

ORZAMENTOS

20
21

INFORME
ECONÓMICO E FINANCEIRO



INFORME ECONÓMICO E FINANCEIRO

CONTIDO

I.	APROVEITAR A CRISE PARA ACELERAR O CAMBIO DE MODELO DE CRECEMENTO	7
I.1.	INTRO	9
I.2.	#GALICIA_REACTÍVASE	15
I.3.	ORZAMENTOS 2021. O SOPORTE FINANCEIRO DA REACTIVACIÓN	16
I.3.1.	O SEMESTRE EUROPEO 2020	16
I.3.2.	CLÁUSULA DE SALVAGARDA E PLAN ORZAMENTARIO 2021.	19
I.3.3.	RECOMENDACIÓNS ESPECÍFICAS DE POLÍTICAS DOS PAÍSES DA ÁREA EURO 2020.	21
I.3.4.	NEXT GENERATION EU.	22
I.4.	O ORZAMENTO DA XUNTA DE GALICIA	25
I.4.1.	ORIENTACIÓN ESTRATÉXICA DO PROCESO DE ELABORACIÓN E XESTIÓN ORZAMENTARIA	27
II.	CONTORNA ECONÓMICA	31
II.1.	O CONTEXTO INTERNACIONAL	33
II.2.	ECONOMÍA ESPAÑOLA	37
II.3.	ECONOMÍA GALEGA	42
II.4.	ESCENARIO MACROECONÓMICO	50
III.	O ESCENARIO FINANCEIRO	57
III.1.	SITUACIÓN MONETARIA E FINANCEIRA.	59
III.2.	TIPOS OFICIAIS DE REFERENCIA.	59
III.3.	TIPOS DE XUROS INTERBANCARIOS.	61
III.4.	MERCADO DE DÉBEDA PÚBLICA.	63
III.5.	MERCADOS BOLSISTAS.	65
III.5.1.	MERCADOS DE DIVISAS.	67
IV.	O PLAN ESTRATÉXICO DE GALICIA 2015-2020.	69
IV.1.	INTRODUCCIÓN	71
IV.2.	OBXECTIVOS E PRIORIDADES DE GASTO NOS ORZAMENTOS 2021 DO PLAN ESTRATÉXICO	77

IV.3.	EIXES DE ACTUACIÓN DO PLAN ESTRATÉGICO DE GALICIA (PEG).	79
IV.4.	UNHA APROXIMACIÓN AO MARCO FINANCEIRO PLURIANUAL DA UE-27 PARA O PERÍODO 2021-2027	93
IV.5.	ALIÑAMENTO DOS ORZAMENTOS XERAIS DA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA COS OBXECTIVOS DE DESENVOLVEMENTO SUSTENTABLE	97
IV.6.	DISTRIBUCIÓN POR CONSELLERÍAS E ORGANISMOS ESTATUTARIOS	100
V.	ORZAMENTOS XERAIS DE GALICIA PARA O EXERCICIO 2021	103
V.1.	GRANDES CIFRAS	105
V.1.1.	EVOLUCIÓN DO SISTEMA DE FINANCIAMENTO. TEITO DE GASTO E CAPACIDADE DE GASTO	105
V.1.2.	PRINCIPAIS POLÍTICAS DE GASTO PRIORIZADAS NO ORZAMENTO 2021	116
V.1.3.	DIRECTRICES DE ELABORACIÓN DE ORZAMENTOS E ASIGNACIÓN EFECTIVA DE RECURSOS	118
V.1.4.	GASTO CON PERSPECTIVA TERRITORIAL	120
VI.	SUSTENTABILIDADE FINANCEIRA E DISCIPLINA ORZAMENTARIA	123
VI.1.	REGRAS FISCAIS E ORZAMENTO 2021	125
VI.1.1.	LÍMITE DE DÉBEDA.	127
VI.2.	EVOLUCIÓN DA SITUACIÓN FINANCEIRA AUTONÓMICA.	129
VI.2.1.	EVOLUCIÓN ORZAMENTARIA	129
VI.3.	EVOLUCIÓN DO ENDEBEDAMENTO: POSICIÓN RELATIVA	139
VI.4.	TRANSPARENCIA	141



APROVEITAR A CRISE PARA ACCELERAR O CAMBIO DE MODELO DE CRECIMENTO

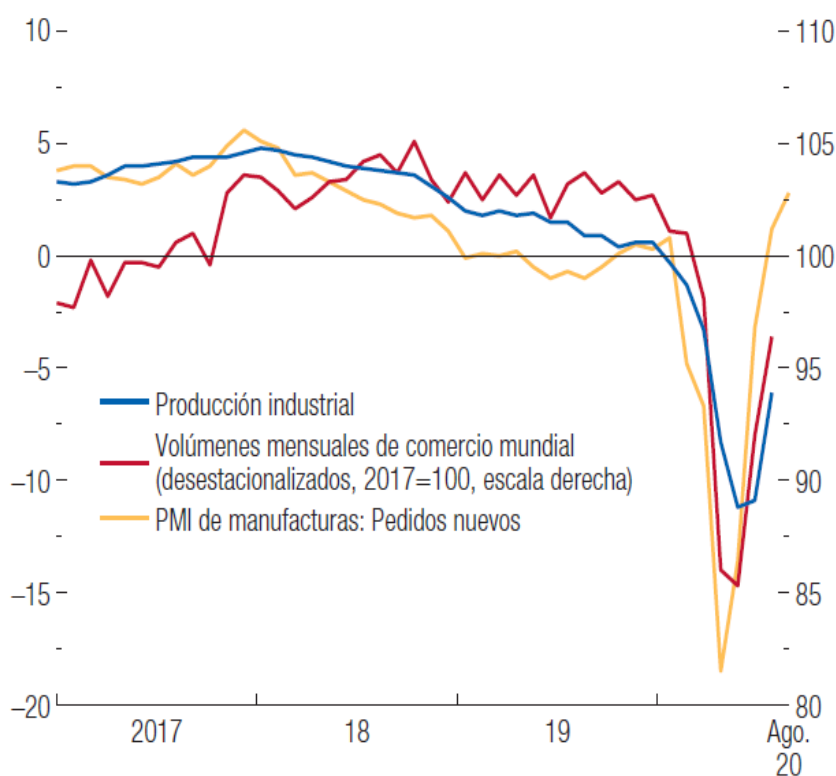
I. APROVEITAR A CRISE PARA ACELERAR O CAMBIO DE MODELO DE CRECEMENTO

I.1. INTRO

A senda de crecemento estable que viña mantendo a economía galega viuse alterada de súpeto polo impacto da pandemia COVID-19 e os efectos das medidas de illamento social que se aplicaron para conter a súa expansión.

Este shock socio-sanitario e económico non é exclusivo da nosa comunidade autónoma senón que adquire unha dimensión mundial e muda de xeito rápido ao ritmo da expansión da pandemia polos diferentes países.

Gráfica I. Indicadores da actividade mundial. Promedio móbil de tres meses en variación porcentual anualizada. FMI,
PMI=índice de xerentes de compras.



Malia que é difícil que non xurdan paralelismos entre a situación actual e a grande crise, a actual perturbación económica garda unhas características propias que a diferencia moito da grande crise de 2008-2014. A ameaza ten trazos ben distintos agora:

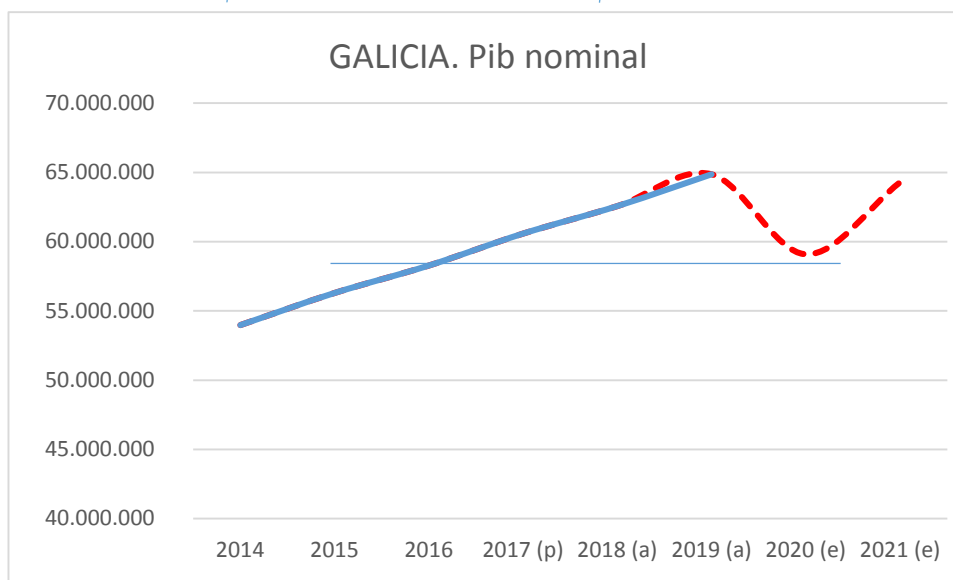
- en primeiro lugar pola súa orixe moi diferente, e que leva aparellada a súa propia alta dose de incerteza en función do éxito das medidas de saúde pública de cada país, do

comportamento do virus en termos reinfección, das diferentes taxas de letalidade de cada territorio e do tempo que se trate en atopar unha terapia efectiva ou unha vacina.

- a velocidade é moito maior, e o impacto máis xeralizado, de xeito que a urxencia para que a política económica responde é máis acuciante.

No que refire a Galicia, logo dunha senda de crecemento ininterrompido dende 2014, esta perturbación suporá unha caída sen precedentes (no 2009 caeu un 3,9%) do PIB en torno ao 9,7% respecto ao pasado exercicio, pola contra segundo se explica no apartado macroeconómico do informe se espera un forte repunte no 2021 en torno ao 8% axudado por uns orzamentos que apostan con forza polo investimento produtivo e que blindan o gasto socio-sanitario.

Gráfica II. Galicia Evolución do PIB nominal 2003-2019. INE e previsións 2020 e 2021. IGE



Dadas as anteriores características da crise, a Xunta de Galicia actuou axiña, en canto se acenderon as alarmas da emerxencia, a partires da declaración de pandemia mundial pola OMS, fixando de xeito claro tres obxectivos de política económica inmediatos:

1. Facilitar a eficacia das políticas de saúde pública
2. Minimizar a perda de rendas e empregos durante o período de perturbación da actividade económica.
3. Manter a liquidez e o funcionamento ordenado dos sistemas de pagos dentro das súas competencias.

Estes se complementan cun cuarto obxectivo que será, co permiso da evolución da pandemia o gran protagonista de 2021.

4. Impulsar políticas de reactivación que fagan crible unha recuperación en V da economía e o carácter temporal de esta perturbación.

No que atinxe ao eido económico polo miúdo, o impacto na economía da forte baixa da actividade, o confinamento e a incerteza fan precisas medidas coordinadas e de alcance para superar a situación actual, recuperar o pulso económico e eliminar incertezas, todos os poderes públicos deben sumar forzas na mesma dirección en función da súa capacidade fiscal.

Neste sentido, a Xunta de Galicia impulsou medidas políticas sen precedentes no 2020, xerando, reprogramando e redirixindo os recursos existentes cara medidas de saúde, apoio social e dinamización económica.

Así mesmo, consciente da magnitude do reto, Galicia solicitou a administración xeral do Estado un novo marco financeiro plurianual, un fondo extraordinario para financiar as medidas de choque contra a pandemia e a revisión do sistema de financiamento eliminando as previsibles futuras liquidacións negativas.

Todo isto porque o sistema de financiamento autonómico non está deseñado para facer fronte a perturbacións extraordinarias como a presente. Como se pode apreciar, esta impacta de cheo nas políticas de gasto competencia das comunidades autónomas, ben de xeito case absoluto, como no caso da sanidade e a educación ou moi importante, como a política social (un 33% do gasto nacional é autonómico se excluimos as pensións) ou as actuacións en “asuntos económicos” en terminoloxía de contas nacionais, no que as actuacións das CCAA superan o 34% do gasto total. Por tanto un acontecemento do alcance que estamos a vivir debe implicar unha resposta inmediata e contundente das administracións públicas e un replantexamento adaptativo da distribución vertical ou entre administracións públicas dos recursos financeiros cara as que están a soportar gastos extraordinarios.

Medidas impulsadas para reaccionar fronte ao impacto inicial da pandemia no 2020.

A Xunta de Galicia impulsou medidas políticas sen precedentes no 2020, xerando, reprogramando e redirixindo os recursos existentes cara medidas de saúde, apoio social e dinamización económica.

No que refire ás medidas tomadas, estas se condensan no Plan de reactivación e Dinamización, o obxecto do Plan é o seguinte

I. Tomar medidas que contrarresten o impacto da crise nas familias máis necesitadas económica ou asistencialmente, en especial aquelas con cativos e/ou maiores, garantindo o seu nivel de benestar.

II. Impulsar medidas efectivas no mercado de traballo que permitan compensar os efectos dos ERTES e da perda de Emprego, adaptarse a novas formas de traballo como o teletraballo e a dixitalización, adquirir as habilidades precisas para atopar un novo Emprego e apoiar a os autónomos na adaptación dos seus negocios á nova realidade como ao financiamento dos custes fixos no período de confinamento.

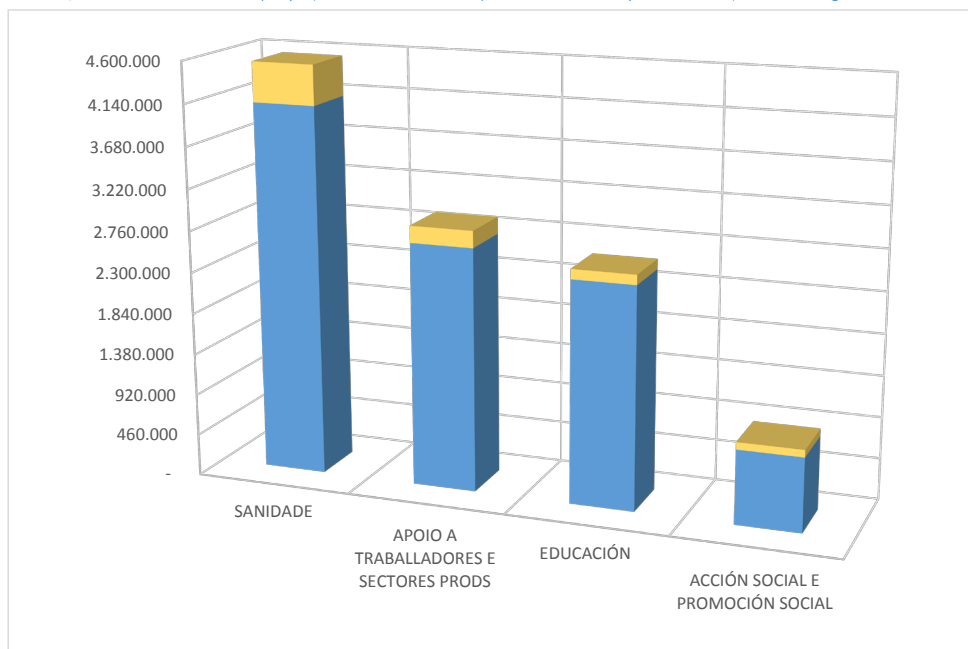
III. Diseñar e executar axiña medidas de dinamización e fomento sectorial, en especial nos eidos dos sectores agrogandeiro e agroindustrial, pesqueiro e marisqueiro, industria transformadora, transporte, cultura e turismo, con especial atención nas micro pemes e autónomos. Garantir a liquidez do sistema acelerando os pagos da administración e blindando os seus recursos públicos, así como adiando o reembolso de préstamos e o pagamento dos tributos autonómicos devindicados.

Para elo o plan acelera actuacións xa iniciadas, redeseña outras novas máis adaptadas á nova realidade e mobiliza todos os recursos orzamentarios e extraorzamentarios posibles.

O antedito plan artéllase como un Plan de plans, que trata de encaixar todas as liñas de actuación coa mobilización orzamentaria que elo conleva, este debe ser obxecto de detalle a nivel sectorial con diagnoses particularizadas, explicación do contido das medidas e indicadores de obxectivos e poboación diana.

Financeiramente, o impulso de estas actuacións de reforzo e dinamización suporán en proxección orzamentaria a peche de 2021, un gasto suplementario de máis de 440 millóns de euros en sanidade, máis de 188 millóns de euros en apoio a traballadores, autónomos e sectores produtivos, máis de 110 millóns de euros en apoio ao sistema educativo, SUG incluído e máis de 81 millóns de euros a actuacións de política social.

Gráficas III e IV. Orzamento inicial(azul) e previsións de cerramento. (Data outubro de 2020). / Destiño dos proxeccións de gasto adicionais.

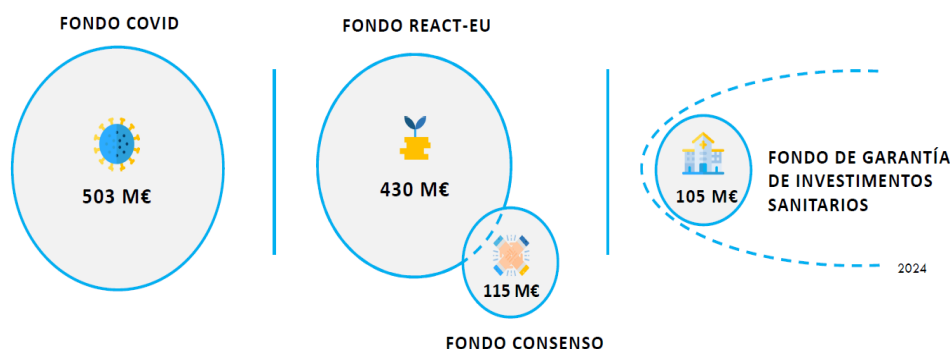


A etapa de establecemento da estratexia dos orzamentos supuxo unha primeira oportunidade para reevaluar o impacto destas medidas e comezar a planificar para levar as finanzas públicas sobre unha base firme. Ao establecer a estratexia xeral para o orzamento 2021, a Xunta debe aprender do acontecido durante 2020, redeseñar as medidas

que non funcionaron e reforzar as que si o fixeron, compre ademais recoñecer e afacerse ao grao excepcional de incertidume macroeconómica e o seu impacto en posibles novas necesidades así como nos ingresos, e optar por un enfoque prudente que reserve marxe de manobra para novas perturbacións, fixando unha orientación a medio prazo para a planificación fiscal e a orzamentación.

Por iso se crea un sistema de fondos que permita mobilizar en eixes prioritarios grandes volumes de investimento, cuxa execución se pode acelerar ou adiar segundo evolucionen as circunstancias, preservando a asignación funcional dos recursos.

Gráfica V. Orzamento 2021, constelación de fondos



Obviamente o contido destes fondos son proxectos de gastos concretos aliñados coas prioridades estratéxicas da Xunta en cada eido con obxectivos e indicadores concretos, agás no caso do fondo consenso que se preserva para impulsar as actuacións que se perfilen froito do diálogo social e parlamentario, para as que tamén se esixirá un enfoque por proxectos e uns obxectivos e indicadores concretos.

Como se indica na páxina terceira deste informe, o cuarto obxectivo de política económica se centra no impulso das medidas de reactivación económica. Tendo ben claro que esta reactivación debe realizarse a partires da aceleración da modernización dos sectores produtivos que aposten por un maior valor engadido dos seus produtos en base á innovación e ao deseño, e sexan máis competitivos, dixitais, e respectuosos co medio ambiente. E, por suposto, todo isto sen deixar a ninguén atrás, a recuperación debe ser inclusiva e debe chegar a todos os galegos, minorando as fendas de desigualdade detectadas ou que poidan xurdir.

É preciso seguir a tomar medidas, algunhas das lección que puidemos extraer da primeira fase da pandemia e da acción de goberno da Xunta son as seguintes:

I. Unhas infraestruturas hospitalarias de calidade e un bo deseño das actuacións de saúde pública, aproveitando os recursos de primaria, foron determinantes do bo resultado comparativo do impacto da pandemia en Galicia. Compre profundizar nese camiño.

II. A Xunta de Galicia debe seguir a realizar un seguimento en tempo real dos acontecementos, e a reaccionar tomando decisións e deseñando medidas de xeito áxil perante unha realidade que muda de xeito acelerado.

III. As medidas deben ser de impacto, orientadas a obxectivos concretos e deseñadas a medida dos beneficiarios, simplificando trámites.

IV. É preciso monitorizar as medidas para garantir que son efectivas e acadan o obxectivo pretendidos.

V. É preciso contar coas propostas e información dos axentes económicos, así como a súa implicación activa na superación da perturbación, en especial no eido sanitario o mantemento dun comportamento e colaboración responsables.

VI. Por último, non se pode esquecer que as épocas de crise son tamén épocas de renovación e innovación, compre aproveitar a necesidade de facer cambios para reforzar e facer máis competitiva a nosa estrutura produtiva, mercado de traballo e funcionamento da administración.

Todos estes aspectos son os que rexen a política asignativa do orzamento 2021 e a selección de proxectos a financiar para reactivar a economía, e tamén a acción reformista do goberno que acompañará os novos recursos con medidas de dotación de medios, reorganización e simplificación e axilización administrativa que permitan viabilizar os proxectos programados.

I.2. #Galicia_reactívase

Como sinala o anterior punto introdutorio, é preciso seguir a tomar medidas para superar os efectos socioeconómicos da pandemia. E, malia que o Plan de reactivación e dinamización 20-21, presentado o pasado mes de xuño recollía actuacións de cara a mobilizar 3.000 millóns de euros no 2020 e 2021, as contas orzamentarias para 2021 son unha peza clave para reforzar a liñas de actuación que xa destacaban nese plan.

Achega de recursos extraordinaria para apoiar con forza a saída da crise.

A seguinte gráfica permite apreciar o esforzo financeiro extraordinario que se realiza a través dos orzamentos 2021 e a súa concentración nos investimentos produtivos para financiar a reactivación así como no financiamento das políticas públicas básicas que soportan custes extraordinarios por mor da pandemia.

Cadro I. Deconstrución do orzamento consolidado da comunidade autónoma

Distribución económica					
Capítulos	Inicial 2021	Déficit extraordinario	Fondos extraords covid	REACT UE	Final 2021
I Gastos de persoal	4.124		182		4.306
II Gastos en bens correntes e servizos	1.854		159	0	2.013
III Gastos financeiros	100		0		100
IV Transferencias correntes	2.460		71	65	2.596
OPERACIÓNS CORRENTES	8.538		412	65	9.015
V Fondo de continxencia	45				45
VI Investimentos reais	683	383	227	242	1.535
VII Transferencias de capital	558	241	46	123	968
OPERACIÓNS DE CAPITAL	1.241	624	273	365	2.503
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCEIRAS	9.824	624	685	430	11.563
VIII Activos financeiros	183	61			244
IX Pasivos financeiros	1.590				1.590
TOTAL OPERACIÓNS FINANCEIRAS	1.773	61			1.834
Total	11.597	685	685	430	13.397

Como pode comprobarse a Xunta esgota ata o límite toda a súa capacidade financeira, aportando 1.800 millóns de euros ao orzamento ordinario, que sería un orzamento equivalente co obxectivo de estabilidade aprobado en febreiro de 2020 para 2021 e sen fondos extraordinarios. De estes 477 se dedican a operacións correntes e o resto a operacións de capital.

1.3. ORZAMENTOS 2021. O SOPORTE FINANCEIRO DA REACTIVACIÓN

1.3.1. O semestre europeo 2020

A Comisión Europea (CE) estableceu no 2011 o nomeado «Semestre Europeo», co gallo de mellorar as sinerxias entre as políticas económicas dos países que integran a Unión Europea (UE) e aumentar a vixilancia sobre os seus potenciais desequilibrios macroeconómicos, de xeito especial naqueles que pertencen á Unión Económica e Monetaria (UEM) un ciclo anual no que se deseñan e coordinan as políticas económicas e que recolle a análise da situación económica dos Estados membros, así como dos seus plans de reformas orzamentarias, macroeconómicas e estruturais. A Comisión Europea mudou a dinámica temporal do semestre, para afacerse á realidade e deseñar unhas políticas fiscais reactivas contra a crise que aproveiten o Mecanismos de Recuperación e Resiliencia (MRR en diante), impulsado por ela mesma.

Así o ciclo do semestre europeo se adapta de xeito temporal para coordinarse co MRR, a publicación da estratexia anual de crecemento sostible da comezo a este ciclo,

esta da continuidade ao previsto o pasado ano en torno ao desenvolvemento da European Green Deal e o concepto de competitividade sostible.

Os estados membros haberán de remitir os programas nacionais de reforma e os plans de recuperación e resiliencia nun único documento integrado.

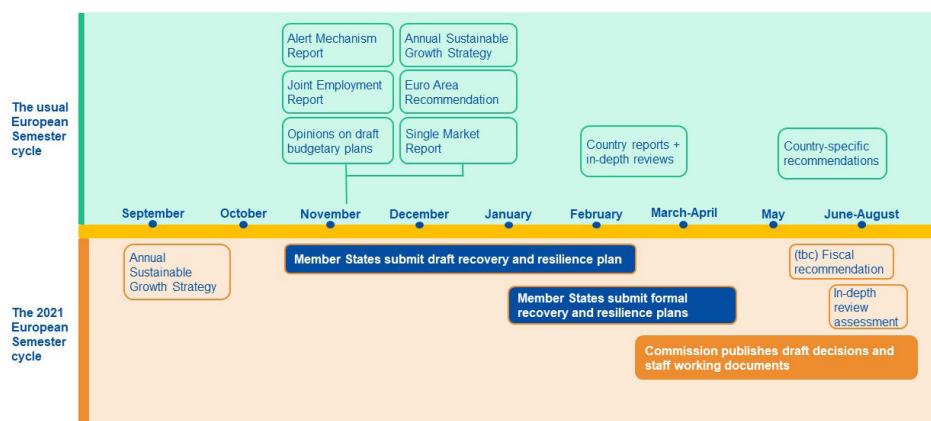
Estes plans proporcionarán unha relación das reformas e investimentos que os estados membros impulsaran en liña cos obxectivos do mecanismo. O informe da Comisión sobre os devanditos plan substituirá o country report de 2021.

So haberá recomendacións específicas por país no eido orzamentario, non sobre axustes estruturais que avaliaranse no anterior Plan nacional (para os estados membros que os presenten).

Independentemente do anterior a CE seguirá a monitorizar o risco de desequilibrios macroeconómico ao longo do ciclo do semestre co foco posto nos riscos emerxentes dimanantes dos efectos da pandemia.

Gráfico VI. Cronograma do novo semestre europeo, Comisión Europea.

Aligning timing: 2021 European Semester cycle



No que atinxe a os obxectivos xerais de programación económica, o Semestre Europeo deste ano recolle a necesidade dos Estados membros de centrarse tanto nas medidas inmediatas para abordar e mitigar as repercusións socioeconómicas da pandemia como nas medidas tendentes a reactivar a economía de forma segura.

As prioridades máis urxentes refiren a os investimentos no eido da sanidade, a axuda á renda dos traballadores afectados, o apoio á liquidez das empresas (polo miúdo as pemes) e as medidas encamiñadas a apoiar unha recuperación simétrica e preservar a integridade do mercado único.

Ao reactivar a economía, os Estados membros deberán concentrarse nunha estratexia de recuperación que estableza os vieiros cara a transición ecolóxica e dixital consonte o Pacto Verde Europeo. O avance cara a un modelo económico máis sostible grazas ao recurso a tecnoloxías dixitais e limpas, pode facer que Europa se coloque á cabeza do movemento de cambio.

Compre prestar especial atención aos proxectos de investimento que se atopen nunha fase avanzada de desenvolvemento e cuxa realización podería acelerarse coa axuda das diferentes iniciativas do plan de recuperación da UE. Por outra banda, os Estados membros terán que abordar as crecentes desigualdades e potenciar o capital físico e humano, co apoio de investimentos e reformas impulsoras do crecemento. Tamén deberán protexer o mercado único, garantir unhas cadeas de subministración resilientes e sostibles e seguir a impulsar un comercio libre e xusto en todo o mundo. As perspectivas económicas mundiais se están a deteriorar. Elo afectará á economía da UE e o mantemento dunha apertura comercial recíproca axudaría á recuperación.

Por último, os Estados membros deberán garantir a estabilidade macroeconómica nun contexto máis complexo. Coa adopción a nivel nacional de medidas de política económica sen precedentes e o maior papel do sector público na economía, unha administración pública eficaz, tanto na aplicación de políticas de gasto como de ingreso será unha peza fundamental para acadar os obxectivos plantexados.

O seguimento da capacidade efectiva dos Estados membros de dar unha resposta eficaz á crisis é un elemento esencial do Semestre Europeo reorientado de este ano.

Gráfico VII. Prioridades do semestre europeo. CE



Dada a urxencia de iniciar a recuperación, a Comisión pide aos Estados membros que adopten o máis axiña posible o novo marco financeiro plurianual e preparen os programas correspondentes sobre a base das recomendacións específicas por país. A Comisión tamén está disposta a proporcionar aos Estados membros que así o soliciten un apoio para as súas reformas e a axudar ás autoridades a optimizar os fondos da UE.

1.3.2. CLÁUSULA DE SALVAGARDA E PLAN ORZAMENTARIO 2021.

O 20 de marzo de 2020, a Comisión adopta unha Comunicación relativa á activación da cláusula xeral de salvagarda do Pacto de Estabilidade e Crecemento. A cláusula, tal como se recolle no artigo 5, apartado 1, o artigo 6, apartado 3, o artigo 9, apartado 1, e o artigo 10, apartado 3, do Regulamento (CE) n.º 1466/97 e no artigo 3, apartado 5, e o artigo 5, apartado 2, do Regulamento (CE) n.º 1467/97, facilita a coordinación das políticas orzamentarias en tempos de grave recesión económica. Na súa Comunicación, a Comisión compartía a opinión do Consello de que, tendo en conta a grave recesión económica que se prevía como consecuencia da pandemia COVID-19, as condicións actuais permitían a activación da cláusula. Ese mesmo mes, os ministros de Finanzas dos Estados membros manifestaron o seu acordo coa avaliación da Comisión. Ademais o pasado mes de setembro repítese o mesmo proceso para seguir a aplicar a devandita cláusula para o exercicio 2021.

A activación da cláusula xeral de salvagarda permite unha desviación temporal respecto da traxectoria de axuste cara o obxectivo orzamentario a medio prazo, sempre

que non poña en risco a sostibilidade orzamentaria a medio prazo. No que respecta ao corrector, o Consello pode tamén decidir, previa recomendación da Comisión, a adopción dunha traxectoria orzamentaria revisada. A cláusula xeral de salvagarda non suspende os procedementos do Pacto de Estabilidade e Crecemento. Permite aos Estados membros non cumprir os requisitos orzamentarios que se aplicarían en condicións normais e á Comisión e ao Consello tomar as medidas precisas de coordinación de políticas no marco do Pacto.

É preciso seguir actuando para limitar e controlar a propagación da pandemia, aumentar a resiliencia dos sistemas sanitarios nacionais, paliar as consecuencias socioeconómicas mediante medidas de apoio destinadas ás empresas e os fogares e garantir unhas condicións axeitadas de saúde e seguridade nos postos de traballo.

A Unión debe empregar con intensidade os distintos instrumentos ao seu dispor para apoiar os esforzos dos Estados membros neses eidos. Ademais os Estados membros e a Unión deben colaborar a fin de preparar as medidas precisas para voltar a un funcionamento normal das nosas sociedades e economías e a un crecemento sostible, integrando, polo miúdo, a transición ecolóxica e a transformación dixital, aprendendo de todas as leccións da crise.

A pandemia COVID-19 está a ter enormes repercusións macroeconómicas e orzamentarias, de magnitude aínda descoñecida. Elo crea un grao de incertidume excepcional, en concreto a hora de deseñar unha orientación crible para a política fiscal, que deberá seguir sendo expansiva a fin de pechar a fenda de produción, ao tempo que garante a sostibilidade da débeda pública e, en última instancia, corrixe o déficit excesivo. Dada esta situación, a Comisión considera que na coxuntura actual non deben adoptarse decisións relativas á aplicación de procedementos de déficit excesivo aos Estados membros.

O 15 de outubro de 2020, o goberno de España presenta o plan orzamentario 2021, coas directrices de orientación de política fiscal para o Reino de España de cara a 2021, este plan está marcado pola situación de emerxencia sanitaria que comeza en marzo de este ano e que se mantén nos meses seguintes á actualización do programa de estabilidade remitido no mes de abril, o que afecta ao contido dos PGE 2021 que recollen, non so as medidas precisas para combater a pandemia e os proxectos do Mecanismo de Recuperación e Resiliencia. O antedito plan basease nun escenario con medidas ("policy change scenario") que incorpora as medidas de política económica, medio ambientas e social e de reformas a implementar con recursos europeos, así como os proxectos a financiar co MRR e do React-EU, consonte ao Plan de Recuperacións, Transformación e Resiliencia.

No Plan Orzamentario se explica como por mor da pandemia se pasa dunha senda de déficit aprobada en febreiro de 2020 coa seguinte composición:

Cadro II. Senda de consolidación antiga 21-23 en % do PIB. Ministerio de Facenda

Subsectores	2021	2022	2023
Administración Central	-0,4	-0,3	-0,1
Comunidades Autónomas	-0,1	0,0	0,0
Entidades Locales	0,0	0,0	0,0
Seguridad Social	-1,0	-0,9	-0,8
Total Administraciones Públicas	-1,5	-1,2	-0,9

A esta outra, na que se recoñecen os gastos extraordinarios que están a soportar as CCAA, e que co fin de non tensionar a situación financeira das administracións que son as principais garantes dos servizos públicos fundamentais prestados á cidadanía, tales como educación e sanidade (sectores afectados en especial pola pandemia), a administración Central asumirá no 2021 a metade do seu déficit, o 1,1% do PIB, ao preverse un déficit para o sector do 2,2%.

Cadro III. Plan orzamentario do Reino de España, previsións 2021 en % do PIB. Ministerio de Facenda

Subsectores	2020	2021
Administración Central	-6,6	-2,4
Comunidades Autónomas	-0,6	-2,2
Entidades Locales	0,0	-0,1
Seguridad Social	-4,1	-3,0
Total Administraciones Públicas	-11,3	-7,7

1.3.3. RECOMENDACIÓNS ESPECÍFICAS DE POLÍTICAS DOS PAISES DA ÁREA EURO 2020.

De seguido describimos someramente as recomendacións por país da Comisión Europea (CE), por ser a base cualitativa que debe guiar os investimentos que se financien cos recursos extraordinarios mobilizados ao abeiro do mecanismo Next Generation UE.

O 1 de maio de 2020, o Reino de España presentou o seu Programa Nacional de Reformas de 2020 e o seu Programa de Estabilidade 2020. Ambos programas foron avaliados conxuntamente para ter en conta as súas interrelacións. Como consecuencia do

exame en detalle realizado pola Comisión e desa valoración, o Consello realiza unha valoración análoga. A recomendacións dimanantes de ambos exames polo miúdo toman en consideración a necesidade de afrontar a pandemia e facilitar a recuperación económica como primeiro paso ineludible para permitir un axuste dos desequilibrios. A recomendacións que abordan directamente os desequilibrios macroeconómicos detectados pola Comisión con arranxo ao artigo 6 do Regulamento (UE) n.º 1176/2011 reflíctense nas seguintes recomendacións de toma de medidas no 2020 e 2021 co fin de:

1. En consoancia coa cláusula xeral de salvagarda, combater con eficacia a pandemia, soste a economía e respaldar a posterior recuperación de xeito eficaz. Cando as condicións económicas o permitan, aplicar políticas fiscais dedicadas a lograr situacións fiscais prudentes a medio prazo e garantir a sostibilidade da débeda, ao tempo que se fomenta o investimento. Reforzar a capacidade e resiliencia do sistema sanitario, no relativo aos traballadores sanitarios e aos produtos médicos e as infraestruturas esenciais.

2. Respalda o emprego mediante medidas encamiñadas a preservar os postos de traballo, incentivos eficaces á contratación e o desenvolvemento das cualificacións. Reforzar a protección por desemprego, en especial para os traballadores atípicos. Mellorar a cobertura e a adecuación dos réximes de renda mínima e de apoio á familia, así como o acceso á aprendizaxe dixital.

3. Asegurar a aplicación efectiva das medidas encamiñadas a proporcionar liquidez ás pequenas e medianas empresas e a os traballadores autónomos, en particular evitando retrasos nos pagos. Anticipar os proxectos de investimento público que se atopen nunha fase avanzada de desenvolvemento e promover o investimento privado para impulsar a recuperación económica. Centrar o investimento na transición ecolóxica e dixital, e particularmente no fomento da investigación e innovación, na produción e emprego de fontes de enerxía limpas e eficientes, a infraestrutura enerxética, a xestión dos recursos hídricos e dos residuos e o transporte sostible.

4. Mellorar a coordinación entre os distintos niveis de goberno e reforzar o marco de contratación pública para respaldar a recuperación de forma eficiente.

1.3.4. NEXT GENERATION EU.

A Comisión europea presenta tamén no verán o seu propio plan de dinamización, o novo Instrumento de recuperación recadará cartos elevando temporalmente o límite máximo de recursos propios ó 2% da Renda Nacional Bruta da UE (actualmente atópase nun 1,2%) Esta marxe máis ampla de financiamento permitirá que a Comisión Europea poida pedir prestados 750 mil millóns de euros nos mercados financeiros.

Este financiamento adicional canalizarase a través dos programas da UE e será reembolsado nos futuros orzamentos a longo prazo da UE, non antes de 2028 nin despois de 2058.

Next Generation EU (750 mil millóns de euros) xunto coa cifra xa proposta do Marco Financeiro Plurianual (MFP) 2021-2027 (1,1 billóns de euros) incrementarán o orzamento a longo prazo da UE ata os 1,85 billóns de euros.

Ademais, a Comisión Europea propón:

Modificar o MFP 2014-2020 para que estean dispoñibles, xa en 2020, fondos adicionais por valor de 11.500 millóns de euros.

Unha serie de recursos propios. Isto podería incluír un novo recurso baseado en: i) O Réxime de comercio de dereitos de emisión da UE (ETS); ii) Un Mecanismo de axuste en fronteira para o carbono; iii) As operacións de grandes empresas; iv) Un novo imposto dixital; v) As propostas xa existentes da Comisión de recursos propios sobre plásticos non reciclados e unha simplificación do IVE.

Os cartos recadados por Next Generation EU repartiranse en tres piares:

I) Apoio aos EEMM mediante o investimento e as reformas.

Un novo Mecanismo de Recuperación e Resiliencia de 737,5 mil millóns de euros, integrado no Semestre Europeo que ofrecera apoio financeiro para investimento e reformas en consonancia coas prioridades europeas (neutralidade climática, transición dixital) 312,5 mil millóns de euros corresponden a subsidios a fondo perdido e 360 mil millóns, a préstamos. Estará a disposición de todos os EEMM (formen ou non parte da zona euro) e centrarase naquelas zonas da UE máis afectadas e nas que as necesidades relacionadas coa resiliencia sexan maiores.

A Comisión tamén propón unha asignación complementaria para a cohesión, que será superior ó orzamento normalmente dedicado á cohesión no MFP: i) Unha suma de 47,5 mil millóns de euros dos actuais programas da política de cohesión entre agora e 2022 baixo a nova iniciativa REACT-EU, que se asignará en función da gravidade do impacto socioeconómico da crise, incluído o nivel de desemprego xuvenil e o relativo á prosperidade dos EEMM; ii) Unha proposta para fortalecer o Fondo de Transición Xusta ata os 10 mil millóns de euros para axudar ós Estados membros a acelerar a transición climática. iii) Un reforzo de 7,5 mil millóns de euros para o Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (FEADER)

Cadro IV .Distribución dos recursos do mecanismos Next Generation EU.CE

PROGRAMA	Tipo	Xestor	IMPORTE TOTAL	IMPORTE ESPAÑA
Mecanismo de Recuperación e Resiliencia	S	EM	312,500	59,000
	P	EM	360,000	67,000
REACT_EU	s	EM	47,500	12,400
FEADER	S	EM	7,500	729
Fondo de transición xusta	S	EM	10,000	871
Total xestión por estado membro			737,500	140,000
Horizonte Europa	S	UE	5,000	
Invest EU	S	UE	5,600	
Resc EU	S	UE	1,900	
TOTAL			750,000	

2) Reactivación da economía da UE incentivando o investimento privado

Creación dun novo Instrumento de Insolvencia, o que axudará a satisfacer as necesidades de recapitalización das empresas saudables que se atopan en situación de risco debido ó confinamento, sexa cal sexa á súa localización en Europa. Pode estar operativo dende 2020 e terá un orzamento de 31 mil millóns de euros, co obxectivo de mobilizar 300 mil millóns de euros en apoio á solvencia destas empresas.

Un reforzo de 5.600 millóns de euros para InvestEU, para mobilizar o investimento privado en toda a UE.

Creación dun novo Mecanismo de Investimento Estratéxico integrado en InvestEU para xerar investimentos de ata 150 mil millóns de euros que impulsen a resiliencia dos sectores estratéxicos (transición verde e transformación dixital) e as cadeas de valor claves no mercado interno (vg: sector farmacéutico) grazas a unha contribución de 15 mil millóns de euros de Next Generation EU.

3) Extracción das leccións máis inmediatas da crise

Lanzamento de EU4Health, un novo Programa de Saúde, que contará cun orzamento de 9.400 millóns de euros.

Un reforzo de 1.9 mil millóns de euros para rescEU e o Mecanismo de Protección Civil da UE.

Un reforzo de 5.000 millóns de euros para Horizonte Europa (o próximo Programa Marco de Investigación e Innovación) para financiar a investigación en saúde e a transición verde e dixital.

Compre agora que se adopten os acordos políticos precisos o máis axiña posible para mobilizar todos estes recursos,

Galicia co presente orzamento incorpora os fondos REACT sobre os que terá capacidade de xestión directa ao abeiro do acordado no CPFF e está en disposición de pechar a súa programación operativa este mesmo mes, malia que o Regulamento do fondo aínda non está aprobado.

I.4. O orzamento da Xunta de Galicia

Chegamos a este punto concretando un orzamento extraordinario, o máis cuantioso da historia da comunidade autónoma, que aposta polo investimento produtivo como remedio para o shock económico que estamos a vivir, apoiando a dinamización e recuperación dos sectores produtivos e cuxa execución exitosa será clave para a reactivación de Galicia, se a coxuntura pandémica acompaña un pouco.

Porén e unha vez máis, compre salientar que o éxito do mesmo non debe vir da pola cuantitativa senón de como se execute, do contido e a calidade de cada proxecto que se impulse con esta morea de cartos. Por elo será importante como se indica no último punto de este apartado o monitoreo das actuacións para garantir que se executa o orzamento en primeiro lugar e que se cumpren os obxectivos fixados con esta execución en segundo.

Os cadros seguintes son unha mostra da evolución da achega de recursos orzamentarios e da súa composición, intensiva en operacións de capital, xa que en liña coas recomendacións da Comisión Europea se basea en acelerar investimentos para reactivar a economía, isto condicionará a colocación dos recursos nas consellerías máis investidoras na composición orgánica do orzamento.

Do mesmo xeito dende a perspectiva da clasificación económica do orzamento, a gráfica IX mostra como mudan a composición dos pesos dos capítulos de gasto, reforzando os investidores na composición do orzamento pola natureza económica das partidas de gasto.

Esta investimento acelerado ten encaixe no noso orzamento, grazas a un esforzo continuado na preservación do aforro corrente, que se reforza cun recurso extraordinario ao endebedamento e coas novas fontes de financiamento.

Gráfico VIII. GALICIA. Orçamento consolidado evolución do importe das operacións non financeiras

TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCEIRAS

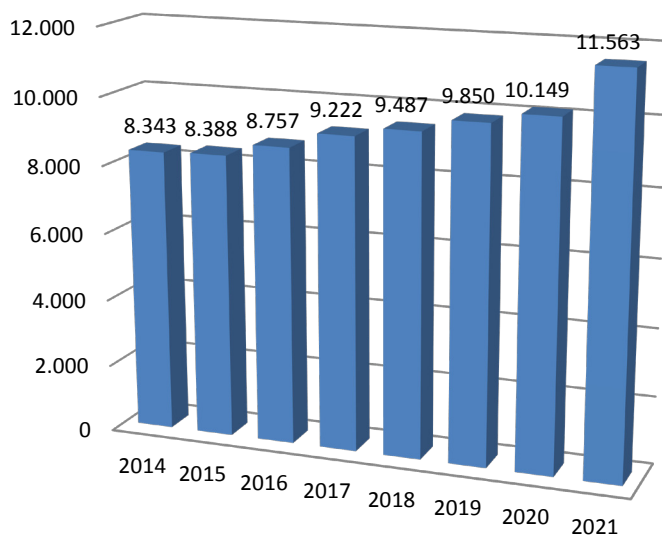


Gráfico IX. GALICIA. Orçamento consolidado evolución do investimento, do saforo bruto e do recurso ao endebedamento.

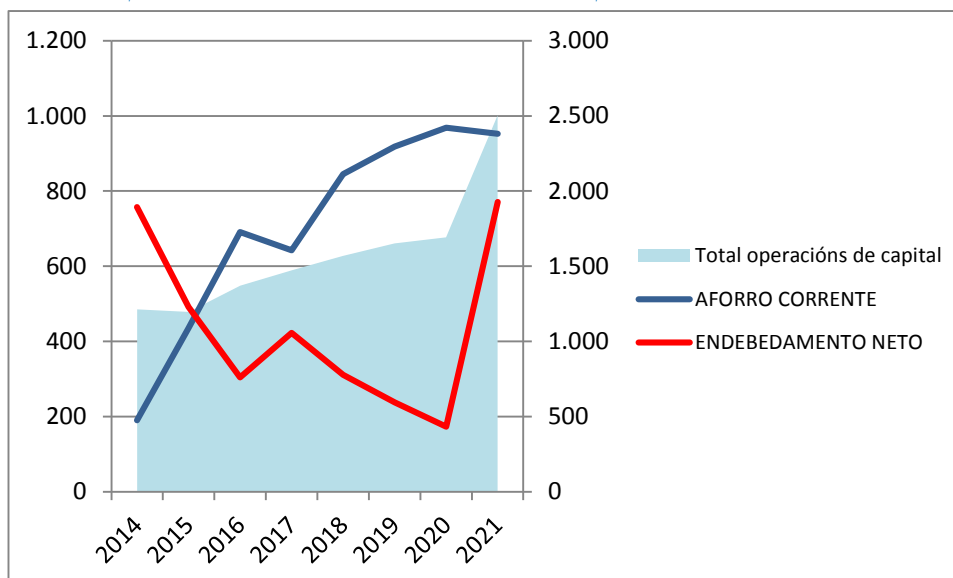
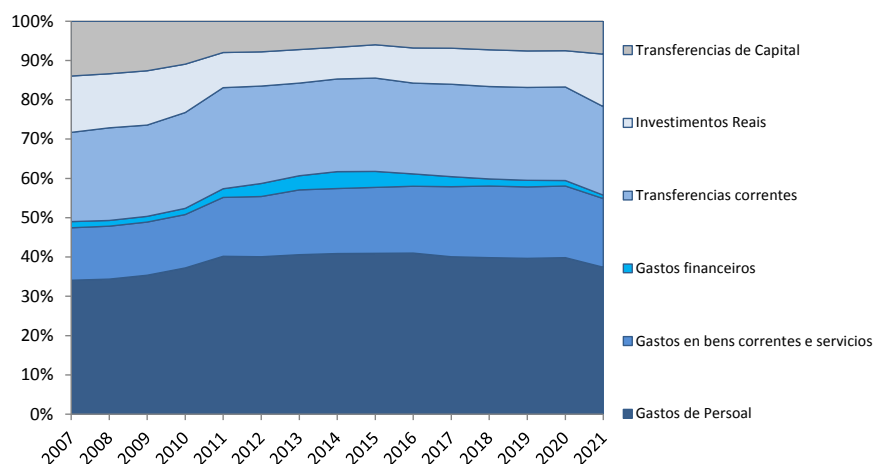


Gráfico X. GALICIA. Orzamento consolidado evolución da composición do gasto pola súa natureza



1.4.1. Orientación estratéxica do proceso de elaboración e xestión orzamentaria

No período de confinamento realizouse unha reflexión estratéxica acerca do proceso de xestión do ciclo orzamentario no contexto actual. De seguido descríbense algúns aspectos diferenciais que se tiveron en conta nun exercicio como este no proceso de elaboración e execución de Orzamentos.

1. Revisión da envolvente financeira dos orzamentos e detección das necesidades mínimas de financiamento a defender no Consello de Política fiscal e financeira. Análise dos recursos extraordinarios adicionais como auténticas roldas de financiamento adicional.

2. Revisión do proceso elaboración e negociación dos orzamentos, neste contexto partiuse dun consenso a partir dun enfoque top-down, dende a fixación de obxectivos e metas ata as grandes alocacións financeiras. Compre ademais axustar o calendario orzamentario en función da dispoñibilidade de datos operativos para concretar un orzamento realista, sendo conscientes da importancia que ten clarexar expectativas financeiras o máis axiña posible nun contexto como o actual. A aproximación á data ordinaria fixada no TRLFO aportará certeza e credibilidade ao goberno nun intre no que son moi precisas, por elo realízase unha tramitación acelerada do proceso de elaboración de orzamentos a partires do Consello de Política Fiscal e Financeira de 6 de outubro, pechando na metade de tempo aproximadamente a elaboración do orzamento 2021. Aproveitar as leccións aprendidas no período de confinamento para mellorar o rendemento das aplicacións informáticas do orzamento, as negociacións mediante videoconferencias axilizaron moito

o funcionamento das comisións orzamentarias. Por último compre investir en construír consensos e acordos políticos e cos cidadáns dada a complexidade de determinadas decisións, mediante roldas informativas ou de negociación adicionais cos diferentes axentes, de aí as conversas nas mesas de diálogo social, o apoio á comisión Parlamentaria para a reactivación económica, social e cultural de Galicia pola crise da COVID-19 e a reserva de recursos para a súa asignación no Fondo Consenso.

Traballo co IGE no deseño de medidas de diagnose temperá para fixar o marco orzamentario, perante a alta incerteza existente no período de programación financeira, foi preciso realizar varios escenarios e ponderalos pola súa probabilidade de acontecemento para fixar a estratexia fiscal.

4. Medidas para manter un marco fiscal crible que xere confianza económica e baixe custes financeiros. Determináanse as necesidades financeiras globais e analízanse as diferentes posibilidades de financiamento entre Tesouro, ATRIGA e Orzamentos. Mantense un escenario a medio prazo que encaixe as medidas extraordinarias no obxectivo de estabilidade a medio prazo.

Unha perspectiva de varios anos permite aos goberno encaixar as medidas urxentes de gasto e as de aforro que se acumulan co tempo ou cuxa implementación se retrasa ata que se acade unha efectiva recuperación. Empregar o escenario a medio prazo para reverter o impacto de medidas one-off. As perspectivas de ingresos e gastos alén de 2021 permiten afacer expectativas de futuro ao impacto temporal da COVID-19 e permiten reflectir una imaxe clara dos riscos fiscais que enfrontará Galicia no futuro. E todo isto estando abertos a replantexar a estratexia fiscal, activando cláusulas de escape se for preciso.

5. Seguimento e Control da efectividade das medidas orzamentarias. Flexibilidade para afrontar novas continxencias. As importantes incertezas afectan á rixidez das institucións orzamentarias, polo miúdo o cumprimento dos obxectivos de estabilidade e a limitación cualitativa, cuantitativa e temporal do gasto estarán sometidos a fortes tensións. A asignación de recursos neste contexto debe contemplar respectar as seguintes premisas:

a. Garantir a flexibilidade xusta para reasignacións urxentes de fondos a curto prazo, polo múdo no eido sociosanitario.

b. Dar marxe ás consellerías para programar o inicio das actividades contempladas no plan de goberno da lexislatura

c. Garantir que os mecanismos de control financeiro e a execución orzamentaria son consistentes coas regras de xestión orzamentaria tendentes a garantir a eficiencia, eficacia e economía no gasto público

Algúns instrumentos para acadar este maior marxe de manobra se recollen na lei de orzamentos, como establecer reforzar fondos de continxencia/reservas de crédito ou

habilitar mecanismos de flexibilidade orzamentaria. Compre asimesmo flexibilizar temporalmente os límites para transferir recursos e así poder superar de xeito máis doado os problemas de financiamento de gastos extraordinarios que poidan aparecer.

6. Mellorar a transparencia, reforzar a credibilidade e enfocar o inicio da xestión do sector público autonómico na vindeira lexislatura, nun intre no que a documentación e os informes orzamentarios vóltanse máis valiosos que nunca para explicar as propostas do goberno fronte aos retos xurdidos.

Tentase aportar claridade a un escenario cambiante e complexo. A documentación orzamentaria brinda a oportunidade de mostrar sistematicamente as políticas e liñas de acción anunciadas, así como os efectos esperados.

7. Todo isto non impide proseguir o proceso de mellora continuada no proceso de orzamentación e xestión encamiñada a resultados, que pasa por unha mellora na definición de indicadores, avaliación e transparencia e rendición de contas. Os instrumentos básicos para desenvolvelo son a planificación estratéxica, a elaboración e implementación dos orzamentos e a avaliación dos resultados, que cobran máis valor aínda nun exercicio con tantas incertezas como o vindeiro.



CONTORNA ECONÓMICA

II. CONTORNA ECONÓMICA

II.1. O CONTEXTO INTERNACIONAL

A pandemia da COVID-19 provocou unha abrupta caída da actividade económica mundial desde principios de ano. As medidas de confinamento e distanciamento social adoptadas en todos os países para conter a propagación do virus e evitar a sobrecarga dos sistemas sanitarios provocaron un desplome da actividade. China implementou estas medidas xa no mes de xaneiro e na medida que se foi propagando o virus, os outros países comezaron a aplicarlas, sendo os confinamentos máis intensos e xeneralizados desde mediados de marzo ata mediados de maio, o que levou a unha abrupta caída da actividade mundial, sobre todo no segundo trimestre. As previsións dos principais organismos internacionais: Fondo Monetario Internacional (FMI), Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económicos (OCDE) e Comisión Europea prevén unha drástica contracción da economía mundial no ano 2020, cunha recuperación parcial no ano 2021. As previsións están suxeitas a unha grande incerteza: a evolución do virus e as medidas de contención necesarias para frear a súa propagación, a velocidade na que teñan efecto as medidas fiscais e monetarias tomadas polos gobernos e autoridades monetarias, afectarán á recuperación económica. Por este motivo, moitos organismos presentan varios escenarios para as súas proxeccións en función da evolución da pandemia ou un escenario central e escenarios alternativos no caso de rebotes.

Destas previsións dedúcese que estamos ante unha desaceleración mundial profunda e sincronizada, que afecta a saúde e o benestar. A economía mundial contraeríase no ano 2020 entre un 4,5% que prevé a OCDE e o 4,3% da Comisión Europea. Para o ano 2021 prevese unha recuperación gradual da actividade, cun crecemento entre o 4,6% da Comisión Europea e o 5,2% do FMI.

Cadro 1: Previsións macroeconómicas

Previsións macroeconómicas. PIB Volume. Taxas de variación interanual en %						
	FMI (outubro 2020)		OCDE (setembro 2020) ⁽¹⁾		Comisión Europea (novembro 2020)	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
PIB Mundial	-4,4	5,2	-4,5	5,0	-4,3	4,6
Área Euro ⁽¹⁾	-8,3	5,2	-7,9	5,1	-7,8	4,2
Francia	-9,8	6,0	-9,5	5,8	-9,4	5,8
Alemaña	-6,0	4,2	-5,4	4,6	-5,6	3,5
Italia	-10,6	5,2	-10,5	5,4	-9,9	4,1
Portugal ⁽¹⁾	-10,0	6,5	-9,4	6,3	-9,3	5,4
España ⁽¹⁾	-12,8	7,2	-11,1	7,5	-12,4	5,4
Reino Unido	-9,8	5,9	-10,1	7,6	-10,3	3,3
Estados Unidos	-4,3	3,1	-3,8	4,0	-4,6	3,7
Xapón	-5,3	2,3	-5,8	1,5	-5,5	2,7
Marrocos	-7,0	4,9	--	--	--	--
México	-9,0	3,5	-10,2	3,0	-10,0	3,8
Brasil	-5,8	2,8	-6,5	3,6	-6,1	3,0
China	1,9	8,2	1,8	8,0	2,1	7,3
India	-10,3	8,8	-10,2	10,7	-8,3	7,6
Comercio mundial de bens e servizos	-10,4	8,3	--	--	--	--

Fontes: FMI, OCDE e Comisión Europea

(1) A OCDE elabora previsións da Área Euro constituída por 17 países. Na actualización de setembro non difunde as previsións para España e Portugal, polo que para estes países se consideran as previsións de xuño.

A crise sanitaria afecta a todas as rexións, mais existen diferenzas importantes entre as economías dos distintos países en función da evolución da pandemia, das estruturas económicas dos países (os países máis dependentes do turismo ou do petróleo veranse máis afectados) e da situación previa á crise.

Utilizando como fonte de información o FMI, as economías avanzadas¹ mostran unha contracción en 2020, cunha taxa do -5,8%, e unha recuperación en 2021 do 3,9%, e cun comportamento diferenciado entre os principais países: Estados Unidos decrecerá un 4,3% en 2020, para crecer en 2021 un 3,1%; a contracción en 2020 será maior na zona euro, cunha caída do 8,3%, e en Reino Unido, -9,8%, cunha recuperación do 5,2% e 5,9% respectivamente. Para a economía xaponesa prevese unha caída do 5,3% en 2020 e un crecemento do 2,3% no ano seguinte.

A previsión para as economías emerxentes e desenvolvidas² é dunha taxa de -3,3% en 2020 e do 6,0% en 2021. As diferenzas entre os distintos países son significativas: China, que sufriu a maior contracción no primeiro trimestre e xa está recuperando a actividade, crecerá en 2020 un 1,9% e un 8,2% en 2021, mentres que países como Brasil ou México

1 Estados Unidos, zona euro, Xapón, Reino Unido, Canadá son as principais economías incluídas neste grupo.

2 Rusia, China, India, Indonesia, Malasia, Brasil, México, Arxentina, países do norte de África e de Oriente medio e subsaharianos forman este grupo.

están no período de contención do virus e sufrirán unha desaceleración en 2020 do -5,8% e -9,0% respectivamente e unha pequena recuperación no ano 2021, con crecementos do 2,8% e 3,5% respectivamente.

Nos seguintes parágrafos detállanse as previsións dispoñibles para os principais países da economía mundial e cos que mantemos relacións comerciais e que, polo tanto, teñen unha maior influencia na economía galega. Estes países son Estados Unidos, China, India, os principais da zona euro e Reino Unido. Para o seguimento dos países utilízanse principalmente os datos da Comisión Europea, e comentaranse as principais discrepancias coas previsións do FMI e as da OCDE.

As proxeccións reflicten a profunda recesión na que se atopa a zona euro e as dificultades para recuperarse ante o descoñecemento sobre a evolución da pandemia que afectará ao comportamento dos fogares e empresas. As medidas de contención necesarias para conter a propagación do virus que tiveron un forte impacto na economía no primeiro semestre, deberían ter menos custo nos meses seguintes, pola experiencia adquirida e polo comportamento dos axentes económicos. As medidas de política monetaria, fiscal e de emprego que se aplicaron nesta crise, moito máis intensas que nas crises anteriores, deberían contribuír a amortiguar as cicatrices que esta crise sanitaria deixa no emprego, na inversión e nos niveis de benestar. A industria e algúns servizos deberían reactivarse mentres que noutros servizos, como a hostalería e as actividades relacionadas co ocio, manteríanse restricións na actividade. En 2020 a previsión de crecemento da zona euro estaría entre o -8,3% do FMI e o -7,8% da Comisión Europea; en 2021 o crecemento oscilaría entre o 4,2% da Comisión Europea e o 5,2% do FMI.

Por países dentro da zona euro, as perspectivas dos tres organismos internacionais para 2020 coinciden en que as economías máis afectadas pola crise son España e Italia. Para España, a Comisión Europea prevé unha taxa do -12,4%, o FMI do -12,8% e a OCDE do -11,1%. A economía italiana rexistraría un decrecemento do 9,9% segundo a Comisión Europea, previsión máis favorable que a do FMI (-10,6%) e a OCDE (-10,5%). Portugal tamén rexistrará unha forte contracción, -9,3% segundo a Comisión e -10,0% segundo o FMI. As previsións para Francia sitúanse entre o -9,4% da Comisión Europea e o -9,8% do FMI. O efecto na economía alemá será menor, cunha taxa entre o -6,0% do FMI e o -5,4% da OCDE.

As previsións para 2021 da Comisión Europea amosan unha recuperación parcial nas principais economías da área euro respecto do ano anterior. Segundo estas previsións, Francia crecerá un 5,8%, España e Portugal un 5,4%, Italia un 4,1% e Alemaña un 3,5%. O FMI mellora estas previsións: Francia (6,0%), España (7,2%), Portugal (6,5%), Italia (5,2%) e Alemaña (4,2%) coherente cunha recesión máis profunda no ano anterior. As previsións da OCDE, que son máis pesimistas que as da Comisión Europea para o ano 2020 nestes países (agás España e Alemaña), prevén un maior crecemento para o ano 2021 sinalando

que España un 7,5%, Italia un 5,4%, Alemaña un 4,6% e Portugal un 6,3%, mentres que coincide coa Comisión na previsión para Francia.

No principal país europeo que queda fóra da zona euro, o Reino Unido, todos os organismos sinalan unha forte desaceleración da economía no ano 2020, con taxas entre o -10,3% da Comisión Europea e o -9,8% do FMI. A recuperación será lenta, acadando en 2021 taxas de crecemento entre o 3,3% da Comisión e o 7,6% da OCDE.

En Estados Unidos, as previsións para o ano 2020 oscilan entre o -3,8% da OCDE e o -4,6% do FMI. No ano 2021, o crecemento estaría ente o 3,1% do FMI e o 4,0% da OCDE.

China sufriu o maior impacto da pandemia no primeiro trimestre de 2020 e está a recuperar a actividade, polo que a Comisión Europea prevé un incremento no ano 2020 do 2,1%. Para o ano 2021, prevese unha consolidación do crecemento, con taxas entre o 8,2% do FMI e o 7,3% da Comisión Europea. As previsións mais recentes para a India prognostican unha desaceleración da economía en 2020, con taxas do -10,3% segundo o FMI e -8,3% da Comisión Europea e un repunte na economía no ano 2021, con taxas de crecemento entre o 10,7% (OCDE) e o 7,6% (Comisión Europea).

II.2. ECONOMÍA ESPAÑOLA

A crise sanitaria orixinada pola expansión da COVID-19 provoca un shock económico a nivel mundial. España está a ser un dos países máis afectados polo virus e o impacto económico será significativo. As medidas de confinamento máis estritas adoptadas en España así como as características estruturais da economía española levarán a unha caída abrupta da actividade no ano 2020.

A economía española encadeaba seis anos consecutivos de crecemento, mantendo un diferencial positivo coa media dos países europeos. Era un crecemento sólido e sostido, que permitía avanzar na corrección dos desequilibrios macroeconómicos que afectan a economía española. Antes da expansión do virus, prevíase unha desaceleración progresiva da economía mundial que tamén se manifestaría na economía española. A crise da COVID-19 mudou completamente as perspectivas futuras.

No ano 2019, a economía española experimentou unha moderación no seu crecemento, cunha taxa do 2,0%, catro décimas menos que no ano anterior, en liña coa moderación rexistrada polas economías do noso entorno, e mantendo un crecemento superior ao da área do euro.

Analizando o crecemento do PIB no ano 2019, pódese observar un crecemento equilibrado, con achega positiva da demanda interna, 1,4 puntos porcentuais, inferior á do ano anterior, e do sector exterior, 0,6 puntos porcentuais.

Cadro 2: España. Componentes do PIB polo lado da demanda.

España. Demanda. Índices de volume. Referencia 2015									
<i>Datos corrixidos de efectos estacionais e de calendario. Taxas de variación anual e interanual (%)</i>									
Operacións	2018	2019	2019				2020		
			Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II	Tr. III
Gasto en consumo final	2,0	1,3	1,3	0,9	1,4	1,4	-3,7	-17,8	-6,8
-Gasto en consumo final dos fogares e ISFLSF	1,8	0,9	1,1	0,4	1,2	1,0	-6,1	-24,7	-10,2
-Gasto en consumo final das AAPP	2,6	2,3	2,2	2,4	2,2	2,6	3,7	3,1	3,7
Formación bruta de capital	7,4	2,0	5,4	1,2	1,9	-0,3	-5,3	-25,4	-12,8
Demanda interna (en termos nacionais) ⁽¹⁾	3,0	1,4	2,1	0,9	1,5	1,0	-3,9	-18,8	-7,8
Exportacións de bens e servizos	2,3	2,3	1,1	3,2	2,7	2,1	-5,6	-38,1	-17,0
Importacións de bens e servizos	4,2	0,7	0,8	-0,1	2,0	0,3	-5,4	-33,5	-15,7
PRODUTO INTERIOR BRUTO a prezos de mercado	2,4	2,0	2,2	2,1	1,8	1,7	-4,2	-21,5	-8,7

⁽¹⁾ Achega ao crecemento do PIB pm.

Fonte: Contabilidad nacional trimestral (INE). Revisión estatística 2019

Entre os compoñentes da demanda interna, o consumo privado aumentou un 1,3% no ano 2019, sete décimas menos que o ano anterior. O consumo público incrementouse un 2,3%, tres décimas menos que no ano anterior.

A formación bruta de capital moderou o seu crecemento do 7,4% en 2018 ata o 2,0%, en 2019. Esta desaceleración no crecemento débese principalmente á inversión en construción.

A demanda externa achega 0,6 puntos ao crecemento do PIB en 2019, cun incremento das exportacións do 2,3%, similar ao do ano anterior, e das importacións do 0,7%, taxa 3,5 puntos inferior á do ano anterior.

Antes da pandemia, as previsións dos principais organismos nacionais e internacionais coincidían no mantemento da senda expansiva da economía española, baseada tanto na achega da demanda interna como da demanda externa. A situación económica e social mundial mudou completamente. O primeiro país afectado polo coronavirus foi China, que aplicou medidas xa a primeiros de ano; en Europa as primeiras medidas para a contención do virus comezaron no mes de marzo.

España, un dos países con maior incidencia do virus, foi un dos que adoptou medidas máis restritivas, a partir da segunda quincena de marzo, e máis intensas no tempo, ata a segunda quincena de xuño non se levantaron totalmente as restricións. Estas medidas reflectíronse na evolución da economía, xa no primeiro trimestre do ano, cunha taxa interanual do -4,2%, e máis intensamente no segundo trimestre, cunha taxa do -21,5%. Os datos avance do terceiro trimestre mostran unha recuperación respecto ao trimestre precedente, pero cunha contracción importante da economía, -8,7%.

No segundo trimestre do ano, a demanda interna restou 18,8 puntos ao PIB e a demanda externa 2,7 puntos. No terceiro trimestre a contribución da demanda interna é de -7,8 puntos, 11,0 puntos superior á do trimestre precedente. Pola súa parte, a demanda externa resta 0,9 puntos, mellorando en 1,8 puntos respecto do trimestre anterior.

Desde o punto de vista da oferta, a hibernación da economía no segundo trimestre provocou que os grandes sectores económicos rexistraran taxas por debaixo de 20%, agás o sector primario, que polas súas características veuse menos afectado. Obsérvase unha melloría no terceiro trimestre, sendo as actividades máis afectadas polas medidas de distanciamento social as que peores cifras rexistran.

Cadro 3. España. Componentes do PIB polo lado da oferta.

España. Oferta. Índices de volume. Referencia 2015									
<i>Datos corrixidos de efectos estacionais e de calendario. Taxas de variación anual e interanual (%)</i>									
Operacións	2018	2019	2019				2020		
			Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II	Tr. III
Agricultura, selvicultura, gandería e pesca	7,5	-2,3	0,7	-4,4	0,0	-5,3	-0,2	6,3	5,0
Industria	0,6	1,7	0,7	1,6	2,4	2,1	-5,2	-23,8	-3,6
- Industria manufactureira	0,0	1,2	0,3	0,7	1,9	2,0	-5,9	-27,3	-4,0
Construción	4,1	4,3	6,8	5,8	3,2	1,7	-6,6	-27,5	-11,0
Servizos	2,6	2,2	2,5	2,4	1,9	2,2	-3,2	-21,3	-9,8
Impostos netos sobre os produtos	1,8	0,1	0,7	0,2	0,0	-0,3	-8,8	-23,4	-11,3
PRODUTO INTERIOR BRUTO a prezos de mercado	2,4	2,0	2,2	2,1	1,8	1,7	-4,2	-21,5	-8,7

Fonte: Contabilidad nacional trimestral (INE). Revisión estatística 2019

Ante a situación de incerteza actual, algúns dos organismos que elaboran previsións optaron por establecer varios escenarios en función da posible evolución da crise sanitaria e a súa repercusión económica: a nivel nacional, o Banco de España e a Autoridad Independiente de Responsabilidad Fiscal (AIReF) nos seus últimos informes; dos organismos internacionais, a OCDE tamén estableceu dous posibles escenarios no mes de xuño.

Nos seguintes cadros preséntanse a desagregación das previsións para España para os anos 2020 e 2021 máis recentes, nas súas compoñentes de demanda. Móstrase o escenario con medidas do Goberno, pois é o que se considera para a elaboración do escenario macroeconómico de Galicia.

Cadro 4. España. Previsións macroeconómicas. Ano 2020

Previsións macroeconómicas. España. TVI (%). Ano 2020					
	Ministerio (outubro 2020)	Banco de España (setembro 2020)		FMI (outubro 2020)	Comisión Europea (novembro 2020)
		Escena rio 1	Escena rio 2		
PIB por compoñentes de demanda					
Gasto en consumo final nacional de fogares ⁽¹⁾	-12,6	-11,2	-13,1	-14,8	-14,6
Gasto en consumo final nacional das AA.PP.	6,3	-5,4	5,8	3,7	6,0
Formación bruta de capital fixo	-18,3	-19,5	-21,9	-16,2	-17,3
Demanda nacional ⁽²⁾	-9,7	-9,3	-10,9	-12,0	-10,7
Exportacións de bens e servizos	-22,7	-20,7	-25,2	-25,5	-22,1
Importacións de bens e servizos	-20,0	-18,7	-22,0	-22,3	-18,9
Produto interior bruto	-11,2	-10,5	-12,6	-12,8	-12,4
Produto interior bruto nominal	-11,2	--	--	-12,4	-11,8
Taxa de paro	17,1	17,1	18,6	16,8	16,7

(1) Inclúe ás ISFLSF

(2) En Ministerio, Banco de España e Comisión Europea: Achega ao crecemento do PIB

Fonte: Ministerio de Asuntos Económicos y Transformación Digital, Banco de España, FMI e Comisión Europea

Calquera das previsións considerada manifesta a magnitude da crise económica: a caída do PIB de España no ano 2020 estaría entre o -10,5% pronosticado polo Banco de España no escenario de menor incidencia da pandemia e o -12,8% da Comisión Europea.

Para o ano 2021, todas as previsións coinciden en que non se recuperará totalmente a actividade perdida durante 2020, con taxas de crecemento entre o 4,1% e o 7,3% do Banco de España nos seus dous escenarios.

Cadro 5. España. Previsións macroeconómicas. Ano 2021

Previsións macroeconómicas. España. TVI (%). Ano 2021					
	Ministerio (outubro 2020)	Banco de España (setembro 2020)		FMI (outubro 2020)	Comisión Europea (novembro 2020)
		Escena rio 1	Escena rio 2		
PIB por compoñentes de demanda					
Gasto en consumo final nacional de fogares ⁽¹⁾	8,3	9,4	5,5	9,1	4,5
Gasto en consumo final nacional das AA.PP.	0,5	-1,3	-1,2	0,2	2,1
Formación bruta de capital fixo	7,2	6,0	2,4	10,3	3,8
Demanda nacional ⁽²⁾	9,3	6,2	3,3	7,2	3,7
Exportacións de bens e servizos	11,7	11,5	7,4	10,1	14,2
Importacións de bens e servizos	8,6	8,4	4,9	10,6	9,4
Produto interior bruto	7,2	7,3	4,1	7,2	5,4
Produto interior bruto nominal	8,1	--	--	8,1	6,5
Taxa de paro	16,9	19,4	22,1	16,8	17,9

(1) Inclúe ás ISFLSF

(2) En Ministerio, Banco de España e Comisión Europea: Achega ao crecemento do PIB

Fonte: Ministerio de Asuntos Económicos y Transformación Digital, Banco de España, FMI e Comisión Europea

Esta crise tamén ten un forte impacto no emprego, aínda que as medidas adoptadas (ERTE, prestación por cese de actividade) mitigan o seu efecto nos fogares. As estatísticas oficiais non reflicten a verdadeira magnitude do impacto, xa que as persoas afectadas por un ERTE seguen estando afiliadas á Seguridade Social e, a efectos da Enquisa de poboación activa (EPA), son ocupados. Ademais, as persoas que non puideron buscar emprego durante o período de confinamento ou non podían incorporarse a un hipotético traballo, ao non cumprir algunha das condicións para clasificarse como paradas segundo a definición da Organización Internacional do Traballo (OIT), clasificáronse como inactivas. Isto distorsiona a cifras de emprego e da taxa de paro do ano 2020, que non reflicten a magnitude do impacto da pandemia no emprego. Aínda así, o incremento da taxa de paro prevista para 2020 supera en como mínimo dous puntos a taxa do ano 2019 (14,1%). A previsión máis favorable é a do FMI, 16,8%, mais podería elevarse ata o 18,6% segundo o Banco de España, nun escenario de maior incidencia da pandemia.

Para o ano 2021, a taxa de paro oscilaría entre o 16,8% do FMI e o 22,1% do Banco de España no seu escenario máis pesimista.

Ademais das previsións dos organismos públicos nacionais e internacionais, FUNCAS elabora un panel de previsións mediante a realización de enquisas entre 19 servizos de análise españois. A estimación de consenso dos organismos privados da economía española é dunha taxa do -12,0% en 2020 e do 7,3% en 2021.

II.3. ECONOMÍA GALEGA

Durante os últimos anos a economía galega mantivo un crecemento sostido, baseado tanto na demanda interna como externa. Non obstante, apreciábase unha desaceleración no crecemento que se mantería no ano 2020. A implosión dunha crise sanitaria como a provocada pola COVID-19, nun mundo tan globalizado, ten tamén un forte impacto na economía galega, como xa o indican as estimacións da contabilidade trimestral de Galicia dos dous primeiros trimestres do ano. As características estruturais da economía galega e a menor incidencia do virus que no resto de España axudan a que o impacto en Galicia sexa menor que no resto de España. A continuación detállase o comportamento da economía galega nos últimos trimestres para mostrar a tendencia a curto prazo da mesma.

Cadro 6. Galicia. Evolución económica recente

Galicia. Produto interior bruto. Índices de volume. Referencia 2015								
<i>Datos corrixidos de efectos estacionais e de calendario</i>								
	2018	2019	2019				2020	
			Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II
Variación interanual	2,2	1,8	1,9	1,7	1,7	1,8	-3,6	-17,9
Variación intertrimestral	--	--	0,4	0,4	0,4	0,5	-4,9	-14,5

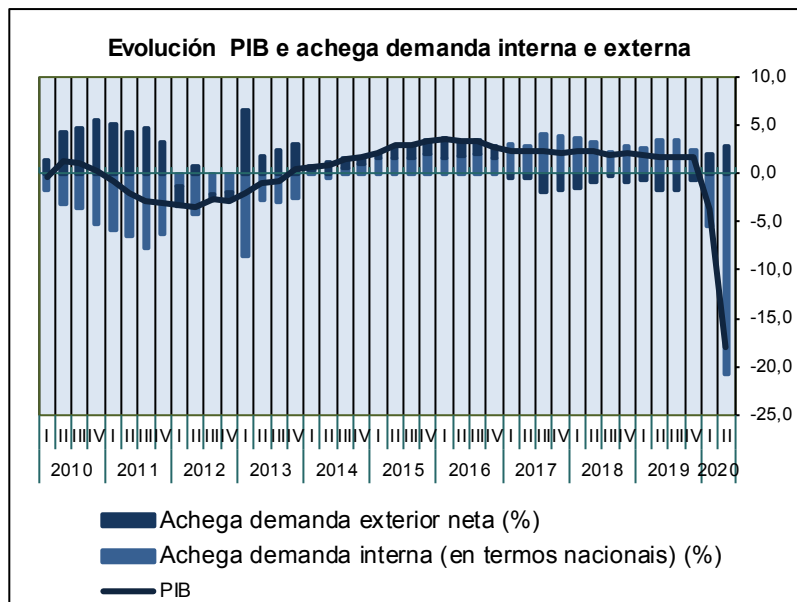
Fonte: IGE. Contas económicas trimestrais. Revisión estatística 2019

Demanda

Desde a óptica da demanda, o crecemento da economía galega nos últimos anos sustentouse na demanda interna, mentres que a demanda externa, afectada pola as tensións xeopolíticas que repercutiron no comercio mundial, debilitou o avance da economía.

No ano 2019 a achega da demanda interna en termos nacionais foi de 3,0 puntos porcentuais, rexistro similar ao do ano anterior, sendo o consumo o motor deste crecemento.

Gráfico 1. Galicia, evolución recente do PIB, achega interna vs externa



Fonte: IGE. Contas económicas trimestrais. Revisión estatística 2019

O gasto en consumo final dos fogares incrementouse un 3,3% no ano 2019, dúas décimas máis que no ano anterior, e achegou 2,1 puntos ao crecemento do PIB. Os principais indicadores de consumo dos fogares móstranse en sintonía co agregado, presentando no ano 2019 unha taxa interanual superior á do ano anterior. O indicador de renda salarial real calculada con: afiliación, incremento salarial pactado en convenio e o IPC como deflactor rexistra no ano 2019 un crecemento medio superior ao do ano precedente.

A formación bruta de capital mostraba, no ano 2019, sinais de desaceleración no seu crecemento, reducindo o seu incremento desde unha taxa do 4,9% en 2018 ata o 2,7% en 2019; aínda así, encadeaba seis anos consecutivos de crecemento.

Pola súa parte, o sector exterior restou, no ano 2019, 1,2 puntos porcentuais ao crecemento do PIB, cun incremento das importacións do 1,8% e un descenso das exportacións do 0,4%.

Cadro 7. Galicia, PIB, desglose polos compoñentes da demanda

Galicia. Demanda. Índices de volume. Referencia 2015								
<i>Datos corrixidos de efectos estacionais e de calendario. Taxas de variación interanual (%)</i>								
Operacións	2018	2019	2019				2020	
			Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II
Gasto en consumo final	2,6	3,0	2,1	3,3	3,4	3,0	-4,9	-18,9
-Gasto en consumo final dos fogares e ISFLSF	3,1	3,3	3,0	3,3	3,4	3,3	-8,1	-25,3
-Gasto en consumo final das AAPP	1,3	1,9	-0,8	3,1	3,4	2,1	5,2	1,3
Formación bruta de capital	4,9	2,7	4,6	3,5	3,1	-0,4	-7,2	-24,7
Demanda interna (en termos nacionais) ⁽¹⁾	3,0	3,0	2,6	3,4	3,5	2,5	-5,5	-20,8
Exportacións de bens e servizos	3,1	-0,4	0,0	-5,4	1,7	2,3	-2,5	-19,9
Importacións de bens e servizos	4,6	1,8	1,2	-2,1	4,7	3,6	-5,6	-23,4
PRODUTO INTERIOR BRUTO a prezos de mercado	2,2	1,8	1,9	1,7	1,7	1,8	-3,6	-17,9

Fonte: IGE. Contas económicas trimestrais. Revisión estatística 2019

⁽¹⁾ Achega ao crecemento do PIB pm.

A situación mudou totalmente na primeira metade do 2020 coa propagación do virus da COVID-19. A incidencia do virus en Galicia foi menor que no conxunto de España e o impacto económico tamén foi menor, con caídas do PIB do 3,6% no primeiro trimestre e do 17,9% no segundo fronte ao -4,2% e -21,5% da economía española.

Desde a óptica da demanda, o consumo dos fogares veuse moi afectado polas restricións na mobilidade e o peche dos establecementos comerciais. A paralización da actividade e a incerteza sobre a evolución da pandemia tamén reduciron a inversión na primeira metade do ano. Todo isto, xunto co peche das fronteiras, motivou o descenso tanto das exportacións como das importacións.

Os datos de comercio exterior, obtidos a partir dos ficheiros facilitados polo Departamento de Aduanas da Agencia Estatal de Administración Tributaria, indican que tanto as exportacións como as importacións galegas en termos nominais rexistraron as maiores caídas nos meses de abril e maio. Nos nove primeiros meses do ano, as exportacións reducíronse un 9,1% e as importacións un 19,7%.

Oferta

Dende a perspectiva da oferta, no ano 2019 a industria é o único sector no que diminuíu o VEB. O sector primario e os servizos rexistraron taxas de crecemento superiores ás do ano anterior.

As ramas industriais rexistran un descenso do 1,3% no ano 2019, principalmente debido á produción de enerxía. A industria manufacturera creceu un 0,9%, 2,4 puntos menos que no ano anterior.

A taxa de variación interanual do sector da construción no ano 2019 foi do 2,6%, dous puntos inferior á do ano precedente.

O sector dos servizos presenta un crecemento interanual do 2,7% en 2019, 0,8 puntos superior ao do ano anterior. A rama de actividade cun crecemento máis robusto nos últimos anos é Comercio, transporte e hostalería, cun crecemento en 2019 do 3,4%, superior en 1,2 puntos ao do ano anterior. Todas as ramas rexistran taxas positivas no ano.

A crise sanitaria afecta a todas as ramas de actividade, pero con maior magnitude naquelas cuxa actividade vese limitada polo mantemento das medidas de distanciamento social, como a hostalería e as actividades artísticas. Así, no segundo trimestre de 2020, o Comercio, transporte e hostalería e as Actividades artísticas, recreativas e outros servizos rexistraron as maiores caídas, -38,3% e -34,4% respectivamente.

Ademais destas, rexistraron unha forte contracción a industria (-19,7%), a construción (-23,2%) e as actividades profesionais (-23,9%).

Cadro 8. Galicia, PIB, desglose polos compoñentes da oferta

Galicia. Oferta. Índices de volume. Referencia 2015								
<i>Datos corrixidos de efectos estacionais e de calendario. Taxas de variación interanual (%)</i>								
Operacións	2018	2019	2019				2020	
			Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II
Agricultura, selvicultura, gandería e pesca	-1,9	0,2	0,1	0,1	0,5	-0,1	-1,3	-2,0
Industria	3,8	-1,3	-2,3	-2,4	-0,8	0,2	-0,3	-19,7
- Industria manufacturera	3,3	0,9	-0,9	-1,0	2,8	2,7	-1,0	-25,2
Construción	4,6	2,6	4,9	3,3	1,8	0,6	-5,3	-23,2
Servizos	1,9	2,7	3,1	2,5	2,5	2,6	-3,3	-16,5
- Comercio, transporte e hostalería	2,2	3,4	4,3	3,2	3,6	2,8	-9,5	-38,3
- Información e comunicacións	2,9	0,4	0,9	-1,1	0,4	1,4	3,6	-6,0
- Actividades financeiras e de seguros	3,6	6,1	6,7	4,8	4,6	8,3	3,8	6,9
- Actividades inmobiliarias	1,1	1,2	1,1	1,1	1,2	1,5	0,2	-0,5
- Actividades profesionais	4,0	2,8	4,8	2,7	1,9	2,0	-6,0	-23,9
- Administración pública, sanidade e educación	1,0	2,7	1,6	4,3	2,9	2,0	1,9	-1,3
- Actividades artísticas, recreativas e outros servizos	0,7	0,7	1,3	0,9	-0,1	0,6	-5,7	-34,4
Impostos netos sobre os produtos	1,9	1,1	1,2	0,4	1,2	1,8	-11,3	-22,7
PRODUTO INTERIOR BRUTO a prezos de mercado	2,2	1,8	1,9	1,7	1,7	1,8	-3,6	-17,9

Fonte: IGE. Contas económicas trimestrais. Revisión estatística 2019

Emprego

No ano 2019 o número medio de postos de traballo equivalentes a tempo completo foi de 1.024.108, isto supón un incremento de 11.982 postos en termos absolutos con respecto a 2018; en termos relativos o crecemento foi do 1,2%.

Todos os grandes agregados rexistran taxas positivas no conxunto do ano 2019 agás o sector primario (-1,6%). Na industria aumentan os postos de traballo equivalentes a tempo completo o 1,0%, na construción o 2,4% e nos servizos o 1,4%.

Distinguindo por situación profesional, os postos de traballo equivalentes a tempo completo asalariados aumentaron un 2,0% no ano 2019, nove décimas menos que no ano anterior. Todos os grandes agregados rexistran taxas positivas agás o sector primario (-0,8%). Na industria aumentan un 2,0%, na construción un 4,4% e nos servizos un 2,0%.

As horas efectivas aumentaron no ano 2019 un 0,7%, dúas décimas máis que no ano anterior. Todos os grandes agregados rexistran taxas positivas agás o sector primario (-2,3%). O maior aumento no número de horas rexístrase na construción (2,8%), taxa lixeiramente superior á do ano anterior. O crecemento das horas no sector servizos (0,9%) foi tamén lixeiramente superior ao do ano precedente (0,8%). Na industria as horas aumentan un 0,6%, 1,9 puntos menos que no ano precedente.

Considerando de forma conxunta o crecemento do PIB trimestral e o do emprego, a variación interanual da produtividade aparente do factor traballo situouse no 0,6% no ano 2019, seis décimas máis que no ano anterior. A variación interanual da produtividade por hora situouse no 1,1%, seis décimas menos que no ano precedente.

Cadro 9. Galicia. Emprego, evolución en termos interanuais

Galicia. Postos de traballo equivalentes a tempo completo								
<i>Datos corrixidos de efectos estacionais e de calendario. Taxas de variación interanual (%)</i>								
	2018	2019	2019				2020	
			Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II
Agricultura, selvicultura, gandería e pesca	-3,6	-1,6	-5,2	1,0	-0,9	-1,2	1,5	-4,1
Industria	2,7	1,0	1,9	0,6	0,2	1,5	-1,0	-21,4
- Industria manufactureira	3,0	1,1	2,1	0,7	0,3	1,3	-1,1	-22,2
Construción	3,8	2,4	4,1	3,1	2,3	0,2	-5,1	-28,6
Servizos	2,5	1,4	1,7	1,5	1,2	1,0	-1,5	-23,9
- Comercio, transporte e hostalería	2,7	0,6	0,5	0,7	0,8	0,4	-2,9	-36,9
- Información e comunicacións	4,0	2,7	3,1	3,0	2,4	2,4	2,1	-3,7
- Actividades financeiras e de seguros	-0,7	-2,0	-1,6	0,3	-3,8	-3,0	-3,9	-5,2
- Actividades inmobiliarias	3,7	3,2	3,4	3,9	2,6	2,7	1,0	-18,6
- Actividades profesionais	5,1	2,5	3,7	2,5	1,9	1,9	-0,5	-14,9
- Administración pública, sanidade e educación	3,1	1,7	1,8	1,9	1,9	1,4	0,9	-12,1
- Actividades artísticas, recreativas e outros servizos	-3,4	2,0	4,2	1,3	0,7	1,7	-5,6	-30,7
TOTAL POSTOS DE TRABALLO EQUIVALENTES A TEMPO COMPLETO	2,2	1,2	1,4	1,4	1,0	0,9	-1,5	-22,5

Fonte: IGE. Contas económicas trimestrais. Revisión estatística 2019

A crise económica provocada pola emerxencia sanitaria tamén se traslada ao emprego. As medidas adoptadas polo Goberno para manter o emprego: ERTE, prestación por cese de actividade, fan que tanto nas cifras de ocupados da EPA como nas afiliacións á Seguridade Social se inclúan persoas nestas situacións. Non obstante, nos postos de traballo equivalentes estas persoas non se consideran, o que provoca unha diferenza importante entre as cifras.

Os postos de traballo equivalentes a tempo completo caeron un 22,5% no segundo trimestre do ano, sendo as actividades nas que máis se reduciu a actividade as que máis emprego perderon: Comercio, transporte e hostalería (-36,9%) e Actividades artísticas, recreativas e outros servizos (-30,7%).

Non obstante, a mellor visión do impacto das medidas de contención do virus na economía é a proporcionada polas horas traballadas. No segundo trimestre, as horas caeron un 26,1%.

O Plan para la Transición Hacia la Nueva Normalidad do Goberno de España establecía catro fases para o levantamento das restricións impostas tras a declaración do estado de alarma e disposicións posteriores. Estas fases da desescalada incluían unha paulatina e diferenciada (por actividades e provincias) recuperación da actividade, o que se reflicte no número de horas traballadas no trimestre. Ademais, as medidas a implementar, necesarias para a adaptación dos postos de traballo á nova situación, levaron a unha recuperación gradual da actividade.

Cadro 10. Galicia, Horas, evolución en termos interanuais

Galicia. Horas efectivas								
<i>Datos corrixidos de efectos estacionais e de calendario. Taxas de variación interanual (%)</i>								
	2018	2019	2019				2020	
			Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II
Agricultura, selvicultura, gandería e pesca	-5,9	-2,3	-5,7	0,3	-1,4	-2,4	1,3	-3,5
Industria	2,5	0,6	1,6	-0,5	0,9	0,3	-2,2	-26,6
- Industria manufactureira	2,8	0,6	1,7	-0,6	0,7	0,4	-2,3	-27,0
Construción	2,7	2,8	4,5	2,2	3,9	0,4	-5,9	-32,1
Servizos	0,8	0,9	0,6	0,3	1,4	1,2	-3,9	-28,2
- Comercio, transporte e hostalería	0,3	0,3	-0,6	-0,7	1,5	1,0	-6,5	-41,4
- Información e comunicacións	3,3	2,6	1,7	4,3	2,3	1,9	-0,2	-2,7
- Actividades financeiras e de seguros	3,1	-4,3	-2,1	-2,5	-6,6	-5,9	-6,4	-8,7
- Actividades inmobiliarias	2,3	6,1	8,3	6,6	7,0	2,8	-2,1	-33,6
- Actividades profesionais	3,0	1,6	2,7	1,5	1,2	1,0	-2,4	-18,7
- Administración pública, sanidade e educación	1,4	1,6	1,8	1,5	1,7	1,3	0,3	-12,8
- Actividades artísticas, recreativas e outros servizos	-3,2	0,9	-0,3	-1,4	1,1	4,1	-6,2	-36,2
TOTAL HORAS	0,5	0,7	0,4	0,3	1,2	0,7	-3,3	-26,1

Fonte: IGE. Contas económicas trimestrais. Revisión estatística 2019

As ramas de Comercio, transporte e hostalería e Actividades artísticas, recreativas e outros servizos son as que reduciron máis as horas, con taxas de -41,4% e -36,2% respectivamente.

Na industria as horas diminuíron un 26,6% e na construción un 32,1%. O sector primario, que pola súa natureza veuse menos afectado polas restricións, reduciu o número de horas un 3,5%.

Segundo a EPA, o número de ocupados aumentou un 1,6% no ano 2019, menos que no ano anterior (2,4%); supón un incremento de 17.550 persoas ata chegar aos 1.095.200 ocupados, o valor máis alto desde 2011.

Como se indicaba nos parágrafos anteriores a efectos da EPA as persoas acollidas a un ERTE seguen a considerarse ocupadas se existe unha garantía de reincorporación ao posto de traballo unha vez finalizado o período de suspensión. No segundo trimestre de 2020, a ocupación baixa en 32.600 persoas respecto do primeiro trimestre, ata 1.050.400 ocupados, unha taxa interanual do -4,4%. Destes ocupados, o total de persoas que efectivamente traballaron redúcese a 749.900, o 32,06% da poboación de 16 e máis anos.

No terceiro trimestre houbo 32.200 ocupados máis que no trimestre precedente, ata un total de 1.082.600 ocupados, cunha taxa de variación interanual do -2,1%. Neste trimestre diminuíron as persoas que non traballaron malia ter un emprego, sendo 896.700 o total de persoas que efectivamente traballaron, un 19,6% máis que no trimestre anterior.

O número de parados reduciuse no ano 2019 en 20.000 persoas, -12,0% en termos relativos, ata os 145.900 parados. Con este nivel de paro, a taxa no 2019 é do 11,8%, reducíndose en 1,5 puntos respecto ao ano anterior. No terceiro trimestre de 2020 a taxa de paro sitúase no 11,8%.

As afiliacións medias á Seguridade Social aumentaron un 1,7% en 2019, sete décimas menos que no ano anterior; desde o mes de marzo están a diminuír as afiliacións. Nos dez primeiros meses de 2020 o descenso das afiliacións é do 1,7%. Os datos de afiliacións indican que entre o último día de febreiro e o último de abril perdéronse máis de 42.600 afiliacións, contabilizándose o 31 de abril 969.784 afiliacións; de maio a outubro recupearouse emprego ata o 1.012.710 do 31 de outubro, isto é, 42.926 afiliacións máis que a finais de abril.

En Galicia o 30 de abril había 150.241 traballadores afectados por ERTE por forza maior, e a finais de outubro eran 15.024 traballadores, un 90,0% menos.

II.4. ESCENARIO MACROECONÓMICO

O escenario macroeconómico que se presenta conta co aval da Autoridad Independiente de Responsabilidad Fiscal (AIReF), en cumprimento do artigo 14 da Ley Orgánica 6/2013, de 14 de novembro, de creación da AIReF.

A AIReF avala como razoables as previsións macroeconómicas de Galicia para 2020, ao estar próximas as previsións de PIB e emprego ás elaboradas pola propia AIReF e por outros organismos e institucións.

O escenario macroeconómico para Galicia elabórase cun modelo de estimación dos agregados macroeconómicos de demanda a curto prazo (ver Anexo). Parte dunhas hipóteses básicas para as que se tivo en conta o escenario comentado anteriormente para España no apartado de economía española, as previsións de crecemento das principais economías mundiais expostas no apartado de economía internacional e hipóteses externas sobre o tipo de cambio e os prezos do petróleo. Na seguinte táboa móstranse os devanditos supostos.

Cadro 11. Hipóteses básicas do escenario

Hipóteses básicas			
Taxas de variación interanual en %, salvo indicación en contrario			
	2020	2021	Fuente
Poboación en idade de traballar	0,2	-0,1	Elaboracion propia
Gasto en consumo final das AAPP	2,3	0,9	Consellería de Facenda
Demanda interna España	-9,9	9,5	Elaboracion propia
Demanda interna Francia	-8,2	7,9	Comisión Europea (maio 2020)
Demanda interna Alemaña	-4,8	4,9	Comisión Europea (maio 2020)
Demanda interna Italia	-9,6	6,9	Comisión Europea (maio 2020)
Demanda interna Portugal	-5,1	4,7	Comisión Europea (maio 2020)
Demanda interna Bélxica	-6,9	7,0	Comisión Europea (maio 2020)
Demanda interna Países Baixos	-6,8	5,5	Comisión Europea (maio 2020)
Demanda interna Reino Unido	-8,1	6,3	Comisión Europea (maio 2020)
Demanda interna Estados Unidos	-6,4	5,2	Comisión Europea (maio 2020)
IPC xeral sen produtos enerxéticos España	1,0	0,8	Elaboracion propia
Tipo de cambio dólar/euro	1,14	1,19	Banco de España (setembro 2020)
Prezo petróleo "Brent" (nivel)	42,1	45,9	Banco de España (setembro 2020)

O escenario macroeconómico reflicte o impacto da pandemia na economía galega, cunha caída do PIB do 9,7% en 2020.

Existe unha elevada incerteza sobre a evolución e a intensidade da pandemia, o que repercutirá na velocidade de recuperación da economía. Nun escenario inercial prevese unha recuperación parcial en 2021, cun crecemento en torno ao 6,0%.

O incremento do gasto da Xunta de Galicia que se incorpora nos orzamentos, cunha parte moi importante destinada a inversión, xunto coas medidas incluídas no Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia do Goberno de España, polas que se prevé un impacto de 2,7 puntos porcentuais sobre o PIB nacional, repercutirán na economía galega. O efecto conxunto destas medidas permitirá unha maior recuperación no ano 2021, cun crecemento do 8,0%.

Cadro 12. Galicia. Escenario macroeconómico dos orzamentos 2021.

Cadro macroeconómico Galicia. Variación anual en %			
	2019	2020	2021
Gasto en consumo final	3,0	-7,6	6,3
- Gasto en consumo final dos fogares e ISFLSF	3,3	-10,7	7,9
- Gasto en consumo final das AAPP	1,9	2,3	0,9
Formación bruta de capital	2,7	-15,9	12,0
Achega demanda interna¹	2,9	-8,9	7,2
Exportación de bens e servizos	-0,4	-10,5	8,8
Importación de bens e servizos	1,8	-9,0	7,4
Produto interior bruto (PIB)	1,8	-9,7	8,0
Produto interior bruto nominal	2,9	-8,9	8,7
Emprego. PTETC	1,2	-10,6	7,0
Taxa de paro²	11,8	12,3	12,9

¹ Contribución en puntos porcentuais

² % da poboación activa

Fonte: IGE

O escenario macroeconómico mostra un menor impacto económico de la crisis sanitaria na segunda metade do ano, aínda que está suxeito a moita incerteza polo efecto que a expansión do virus teña no último trimestre do ano. Prevese unha caída do PIB do 9,7%, sustentada principalmente na demanda interna, que resta 8,9 puntos ao PIB e unha contribución tamén negativa da demanda externa.

Prevese un mellor comportamento do gasto en consumo final dos fogares e ISFLSF na segunda metade do ano aínda que as medidas necesarias para conter a expansión do

virus poden limitar o gasto. Para o ano 2021 prevese unha recuperación do consumo axudado pola previsible redución das restricións e unha menor incerteza.

O gasto en consumo final das administracións públicas aumentará en 2020 máis que no ano anterior, debido ao incremento no gasto sanitario, tanto de material como na contratación de persoal e prevese un menor crecemento en 2021.

A formación bruta de capital veuse afectada pola hibernación da economía no segundo trimestre e a incerteza respecto á evolución da pandemia tanto en España como a nivel mundial. En Galicia, prevese unha caída do 15,9% en 2020 e unha recuperación en 2021, baseada no impacto das medidas de inversión pública, ata o 12,0%.

A achega da demanda externa neta será negativa en 2020, cunha redución das exportacións (-10,5%) e das importacións (-9,0%). Para o ano 2021 se prevé una achega positiva, cun incremento das exportacións (8,8%) e das importacións (7,4%). A evolución da economía española así como das principais economías do noso entorno marcarán a recuperación do sector exterior. Un risco á baixa neste escenario sería a saída do Reino Unido da Unión Europea sen acordo, que afectaría negativamente ás exportacións galegas.

A taxa de paro sitúase en Galicia no terceiro trimestre no 11,8%, unha décima inferior á trimestre anterior. Esta taxa é 4,5 puntos inferior á do conxunto de España. Prevese que a taxa de paro alcance o 12,3% en 2020, debido tanto a la caída da poboación activa (as dificultades para buscar emprego así como o desánimo da poboación incrementan a poboación inactiva neste ano) como dos ocupados. Para 2021 prevese un incremento da poboación activa, ante a melloría da situación económica, e un mellor comportamento do emprego, o que situará a taxa de paro nun 12,9%.

Anexo metodolóxico sobre o escenario macroeconómico de Galicia

Neste anexo resúmese a metodoloxía empregada para a elaboración do escenario macroeconómico, seguindo o disposto na Directiva 2011/85/UE del Consejo, sobre requisitos aplicables aos marcos orzamentarios dos Estados membros.

O método utilizado para a elaboración do escenario macroeconómico é un modelo de estimación de agregados macroeconómicos de demanda a curto prazo. É un modelo de periodicidade trimestral que pretende simular a evolución dos agregados macroeconómicos nun marco coherente cos escenarios propostos para as economías española e internacional e integrado no sistema de contas económicas de Galicia elaborado polo Instituto Galego de Estatística (IGE).

O modelo proporciona estimacións de: gasto en consumo final dos fogares, demanda de capital (formación bruta de capital), demanda de traballo (ocupados), oferta de traballo (poboación activa) e taxa de paro; deflactor del PIB, custo laboral e índice de prezos de consumo; exportacións e importacións.

As exportacións trátanse de forma distinta que as importacións. Nas exportacións distínguese entre as exportacións ao resto de España e as exportacións ao resto do mundo, mentres que as importacións se consideran nunha única ecuación.

As previsións sobre as variables macroeconómicas do escenario realízanse mediante modelos de ecuacións a curto e longo prazo que incorporan relacións de cointegración en modelos de corrección do error. O principio deste modelo é que existe unha relación de equilibrio a longo prazo entre as variables económicas e que no curto prazo pode haber desequilibrios, que son corrixidos gradualmente a través de axustes parciais polo termo do error.

Distínguense, polo tanto, dúas ecuacións de comportamento asociadas: unha ecuación a longo prazo, que explica a evolución tendencial da variable e unha ecuación a curto prazo, que explica a dinámica transitoria de tipo estacionario.

Cada ecuación estímase en dúas etapas. Primeiro estímase os parámetros da ecuación a longo prazo e unha vez obtida a especificación máis adecuada no longo prazo, defínese o mecanismo de corrección do error como os residuos da ecuación. Na segunda etapa os residuos trátanse como unha variable explicativa mais e procédese á procura de especificación e estimación dos parámetros da ecuación a curto prazo.

A taxa de paro, as exportacións totais, o deflactor de exportacións totais, o stock de capital e o produto interior bruto (PIB) obtéñense como identidades.

Para os dous últimos trimestres de 2020 introduciuse no modelo a estimación trimestral do PIB obtida a partir dun modelo factorial dinámico, que segue a metodoloxía proposta por Cuevas et al. (2011,2015).

A información de base obtense da Contabilidade anual e trimestral de Galicia, dos indicadores conxunturais dispoñibles para a economía galega obtidos a partir das operacións estatísticas elaboradas polo IGE ou das distintas operacións estatísticas nacionais que proporcionan a información para Galicia. Esta información é obxecto de diversas transformacións ata chegar aos datos empregados no modelo. Este tratamento inclúe operacións diversas, como deflactación, enlace de series con distintas bases, cálculo de indicadores compostos, desestacionalización, etc.

Realízanse supostos sobre a evolución das variables esóxenas ao modelo. Estes baséanse nas previsións que realizaron os organismos nacionais e internacionais na súas últimas previsións. Para as variables nas que Galicia presenta un comportamento propio, distinto ao nacional, como a poboación de 16 anos e máis anos, elabóranse uns supostos específicos para Galicia.

Supostos básicos

Os principais supostos utilizados para a elaboración das previsións son:

Poboación de 16 e máis anos: Prevese unha traxectoria consistente coas proxeccións de poboación de Galicia.

Demanda interna de España: os supostos sobre a súa evolución elabóraos o IGE a partir das previsións realizadas para España polos organismos públicos nacionais e internacionais.

Demanda interna dos principais países do entorno de Galicia: as hipóteses sobre a evolución da demanda interna dos principais países coinciden coas últimas previsións da Comisión Europea para estes países.

Índice de prezos de consumo sen produtos enerxéticos de España: as hipóteses elabóraas o IGE en función da evolución do índice así como das previsións dos distintos organismos.

Tipo de cambio dólar/euro: utilízanse os supostos sobre a evolución que prevé o Banco de España.

Prezo do petróleo Brent: utilízanse os supostos sobre a evolución que prevé o Banco de España.

Ecuacións

A continuación descríbense brevemente as ecuacións empregadas. En todas elas a frecuencia de observación é trimestral e as series foron axustadas de estacionalidade e calendario.

Demanda de traballo

A demanda de traballo queda determinada a partir da función de produción e das condicións de primeira orde de maximización dos beneficios da empresa representativa.

Demanda de capital

Ao igual que coa demanda de traballo, na teoría a demanda de capital a longo prazo derívase da función de produción e da condición de primeira orde de maximización de beneficios. Na ecuación do modelo depende do produto interior bruto e do tipo de interese nominal das sociedades non financeiras.

Oferta de traballo

A ecuación da oferta de traballo (poboación activa) indica que depende da poboación en idade de traballar e da taxa de paro.

Consumo privado

Na ecuación do consumo final dos fogares a única variable explicativa como tal é o PIB, que actúa como aproximación á renda dos fogares.

Exportacións ao resto de España

As exportacións galegas ao resto de España dependen da demanda interna española e dun índice de competitividade, medido a través dos prezos de exportación dos países competidores no mercado do resto de España.

Exportacións ao resto do mundo

As exportacións ao resto do mundo dependen principalmente dun indicador de demanda mundial.

Importacións

As importacións dependen da demanda interna.

Deflactor do PIB

A ecuación que describe o deflactor do PIB considera que a súa evolución depende do custo laboral, do índice xeral de prezos de exportación dos países competidores, da inversa da relación capital – produto e da produtividade total dos factores.

Deflactor de exportacións ao resto de España

O deflactor de exportacións ao resto de España depende dos prezos internos, aproximados polo deflactor do PIB, e dos prezos de exportación dos competidores do resto de España.

Deflactor de exportacións ao resto do mundo

O deflactor de exportacións ao resto do mundo depende do prezo de exportación dos países competidores do resto do mundo.

Deflactor de importacións

O deflactor de importacións depende dos prezos internos e dos prezos externos dos provedores.

Custo laboral

A ecuación de custo laboral mostra que a súa evolución depende da produtividade
marxinal do traballo a prezos correntes.



O ESCENARIO FINANCEIRO

III. O ESCENARIO FINANCEIRO

III.1. SITUACIÓN MONETARIA E FINANCEIRA.

A situación dos mercados financeiros e monetarios estivo marcada pola pandemia mundial declarada en marzo pola Organización Mundial da Saúde (OMS) e as medidas adoptadas para o seu control que, en España, desembocaron na declaración do Estado de Alarma o 14 de marzo.

O ano 2020 comezaba cun sentimento prudentemente optimista nos mercados mundiais, a pesar dos riscos que se arrastraban do ano anterior derivados de cuestións pendentes de clarificar, tanto de natureza económica como política, como son as tensións comerciais a nivel mundial, o Brexit e as eleccións americanas previstas para novembro.

Poren, a medida que o virus se estendía polos cinco continentes e crecía a incertidume sobre as súas consecuencias na económicas a nivel global, se desencadea unha repunta da volatilidade e aversión ao risco polo temor a que lastre a actividade económica ao longo dos vindeiros meses.

Neste contexto, ante un afundimento das perspectivas de crecemento económico global sen precedentes e un descenso das expectativas de inflación, as autoridades reaccionaron adoptando un ton moito máis expansivo das súas políticas, con estímulos monetarios por parte dos bancos centrais e fiscais polos diferentes gobernos.

En concreto, no ámbito da Unión Europea, o Banco Central Europeo non só mantivo o tipo de interese de referencia da euro zona no seu mínimo histórico do 0%, senón que incrementou amplamente as súas medidas de estímulo co obxectivo de relaxar as condicións financeiras ante o elevado impacto da crise do Covid-19.

III.2. TIPOS OFICIAIS DE REFERENCIA.

TIPOS DE XURO OFICIAIS						
	2017	2018	2019	2020		
				Marzo	Xuño	Setembro
Op. principais de financiamento	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Facilidade marxinal de crédito	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Facilidade de depósito	-0,40	-0,40	-0,50	-0,50	-0,50	-0,50
Fondos Federales (EE UU)	1,50	2,50	1,75	0,25	0,25	0,25
Tipo de Xuro Oficial (Xapón)	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10

(Datos correspondentes ao final do período considerado)

En 2019 o Consello de Goberno do Banco Central Europeo pechou o ano introducindo novos estímulos de política monetaria en resposta a unha cada vez máis evidente debilidade das economías da euro zona e unha inflación moi lonxe do seu nivel obxectivo.

Estes estímulos concretáronse fundamentalmente nas seguintes medidas:

Redución do tipo de xuro aplicable á facilidade de depósito en dez puntos básicos, ata o -0,50%, mantendo inalterados os tipos das operacións de financiamento e da facilidade marxinal de crédito.

Volta do programa de compras netas de activos (APP), a un ritmo mensual de 20.000 millóns de euros a partir do 1 de novembro.

Cambios nos principais parámetros das novas operacións de financiamento a prazo máis longo con obxectivo específico (TLTROIII, polas súas siglas en inglés), cunha redución de 10 puntos básicos no coste de financiamento das operacións.

Introdución dun sistema de dous tramos para a remuneración das reservas, co fin de apoiar a transmisión da política monetaria a través das entidades de crédito, de acordo co cal non se aplica o tipo de xuro negativo da facilidade de depósito a unha parte do exceso de liquidez mantido polas entidades.

Porén, coa intensificación da crise sanitaria, o BCE, ao igual que os restante bancos centrais, tiveron que dar novos pasos ante as fortes turbulencias que empezaban a sacudir aos mercados financeiros de todo o mundo.

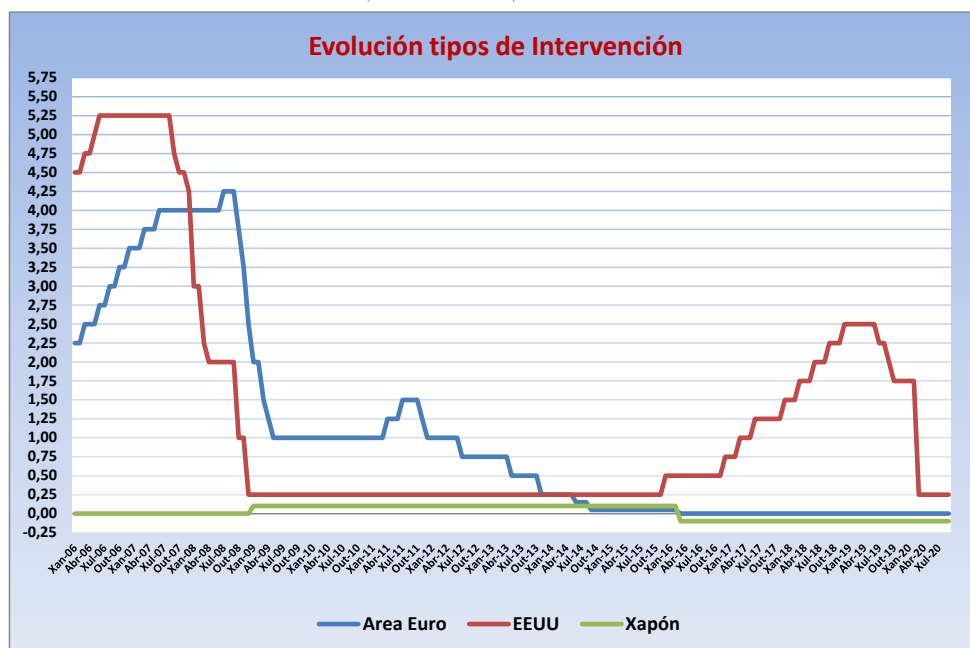
Neste sentido, o BCE aprobou en marzo o lanzamento dun Programa de Emerxencia, cun alcance inicial de 750.000 millóns de euros, ampliado en xuño ata os 1,35 billóns de euros e con vixencia ata, polo menos, finais de xuño de 2021. Isto únese ao Programa de Compra de Activos por importe de 20.000 millóns de euros ao mes, xunto a compras con carácter temporal de ata 120.000 millóns de euros adicionais ata final de ano.

Así mesmo, en setembro acordou a relaxación das súas esixencias para o cálculo da cociente de apalancamento aos 115 bancos baixo a súa supervisión directa, ao obxecto de que poidan liberar capital e facilitar a implementación da política monetaria.

En EEUU, a Reserva Federal recortou en dúas ocasións en marzo, os días 3 e 15, o tipo obxectivo dos fondos federais en 50 e 100 puntos básicos, respectivamente, ata situalo nun rango do 0%-0,25%.

Doutra banda, o Banco de Inglaterra tamén acordou no mes de marzo reducir o tipo de intervención do 0,75% ata o 0,10%, e o Banco de Xapón non alterou o tipo de desconto desde marzo de 2016, manténdoo no -0,1%.

Gráfico : I Evolución dos tipos de Intervención



III.3. TIPOS DE XUROS INTERBANCARIOS.

Tipos de xuros na área do euro (Porcentaxes)					
Período	Eonia	A un mes	A tres meses	A seis meses	A un ano
2017	-0,35	-0,37	-0,33	-0,26	-0,15
2018	-0,36	-0,37	-0,32	-0,27	-0,17
2019	-0,39	-0,40	-0,36	-0,30	-0,22
Mar.2020	-0,45	-0,48	-0,42	-0,36	-0,27
Xuñ.2020	-0,46	-0,49	-0,38	-0,22	-0,15
Set.2020	-0,47	-0,52	-0,48	-0,46	-0,41

As decisións que foron adoptando tanto o Banco Central Europeo como a Reserva Federal ao longo de 2020 como consecuencia da crise sanitaria marcaron a evolución dos tipos de xuro no mercado interbancario e as perspectivas cara os vindeiros meses.

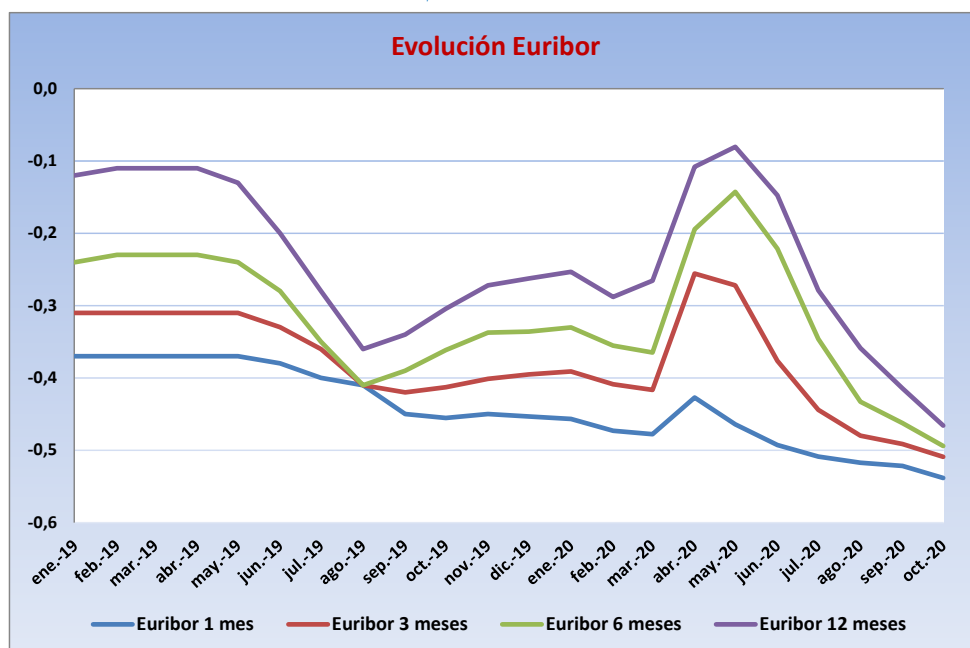
Neste sentido, no mercado interbancario da zona euro, os tipos de xuro pecharon 2019 cunha lixeira tendencia á baixa, como consecuencia dos estímulos introducidos do Banco Central Europeo, o que situaba os tipos do euribor a tres meses e a un ano, respectivamente, no -0,383% e no -0,249% a 31 de decembro de 2019.

Ata mediados de marzo produciuse unha caída dos tipos en tódolos seus tramos de entre 8 e 12 puntos básicos, situándose o 12 de marzo no -0,489% o euribor a 3 meses e no -0,368% o euribor a 12 meses.

O inicio da crise sanitaria marca un punto de inflexión coa evolución dos tipos no mercado interbancario. Deste xeito, a partir de mediados de marzo prodúcese un incremento significativo dos tipos de aproximadamente 30 puntos básicos, situándose o 22 de abril no -0,190% o euribor a 3 meses e no -0,053% o euribor a 12 meses.

Esta situación revertese a partir do mes de xuño, no que prodúcese un cambio de tendencia, o que traducíase nunha nova e máis profunda caída de tipos de xeito sostido, derivada das medidas adoptadas para combater a pandemia, o que permite acadar mínimos históricos nas referencias mencionadas

Gráfico 2: Evolución euribor



III.4. MERCADO DE DÉBEDA PÚBLICA.

Período	Bono 10 anos			Prima de risco (puntos básicos)
	España	Italia	Alemaña	España -Alemaña
2017	1,58	2,09	0,37	120
2018	1,44	2,60	0,46	98
2019	0,68	1,94	-0,21	89
Mar.2020	0,58	1,52	-0,52	110
Xuñ.2020	0,55	1,40	-0,40	95
Set.2020	0,29	0,99	-0,49	78

As rendibilidades da débeda pública pecharon 2019 cunha forte caída, que no caso de España acadou 96 puntos básicos (reduciuse dende o 1,42% a 28 de decembro de 2018 a 0,46% a 30 de decembro de 2019), se ben no último trimestre unha repunta xeneralizada que suavizou a caída interanual (a 30 de setembro a caída interanual acadaba 127 puntos básicos).

Os primeiros meses de 2020 e ata a irrupción en marzo da crise sanitaria, produciuse unha caída de tipos que en España superou os 20 puntos básicos, situándose a rendibilidade no 0,248% a 11 de marzo.

A incerteza acerca do impacto da crise provocou un incremento moi significativo dos costes de financiamento da débeda, que en España acadou o seu máximo o 22 de abril, cun tipo do 1,15%. A partir de entón, e como consecuencia das medidas adoptadas polo BCE para facer fronte a crise, prodúcese unha forte caída do coste de débeda ata acadar mínimos históricos.

Gráfico 3. Evolución da prima de risco



En canto a prima de risco, en 2019 rexistrouse unha caída sostida da mesma que se mantivo nos primeiros meses de 2020.

Ante a incertidumbre económica motivada pola pandemia, os investidores buscaron refuxio en aqueles activos considerados seguros, como a débeda soberana alemá, cuxos tipos caeron ata niveis historicamente mínimos. En consecuencia, as primas de risco da periferia da zona euro notaron este movemento cara a activos menos ariscados e experimentaron notables ampliacións.

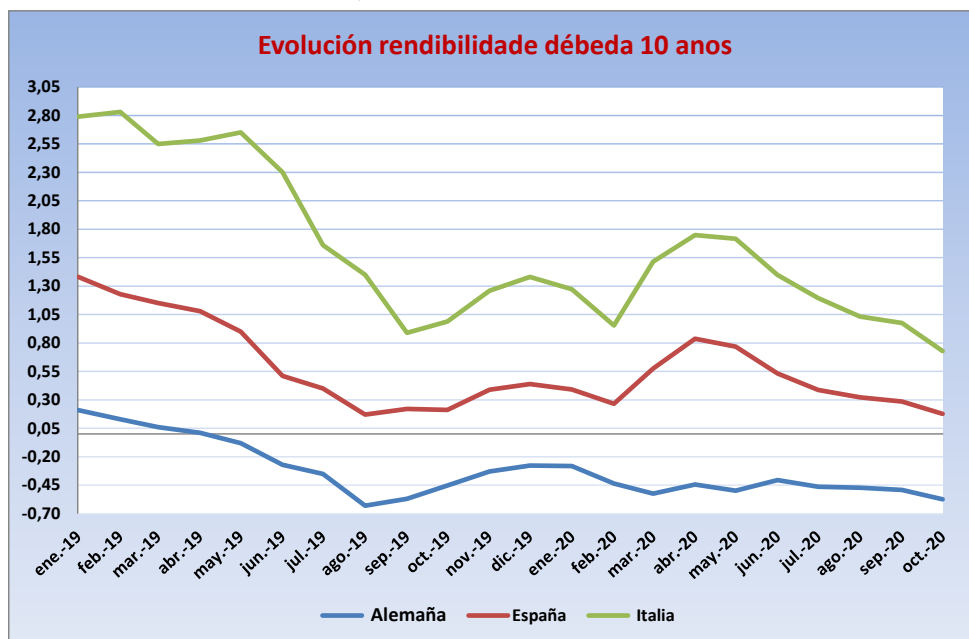
Deste xeito, en apenas dous meses (entre o 21 de febreiro e o 22 de abril), a prima de risco española incrementouse en 94 puntos básicos ata acadar os 160 p.b.

Porén, coa posta en marcha dos potentes estímulos monetarios e fiscais do BCE e dos gobernos da UE, e a progresiva reducións das limitacións sociais e da actividade económica nos diferentes países, as primas de risco iniciaron unha nova e continuada redución.

Destacar nos soberanos da euro zona, a parte de España, o descenso da prima de risco de Grecia (26 puntos básicos) e Italia (36 puntos básicos) entre decembro de 2019 e outubro de 2020.

En Estados Unidos a rendibilidade do bono a 10 anos, considerado tamén valo0r refuxio, situouse a peche do terceiro trimestre no 0,684%, 124 puntos básicos menos que ao comezo do ano.

Gráfico 4: Evolución da rendibilidade a dez anos



III.5. MERCADOS BOLSISTAS.

Índices de cotización bolsistas							
Período	IBEX 35	Eurostoxx 50	CAC 40	DAX	FTSE 100	Dow Jones	Nikkei
2017	10.277,96	3.485,07	5.174,95	12.436,24	7.367,09	21.937,62	20.281,63
2018	9.510,88	3.369,85	5.287,65	12.160,42	7.347,86	24.996,01	22.285,02
2019	9.213,88	3.458,65	5.502,98	12.216,09	7.305,65	26.556,06	21.779,97
Mar.2020	6.785,40	2.786,90	4.396,12	9.935,84	5.671,96	21.917,16	18.917,01
Xuñ.2020	7.231,40	3.234,07	4.935,99	12.310,93	6.169,74	25.812,88	22.288,14
Set.2020	6.716,60	3.193,61	4.803,44	12.760,73	5.866,10	27.781,70	23.185,12
Variación anual en %							
2017	16,9	15,0	15,8	20,9	12,4	21,7	19,0
2018	-7,5	-3,3	2,2	-2,2	-0,3	13,9	9,9
2019	-3,1	2,6	4,1	0,5	-0,6	6,2	-2,3
Mar.2020	-26,6	-16,9	-17,8	-13,8	-22,1	-15,5	-10,8
Xuñ.2020	-21,4	-4,4	-8,0	-0,7	-16,9	-3,0	4,8
Set.2020	-27,3	-10,5	-15,4	2,7	-20,8	3,2	6,6

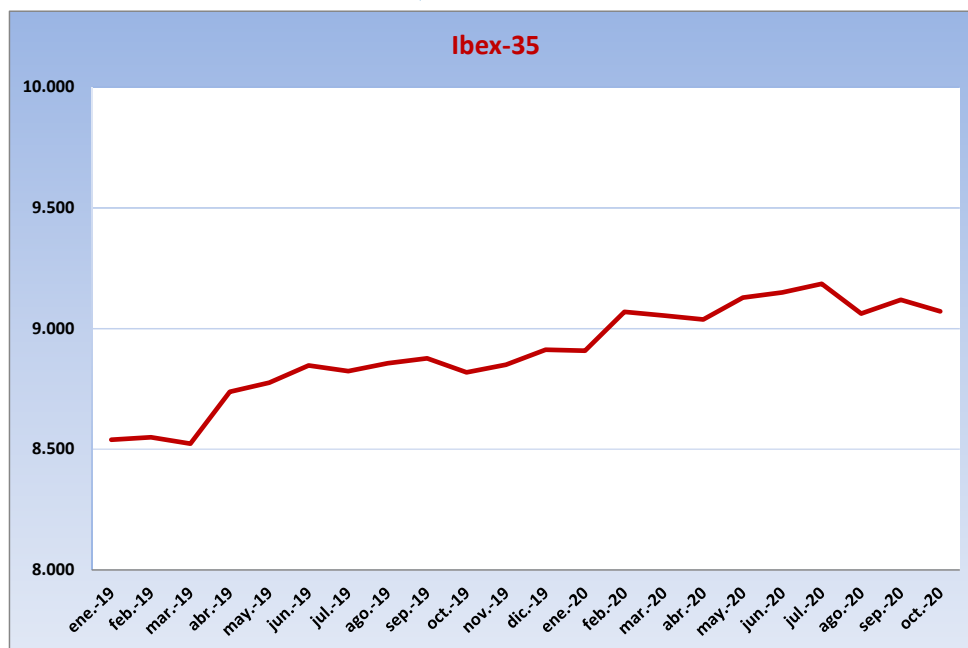
Polo que se refire aos mercados de renda variable, os principais índices bolsistas pecharon o ano 2019 sen variacións abruptas, mais con resultados dispares, nun contexto de elevada volatilidade e máxima incerteza.

En 2020 a crise sanitaria da Covid-19 está a provocar un impacto negativo sen precedentes recentes. Nun contexto de elevada aversión ao risco e pesimismo entre os investidores, os principais índices bolsistas descenderon de xeito xeneralizado, aínda que con bastante disparidade entre sectores e rexións.

Deste xeito, na zona euro, o índice EUROSTOXX 50 retrocedeu un 21% entre decembro de 2019 e outubro de 2020. En España, o IBEX retrocedeu un 32,4%, situándose nos 6.452 puntos a 30 de outubro. Tanto no resto de prazas europeas, como no mercado estadounidense tamén se rexistraron perdas significativas en 2020.

No mesmo período, no mercado norteamericano, o índice DOW JONES, caeu un 7,1%, ata situarse nos 26.502 puntos o 30 de outubro mentres que o índice Nikkei retrocedeu un 2,9% para situarse nos 22.977 puntos.

Gráfico 5: Mercados Bolsistas



III.5.1. Mercados de divisas.

Tipos de cambio do euro (medias do período)		
Período	Dólar EEUU	Ien xaponés
2017	1,129	126,65
2018	1,181	130,41
2019	1,120	122,06
Mar.2020	1,106	118,90
Xuñ.2020	1,125	121,12
Set.2020	1,179	124,50
% de apreciación sobre un ano antes		
2017	2,0	5,3
2018	4,6	3,0
2019	-5,2	-6,4
Mar.2020	-2,1	-5,4
Xuñ.2020	-0,3	-0,8
Set.2020	7,2	5,3

No que respecta aos mercados de divisas, o tipo de cambio euro/dólar veu determinado en gran medida polos recortes dos tipos de intervención da Reserva Federal, que provocaron una apreciación do euro fronte ao dólar nun 5,2% entre o 31 de decembro de 2019 e o 13 de novembro de 2020, ata situarse a cotización en 1,1815 dólares/euro.

Do mesmo xeito, no mesmo período o euro apreciouse fronte ao ien nun 1,6%, ata situarse a cotización 123,88 iens/euro e nun 7,1% fronte a libra esterlina nun 1,8%, ata o situarse a cotización no 0,907 libras/euro, lastrada polas incertezas arredor do Brexit e a saída do Reino Unido do euro sen acadar un acordo.

En contraste, o euro apreciouse fronte a libra esterlina nun 1,8% lastrada polas incertezas arredor do Brexit e a saída do Reino Unido do euro sen acadar un acordo.

Gráfico 6.: Mercados de divisas

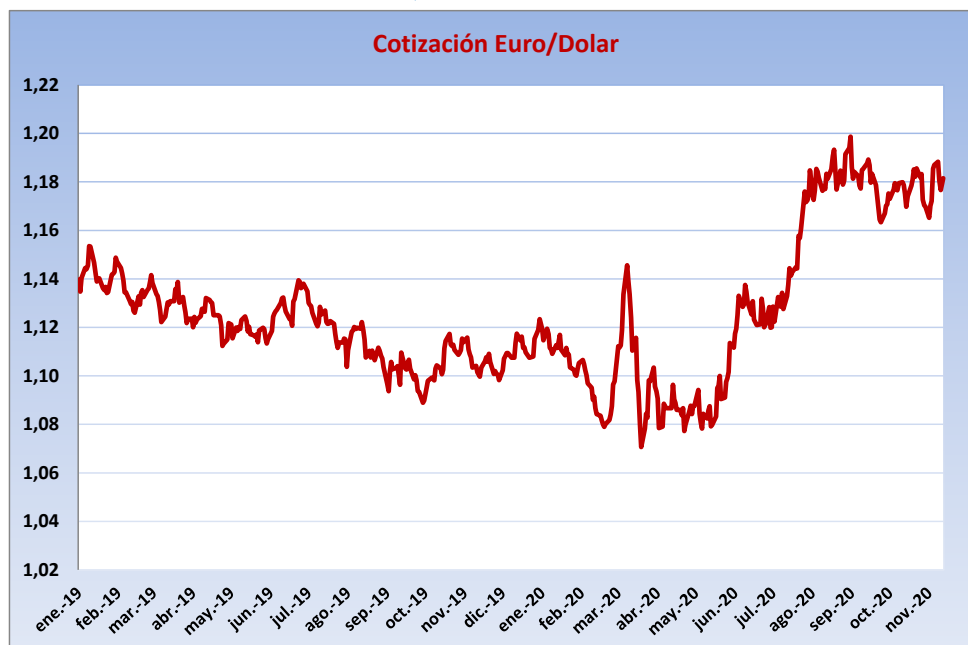
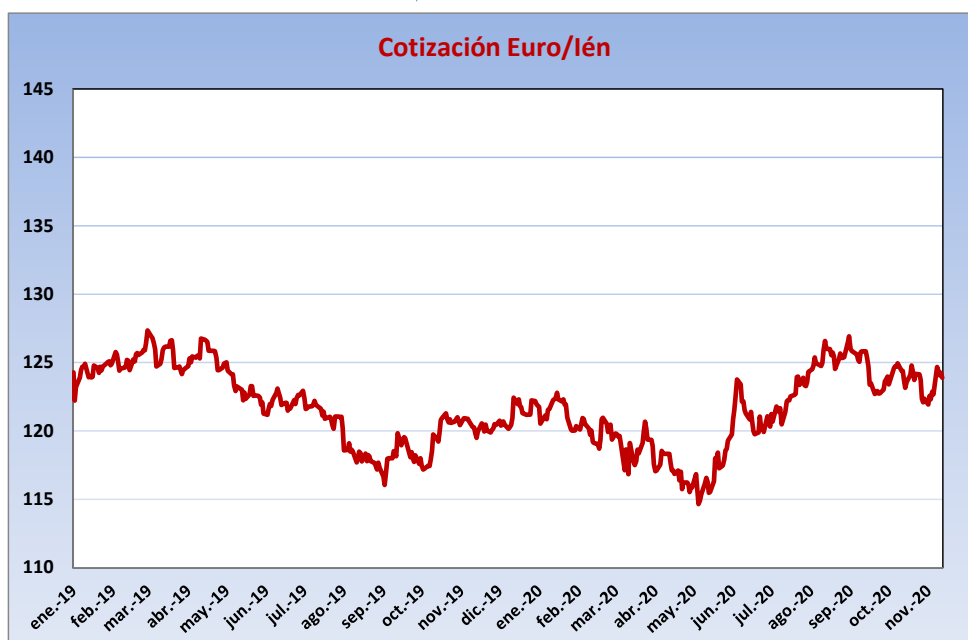


Gráfico 7.: Mercados de divisas





O PLAN ESTRATÉGICO DE GALICIA 2015-2020.

IV. O PLAN ESTRATÉGICO DE GALICIA 2015-2020.

IV.1. Introducción

Tal e como se indicaba na parte introdutoria, en tanto non se remate o PEG 21-30. Seguiremos a empregar a estrutura do vixente plan, que, por outra banda da encaixe ás políticas prioritarias de gasto recollidas no presente orzamento, xa que como é lóxico pensar, as estratexias de mediano prazo non mudan radicalmente dun ano para outro, e a estratexia de saída da crise deseñada pola Xunta, e plenamente aliñada coa da Comisión Europea e o Plan Nacional de Recuperación, Transición e Resiliencia, o que tentamos e acelerar os investimentos propios previstos para adaptar o noso modelo de crecemento a outro máis competitivo e resistentes e adaptado ás transicións verde e dixital, sen esquecer as políticas de impulso da necesaria cohesión social e territorial.

O Plan Estratégico de Galicia (PEG) 2015-2020 ten por obxectivo xeral impulsar o crecemento económico fomentando un modelo de crecemento económico baseado na innovación e o capital humano, que favoreza unha Galicia moderna e cohesionada social e territorialmente e que permita diminuír o desemprego, aumentar a produtividade e o benestar dos galegos e das galegas colaborando a retomar a senda do crecemento demográfico e facendo da nosa Comunidade un territorio máis atractivo para traballar, investir e convivir.

Ademais, é unha ferramenta para impulsar e coordinar as distintas estratexias sectoriais da Xunta a medio prazo e ao mesmo tempo favorecer os valores diferenciais de Galicia promovendo a especialización, a calidade e a mellora do valor engadido dos seus produtos.

O Plan presenta catro características a destacar:

A súa elaboración, execución e seguimento baséase nun modelo de asociación entre a Xunta e os diferentes axentes sociais da Comunidade Autónoma.

Un deseño en base a unha lóxica de intervención empregando a teoría do cambio, é dicir os obxectivos estratéxicos indican o cambio que perseguen para dar resposta aos diferentes retos que enfronta a Comunidade Autónoma identificados a partir dun diagnóstico da situación socioeconómica.

Presenta a finalidade de facilitar a reorientación dunha xestión pública autonómica encamiñada a resultados que se plasma nos plans e programas de gasto das distintas Concellerías e que recollen os obxectivos e indicadores do Plan.

Conta cun plan de avaliación e seguimento que establece os compromisos de seguimento das actuacións e dos resultados acadados a través de indicadores de produtividade

e de resultado, respectivamente. Así mesmo, establece a realización de avaliacións de determinadas políticas públicas durante a execución do Plan. O seguimento e avaliación do Plan permitiría propoñer a súa reformulación se fose preciso.

Para acadar os obxectivos centrais do PEG, desenvólvense as prioridades de actuación e os obxectivos estratéxicos que se agrupan en catro eixes de actuación máis un instrumental. Ademais, o plan integra os principios horizontais de asociación e gobernanza, promoción da igualdade de homes e mulleres e non discriminación e desenvolvemento sustentable. Por outra parte, todo o plan constrúese coa finalidade de avanzar en catro obxectivos transversais que abranguen a todos os eixes de actuación:

Colaborar a mudar a actual dinámica demográfica.

Cohesión territorial e fixación da poboación no medio rural.

Fomento do emprendemento e internacionalización en todos os campos.

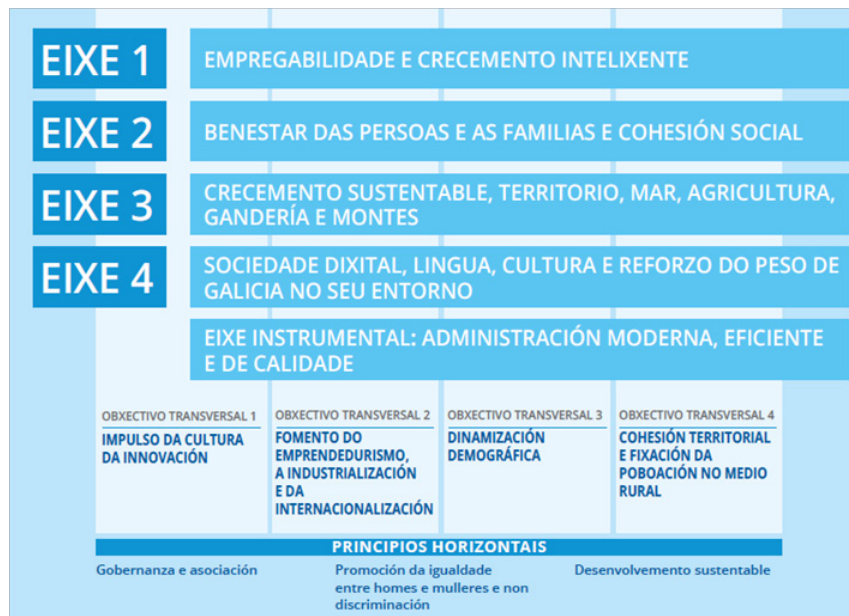
Impulso da cultura da innovación.

En definitiva, o Plan Estratéxico está estruturado en tres niveis principais: eixe, prioridade de actuación e obxectivo estratéxico / obxectivo instrumental. O PEG consta de 5 eixes prioritarios, 20 prioridades de actuación, 74 obxectivos estratéxicos e 21 obxectivos instrumentais. Para a medición da realización acadada dos obxectivos operativos conta con 194 indicadores de produtividade clave, coa súa desagregación por xénero cando procede. Por outro lado, para a análise da consecución dos obxectivos previstos hai 135 indicadores de resultado.

O seguinte cadro mostra unha representación esquemática dos eixes, obxectivos transversais e principios horizontais da estratexia do PEG 2015-2020.

A representación esquemática da estrutura do plan sería a seguinte.

Cadro II: Estrutura do PEG 2015-2020



Fonte: Consellería de Facenda

O Plan Estratéxico de Galicia (PEG) vixente foi elaborado ao longo do ano 2015 con un período de vixencia da 5 anos ata o ano 2020, o plan pretende fomentar un modelo de crecemento económico baseado na innovación e o capital humano, que favoreza unha Galicia moderna e cohesionada social e territorialmente e que permita diminuír o desemprego, aumentar a produtividade e o benestar dos galegos colaborando a retomar a senda do crecemento demográfico e facendo da nosa Comunidade un territorio máis atractivo para traballar, investir e convivir.

Na segunda metade do ano 2019 comezaron os traballos para a elaboración dun novo Plan Estratéxico que tería como período de vixencia dende 2021 a 2030, desafortunadamente a crise producida pola Covid-19 invalidou parcialmente os traballos realizados, estes consistiron en dúas roldas de traballo, en xullo e decembro de 2019, cos principais axentes económicos e sociais, estruturados en 4 grupos e 18 mesas de traballo coa finalidade de identificar os principais retos aos que se enfronta Galicia na vindeira década e as principais liñas de actuación necesarias para acadalos.

Os trazos básicos do novo Plan deseñado nesas mesas de traballo foron os seguintes:

- Deseñar a Galicia do futuro poñendo no centro o reto demográfico que implicará deseñar e impulsar novas medidas de dinamización, pero tamén outras para garantir o benestar dunha sociedade máis avellentada.
- Dar un pulo ao modelo baseado na innovación e o capital humano, que favoreza unha sociedade moderna, competitiva, solidaria e cohesionada social e territorialmente,

con altas taxas de emprego, aumentar a produtividade, posicionando os seus produtos por calidade e deseño; o que debe redundar en máis riqueza e benestar dos galegos.

- Favorecer os valores diferenciais de Galicia como factores de desenvolvemento entre os que destacan a lingua, a cultura e o medio ambiente, para facer de Galicia un lugar atractivo para traballar, investir e convivir.

- Mostrar unha senda previsible, rigorosa e estable de actuación do goberno, impulsar e coordinar as diferentes estratexias sectoriais da Xunta de Galicia a medio prazo.

As principais liñas estratéxicas do plan deben dar resposta aos retos e necesidades identificadas. As relacionadas co RETO DEMOGRÁFICO con medidas de dinamización, que priorizan o benestar e a calidade de vida das familias, prestando especial atención á mocidade e ás persoas maiores.

Ia. Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada.

Ib. Promover unha educación inclusiva e de calidade.

Ic. Mellorar a atención ao benestar e á calidade de vida das familias.

Id. Mellorar o acceso á vivenda e as súas condicións de habitabilidade.

Ie. Fortalecer unha asistencia sanitaria accesible e de calidade.

En canto a acadar unha GALICIA VERDE, sustentable e respectuosa co patrimonio natural, as liñas estratéxicas estruturanse nas seguintes prioridades:

2a. Reducir as emisións de CO2 e as actividades que supoñen a contaminación do medio natural.

2b. Garantir unha mobilidade sustentable.

2c. Desenvolver medidas preventivas para paliar os efectos do cambio climático, consolidando o control e observación medioambiental, fortalecendo unha resposta integral ás necesidades da poboación e reducindo a súa vulnerabilidade, así como a das infraestruturas.

2d. Sensibilizar á sociedade e impulsar un modelo de crecemento sostible que aproveite as potencialidades do medio.

No ámbito de conseguir unha GALICIA MÁIS COMPETITIVA E INTELIXENTE, mediante a innovación, a dixitalización, as infraestruturas produtivas e o apoio ás PEMES:

3a. Mellorar as capacidades de investigación e innovación e a adopción de tecnoloxías avanzadas.

3b. Impulsar unha sociedade dixital que redunde en beneficio dos cidadáns e as empresas.

3c. Impulsar o crecemento e competitividade das PEMES, a transición industrial e o emprendemento.

3d. Promover as infraestruturas produtivas e as de rede.

3e. Aproveitar as potencialidades de Galicia cara a un sector primario moderno e competitivo.

3f. Fomentar un turismo sustentable e de calidade.

Por último, acadar unha GALICIA COHESIONADA SOCIAL E TERRITORIALMENTE, artículase nas seguintes liñas:

4a. Facer que o crecemento chegue a toda a poboación, en especial ás persoas e familias máis desfavorecidos.

4b. Favorecer a integración socioeconómica da poboación retornada e inmigrante e impulsar os servizos e prestacións á emigración galega.

4c. Potenciar a cultura como sector clave para construír unha sociedade inclusiva e cohesionada e que contribúa á calidade de vida da cidadanía.

4d. Impulsar a cohesión territorial, desenvolver os servizos no territorio baixo o concepto de cidade única.

Todas estas prioridades artículanse contando cunha unha administración máis moderna para un cidadán mellor informado e máis esixente, e que sexa eficiente, de calidade e transparente.

O Plan Estratéxico 2021-2030 debería estar rematado a mediados do ano 2020 para que o orzamento do ano 2021 se realizara tendo en conta o novo Plan. Sen embargo, os sucesos de marzo cambiaron as previsións, as necesidades que xurdiron como consecuencia da crise orixinada pola Covid-19 non estaban contempladas nestas reunións previas ao inicio da pandemia, ademais as dificultades para prever con precisión a evolución da mesma desaconsellaron a elaboración dun Plan Estratéxico a longo prazo na primeira metade do ano. A curto prazo a Xunta de Galicia presentou un Plan de reactivación e dinamización de Galicia para reactivar os sectores máis afectados pola pandemia e fortalecer a sanidade, os servizos sociais e o sistema educativo.

Como consecuencia do anterior, os orzamentos do ano 2021 preséntanse en termos do PEG 2015-2020 prorrogado con lixeiras adaptacións ás novas necesidades derivadas da Covid-19 como son a creación de obxectivos operativos en todos os obxectivos estratéxicos para dar cabida a actuacións extraordinarias derivadas das consecuencias da pandemia.

O importe previsto das actuacións extraordinarias encaixadas nestes obxectivos operativos ascende a 553,9 millóns de euros, un 4,7% do orzamento total, indicador da magnitude dos cambios.

IV.2. OBXECTIVOS E PRIORIDADES DE GASTO NOS ORZAMENTOS 2021 DO PLAN ESTRATÉGICO

A asignación financeira dos Orzamentos Xerais para 2021 rexeuse principalmente atendendo ás necesidades derivadas da Covid 19, loitar contra a pandemia, reactivar a economía e atender ás necesidades das familias e empresas. Isto implica apostar pola cobertura das necesidades de funcionamento dos servizos públicos, especialmente no que se refire aos servizos máis afectados polas consecuencias da Covid 19 (Sanidade, Educación, política social,...), por xerar emprego e polas prioridades de investimento atendendo aos eixes e obxectivos estratéxicos do PEG.

En efecto, realizouse un encaixe da estrutura orzamentaria co PEG aos efectos de priorizar investimentos segundo a lóxica de intervención establecida no Plan. Ademais, o PEG integra a programación de fondos europeos do período 2014-2020.

A través desta asociación, os orzamentos son coherentes cos retos establecidos no PEG a nivel rexional en materia de crecemento e converxencia económica, emprego, I+D+i, educación, inclusión, medio ambiente e dinamización demográfica, que a súa vez, inclúen e complementan os indicadores da Estratexia Europa 2020, ampliando o rango nalgún dos ámbitos.

O importe asignado no Orzamentos xerais para o ano 2021 ascende a 11.724,7 millóns de euros, cifra na que non se contemplan os gastos derivados da débeda pública (Programa de gasto 911A). A asimilación da orzamentación no 2021 á estrutura do PEG resúmese no cadro seguinte:

Cadro II: PEG 2015-2020 no Orzamento 2021

Eixes e Prioridades de actuación	Importe	% total	% eixe
E1. Empregabilidade e crecemento intelixente	3.681.625.056	31,4	
PA.1.1 Impulso da consolidación das políticas de gastos vencelladas á I+D+i. Integrar a Galicia no círculo virtuoso da innovación para o crecemento	227.512.441	1,9	6,2
PA.1.2 Fomento da actividade empresarial e comercial, impulso da competitividade e internacionalización das empresas e autónomos, apoio á artesanía, regulación sectorial e protección da competencia	377.524.937	3,2	10,3
PA.1.3 Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores e traballadoras de Galicia a través da formación e innovación constante	371.342.104	3,2	10,1
PA.1.4 Completar Galicia no que atinxe a infraestruturas básicas. Dar un novo pulo ás políticas de rehabilitación e conservación da vivenda	295.588.249	2,5	8,0
PA.1.5 Consolidar un sistema educativo que minimice o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia	2.409.657.325	20,6	65,5
E2. Benestar das persoas e as familias e cohesión social	5.825.634.208	49,7	
PA.2.1 Sistema sanitario sustentable e de calidade. Fomento da saúde pública e dos hábitos de vida saudables	4.615.081.015	39,4	79,2
PA.2.2 Desenvolvemento do sistema de servizos sociais de atención ás persoas maiores e dependentes	519.013.879	4,4	8,9
PA.2.3 Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación	500.371.845	4,3	8,6
PA.2.4 Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomenta a igualdade de xénero	157.786.735	1,3	2,7
PA.2.5 Garantir o acceso a unha vivenda digna en réxime de propiedade ou aluguer axeitada ás posibilidades de cada familia	33.380.734	0,3	0,6
E3. Crecemento sustentable, territorio, mar, agricultura, gandeiría e montes	1.260.203.311	10,7	
PA.3.1 Fomento do sector primario baseado na innovación e a calidade do produto galego que fixe a poboación ao medio rural	704.147.922	6,0	55,9
PA.3.2 Enerxía renovable eficiente, intelixente e non agresiva co medio ambiente e a paisaxe. Fomento dunha economía baixa en carbono	106.001.861	0,9	8,4
PA.3.3 Potenciación do turismo en Galicia a partir dun medio ambiente e cultura privilexiados	112.476.981	1,0	8,9
PA.3.4 Conservación da natureza, ordenación do territorio e da paisaxe e cohesión territorial	220.127.277	1,9	17,5
PA.3.5 Pechar un modelo de tratamento de residuos e un modelo de ciclo da auga líder en Europa	117.449.270	1,0	9,3
E4. Sociedade dixital, lingua, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno	609.180.285	5,2	
PA.4.1 Desenvolvemento da economía dixital. Apoio á industria cultural e de medios como unha fonte de riqueza e impulso ao desenvolvemento da sociedade da información	311.624.693	2,7	51,2
PA.4.2 Conservación e promoción da riqueza cultural de Galicia	59.352.649	0,5	9,7
PA.4.3 Impulso das institucións de autogoberno e mellora da súa influencia e colaboración con Europa, a Eurorexión e o resto do Estado	238.202.943	2,0	39,1
E5. Administración moderna, eficiente e de calidade	348.078.381	3,0	
PA.5.1 Función pública profesional, motivada e orientada ao servizo público	14.043.261	0,1	4,0
PA.5.2 Administración transparente, eficiente e orientada a resultados	334.035.120	2,8	96,0
Total	11.724.721.241	100,0	

Fonte: Consellería de Facenda

O tomo dos Orzamentos Xerais correspondente á “Memoria de Obxectivos e Programas” contén de modo detallado a descrición das actuacións que deben colaborar a acadar os anteriores obxectivos. Asemade, e como ven sendo habitual, na mesma Memoria de Obxectivos e Programas se dispón de exhaustiva información dos indicadores de

produtividade asociados ás partidas de gasto, co que se posibilita a valoración da eficacia e eficiencia das actuacións de gasto recollidas nos orzamentos.

IV.3. EIXES DE ACTUACIÓN DO PLAN ESTRATÉXICO DE GALICIA (PEG).

O orzamento do Plan Estratéxico de Galicia (en adiante PEG) para o ano 2021 ascende a 11.724,7 millóns de euros, importe referido ao orzamento consolidado, que comprende o das entidades con orzamento limitado (Administración xeral, organismos autónomos e axencias públicas autonómicas e entidades públicas instrumentais de asesoramento ou consulta) e no que non se contemplan os gastos derivados da débeda pública (programa de gasto 911A).

A distribución por eixes, manifesta unha vez máis, que son os gastos destinados á Benestar das persoas e as familias e á Cohesión social, os que absorben unha maior parte do orzamento, como garantía e mantemento dos gastos sociais, e coa finalidade de lograr uns servizos públicos de calidade dirixidos á cidadanía, principalmente nos eidos da sanidade, xunto á mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación e o sistema de servizos sociais de atención ás persoas maiores e dependentes. Así mesmo recolle a promoción da igualdade de oportunidades dos homes e mulleres galegas, ofrecendo ás persoas que se atopan con especiais dificultades os recursos e servizos que lles garantan a súa inclusión social. Ascende este eixe a 5.825,6 millóns de euros, e representa o 49,7% do total do PEG.

En segundo lugar está a aposta pola empregabilidade e o crecemento intelixente, o eixe I, cun orzamento total de 3.681,6 millóns de euros, o 31,4% sobre o total. Neste eixe atópanse as políticas de gastos vinculadas á I+D+i, que permitan integrar a Galicia no círculo virtuoso da innovación para o crecemento. Ademais destaca o fomento da actividade empresarial e comercial, co impulso da competitividade e internacionalización das empresas e autónomos, o apoio á artesanía, a regulación sectorial e a protección da competencia. Completar Galicia no que atinxe a infraestruturas básicas e dar un novo pulo ás políticas de rehabilitación e conservación da vivenda, son tamén prioridades de actuación neste eixo.

Atopa así mesmo reflexo neste eixe, os gastos dirixidos ao mercado de traballo, coa finalidade de aumentar a empregabilidade e produtividade dos traballadores galegos a través da formación e innovación constante. Por outro lado, minimizar o fracaso escolar e aliñarse en resultados coas rexións líderes de Europa en tódolos niveis e impulsar o SUG cara á excelencia, son os principais retos aos que ten que facer fronte o sistema educativo, prioridade de actuación (PA) que representa o 20,6% do eixe.

O eixe 3 destinado a impulsar un crecemento sustentable, ao territorio e á agricultura, montes e mar, presenta un orzamento de 1.260,2 millóns de euros, o 10,7% do total, céntrase fundamentalmente en fomentar un sector primario baseado na innovación e a calidade do produto galego que fixe a poboación ao medio rural.

Tamén neste eixe se inclúen os gastos dirixidos a fomentar unha economía baixa en carbono e unha enerxía renovable eficiente, intelixente e non agresiva co medio ambiente e a paisaxe.

A potenciación do turismo en Galicia a partir dun medio ambiente e cultura privilexiados e a conservación da natureza, ordenación do territorio e da paisaxe e a cohesión territorial son prioridades de actuación dentro do eixe.

Por último, establécese o reto de pechar un modelo consistente de tratamento de residuos e un modelo de ciclo da auga líder en Europa.

O eixe 4 presenta un importe de 609,2 millóns de euros, o 5,2% do total. Inclúe a consolidación dun modelo de crecemento vinculado á economía dixital, a través da mellora no uso e na calidade das TICs e no acceso ás mesmas.

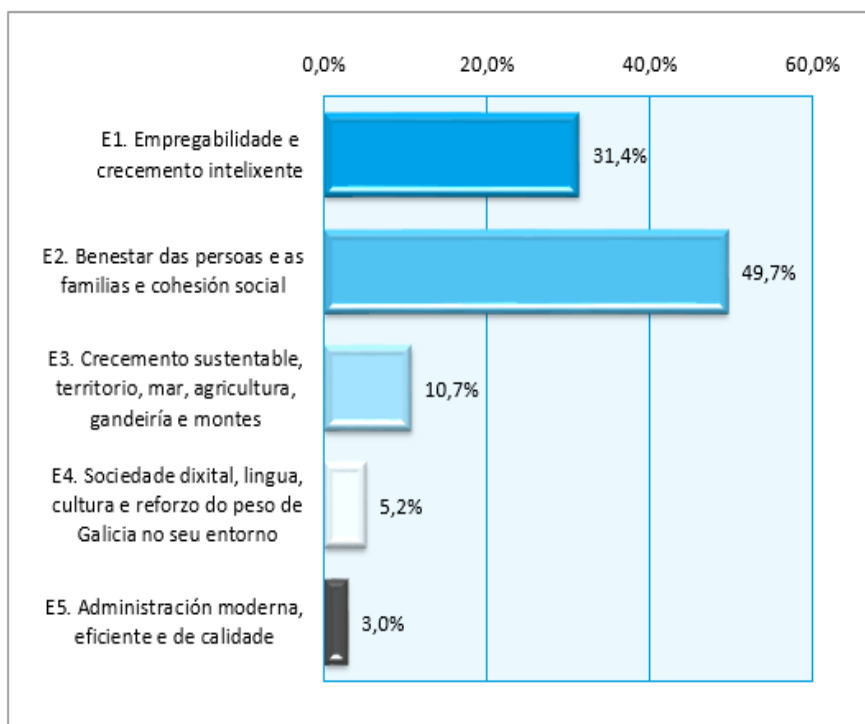
Inclúese tamén neste eixe o orzamento para apoiar á industria cultural e de medios, como unha fonte de riqueza e impulso ao desenvolvemento da sociedade da información, así como para a conservación e promoción da riqueza cultural de Galicia e o impulso das institucións de autogoberno e mellora da súa influencia e colaboración con Europa, a Eurorexión e o resto do Estado.

O eixe 5, alcanza os 348,1 millóns de euros e o 3,0% do orzamento. Nel recóllese o obxectivo de alcanzar unha administración moderna, eficiente e de calidade, baseada nunha función pública profesional, motivada e orientada ao servizo público e unha administración transparente, eficiente e orientada a resultados..

Cadro III Distribución orzamento 2021 por eixes do PEG

Eixes	Importe	% total
E1. Empregabilidade e crecemento intelixente	3.681.625.056	31,4
E2. Benestar das persoas e as familias e cohesión social	5.825.634.208	49,7
E3. Crecemento sustentable, territorio, mar, agricultura, gandeiría e montes	1.260.203.311	10,7
E4. Sociedade dixital, lingua, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno	609.180.285	5,2
E5. Administración moderna, eficiente e de calidade	348.078.381	3,0
Total	11.724.721.241	100,0

Fonte: Consellería de Facenda
Gráfico I: Distribución orzamento 2021 por eixes do PEG



Fonte: Consellería de Facenda

EIXE 1: EMPREGABILIDADE E CRECIMENTO INTELIXENTE.

Este eixe recolle un modelo integral de desenvolvemento para a modernización do sistema produtivo baseada na innovación e no coñecemento sen descoidar os sectores produtivos tradicionais.

As rexións europeas están obrigadas a competir en base á tecnoloxía, deseño e innovación de xeito continuado se non queren ver deslocalizada a súa produción a países de baixos prezos.

Para iso, debe implantarse a cultura da innovación en todos os eidos socioeconómicos de Galicia, de xeito que, a través dun proceso que non será inmediato, se normalice o proceso innovador como un máis dentro da cadea de produción, o que suporá unha auténtica revolución na formulación dos sistemas produtivos e de xestión e venda, pero tamén unha importante fonte de xeración de nichos de emprego agora inexistentes.

Para acadar este obxectivo, os orzamentos de 2021 programan investimentos nas seguintes prioridades de actuación segundo se detalla no cadro IV:

PA I.1. Impulso da consolidación das políticas de gastos vencelladas á I+D+i. Integrar a Galicia no círculo virtuoso da innovación para o crecemento.

As principais actuacións nesta PA son: o proxecto tecnoloxías cuánticas, “Actuación estratéxica para o desenvolvemento da Civil UAVS Initiative” para a utilización de sistemas aéreos non tripulados no ámbito civil e para a mellora da prestación dos servizos públicos, todo elo no marco do impulso do sector aeronáutico de referencia europea en Galicia e medidas de atracción de investimento privado entre outros.

PA 1.2. Fomento da actividade empresarial e comercial, impulso da competitividade e internacionalización das empresas e autónomos, apoio á artesanía, regulación sectorial e protección da competencia.

As principais liñas de actuación serán as actuacións de axudas a proxectos de dixitalización industria 4.0, axudas para o investimento produtivo e para préstamos no marco da crise derivada da Covid 19, profesionalización do tecido empresarial, impulso á iniciativa emprendedora, consolidación e crecemento das empresas e apoio á presenza nos mercados externos e podemos citar como proxectos máis importantes as liñas de préstamos do IGAPE con 22,8 millóns de euros, a creación dun fondo público - privado por un importe de 60 millóns de euros, as axudas ao investimento produtivo.

PA 1.3. Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores e traballadoras de Galicia a través da formación e innovación constante.

Entre as actuacións desta PA destacan as seguintes: Novas iniciativas empresariais xeradoras de emprego, Plan de rescate de persoas traballadoras autónomas Covid-19, Promoción do emprego autónomo, Programas de adquisición de experiencia para desempregados, e Novas actuacións estratéxica autónomos, formación de desempregados, formación ocupacional e continua e acreditación da competencia profesional, entre outras.

PA 1.4. Completar Galicia no que atinxe a infraestruturas básicas. Dar un novo pulo ás políticas de rehabilitación e conservación da vivenda.

As principais actuacións contemplan a conservación ordinaria da rede viaria e a viabilidade invernal, reforzo de firmes e actuacións en travesías, diversas obras na rede de estradas como a “Vía de altas prestacións Tui-A Guarda”, “conexión vía Ártabra coa AP-9”, “conversión en autovía do corredor Nadela - Sarria” entre outras, programa REXURBE, sendas peonís e ciclistas para fomentar a mobilidade urbana e interurbana sostible, ...

PA 1.5. Consolidar un sistema educativo que minimize o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia.

Cómpre resaltar nesta PA as seguintes actuacións: programas de mellora da aprendizaxe e rendemento e programas de diversificación curricular, ciclos formativos de grao medio da formación profesional, plan para o fomento da educación dixital, mellora funcional, integración e sinalética dos centros públicos de ensino, reparacións, ampliacións e

melloras nos centros públicos de ensino, construción de novos centros de ensino, mellora da eficiencia enerxética nos centros de ensino,... En 2021 os gastos extraordinarios Covid-19 en centros educativos ascenderán a máis de 57 millóns de euros

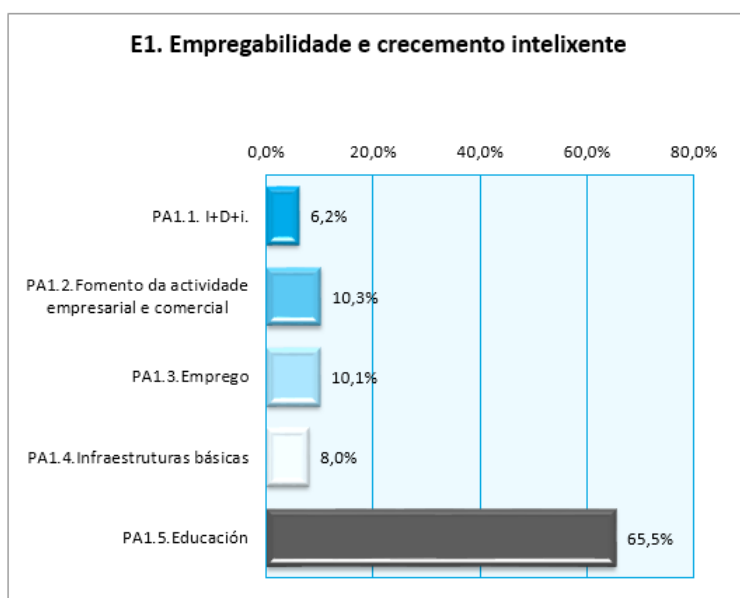
No seguinte cadro detállase o gasto orzamentario de 2021 neste eixe por prioridade de actuación.

Cadro IV: Gasto orzamentario 2021 Eixe I

E1. Empregabilidade e crecemento intelixente	Importe	% total	% eixe
PA.1.1 Impulso da consolidación das políticas de gastos vencelladas á I+D+i. Integrar a Galicia no círculo virtuoso da innovación para o crecemento	227.512.441	1,9	6,2
PA.1.2 Fomento da actividade empresarial e comercial, impulso da competitividade e internacionalización das empresas e autónomos, apoio á artesanía, regulación sectorial e protección da competencia	377.524.937	3,2	10,3
PA.1.3 Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores e traballadoras de Galicia a través da formación e innovación constante	371.342.104	3,2	10,1
PA.1.4 Completar Galicia no que atinxe a infraestruturas básicas. Dar un novo pulo ás políticas de rehabilitación e conservación da vivenda	295.588.249	2,5	8,0
PA.1.5 Consolidar un sistema educativo que minimice o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia	2.409.657.325	20,6	65,5
Total	3.681.625.056	31,4	100,0

Fonte: Consellería de Facenda

Gráfico II: Distribución gasto orzamento 2021 do Eixe I por prioridades de actuación



Fonte: Consellería de Facenda

EIXE 2: BENESTAR DAS PERSOAS E AS FAMILIAS E COHESIÓN SOCIAL.

A dinámica demográfica de Galicia fai que a mellora das políticas de benestar sexan cada vez máis indispensables para colaborar na calidade de vida dunha poboación de máis idade.

Do mesmo xeito as políticas de conciliación e os servizos ás familias, especialmente á infancia, deben contribuír a mellorar as taxas de fecundidade e a inverter a dinámica demográfica de Galicia.

Por último resulta preciso aplicar con éxito as políticas de inserción social dun amplo colectivo que foi o máis desfavorecido pola crise, mediante itinerarios personalizados que permitan acompañar ás persoas en risco de exclusión ata que abandonen esta situación. Tamén a consecución dunha sociedade máis xusta, esixe que se garanta a igualdade de oportunidades para aqueles colectivos que sofren exclusión por outros motivos, dende unha discapacidade á pertenza a colectivos sociais marxinados.

Mención especial compre facer ás políticas de igualdade que se ben constitúen unha prioridade horizontal, é dicir a perspectiva de xénero de be estar presente na diagnose e solución aos principais problemas de Galicia, tamén deben contar con liñas de acción específicas para reducir con determinación as fendas de xénero nos diferentes eidos tratados no plan.

Para acadar este obxectivo, os orzamentos de 2021 programan investimentos nas seguintes prioridades de actuación segundo se detalla no cadro V:

PA 2.1. Sistema sanitario sustentable e de calidade. Fomento da saúde pública e dos hábitos de vida saudables.

As actuacións máis relevantes en termos de gasto financeiro desta PA son, ademais dos gastos de persoal e os gastos en bens correntes e servizos asociados á actividade de atención primaria e hospitalaria, os gastos extraordinarios relacionados coa COVID-19, as "Urxencias sanitarias 061", "O Fondo de cohesión da actividade especializada", o "Fondo de continxencia do SERGAS" e o "Programa de vacinación", o gasto en farmacia (receitas médicas), 71 actuacións de reformas, climatización, enerxías renovables, etc. nos centros de saúde e 87 actuacións de equipamentos, reformas ou novas tecnoloxías, nos 14 centros hospitalarios,...

PA 2.2. Desenvolvemento do sistema de servizos sociais de atención ás persoas maiores e dependentes.

En 2021 as partidas máis importantes pretenden incrementar a cobertura de atención ás persoas en situación de dependencia, concretamente dos servizos de atención residencial, atención diúrna, de axuda no fogar, de promoción da autonomía en equipamentos especiais cos que se atende a máis de 100.000 persoas, a maioría mulleres (62%)..

PA 2.3. Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación.

As principais actuacións desta prioridade son o gasto en transporte escolar e nos comedores escolares, medidas para conciliación e dinamización demográfica, programas para familias e menores, centros e programas de menores infractores e actuacións de investimento en centros de atención á primeira infancia e casas niño, axudas para a adquisición de libros de texto e material escolar, plan integral de aprendizaxe de idiomas estranxeiros, servizo integrado de transporte.

PA 2.4. Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero.

Nesta PA as actuacións con maior importe son: renda de integración social de Galicia (RISGA), axudas específicas en inclusión social, Plan concertado de prestacións sociais básicas, pacto de estado contra a violencia de xénero, accións de prevención da violencia de xénero, axudas para mulleres vítimas de violencia de xénero, promoción do autoemprego e do emprego da muller (EMEGA),...

PA 2.5. Garantir o acceso a unha vivenda digna en réxime de propiedade ou aluguer axeitada ás posibilidades de cada familia.

As liñas de actuación nesta PA promoverán a construción de vivendas de promoción pública, por outra parte promocionarase o alugueiro a través de axudas como o bono alugueiro, o programa de axuda ao aluguer, as axudas á mocidade e o programa de fomento do parque de vivendas en alugueiro; tamén se realizarán actuación de adquisición de solo residencial e construción de vivendas.

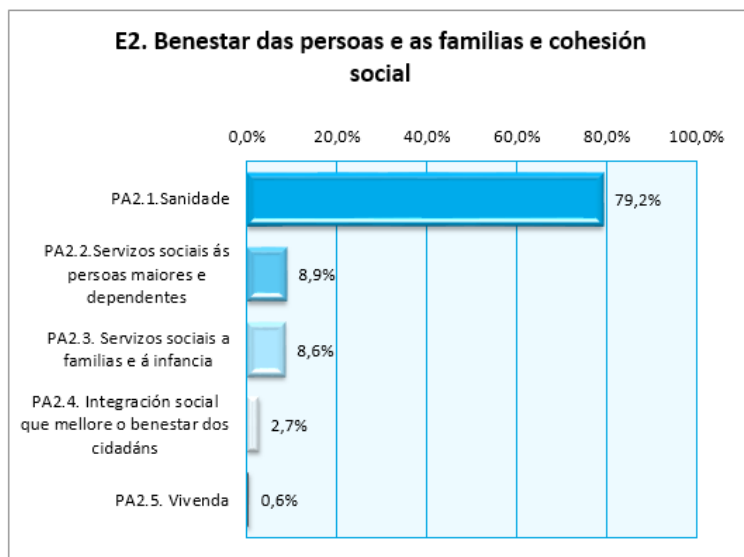
No seguinte cadro detállase o gasto orzamentario de 2021 neste eixe por prioridade de actuación.

Cadro V: Gasto orzamentario 2021 Eixe II

E2. Benestar das persoas e as familias e cohesión social	Importe	% total	% eixe
PA.2.1 Sistema sanitario sustentable e de calidade. Fomento da saúde pública e dos hábitos de vida saudables	4.615.081.015	39,4	79,2
PA.2.2 Desenvolvemento do sistema de servizos sociais de atención ás persoas maiores e dependentes	519.013.879	4,4	8,9
PA.2.3 Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación	500.371.845	4,3	8,6
PA.2.4 Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero	157.786.735	1,3	2,7
PA.2.5 Garantir o acceso a unha vivenda digna en réxime de propiedade ou aluguer axeitada ás posibilidades de cada familia	33.380.734	0,3	0,6
Total	5.825.634.208	49,7	100,0

Fonte: Consellería de Facenda

Gráfico III: Distribución gasto orzamento 2021 do Eixe II por prioridades de actuación



Fonte: Consellería de Facenda

EIXE 3. CRECEMENTO SUSTENTABLE, TERRITORIO, MAR, AGRICULTURA, GANDERÍA E MONTES.

Todo este eixe ten un denominador común, a posta en valor do potencial medioambiental da comunidade autónoma e o fortalecemento do sector primario como panca de crecemento.

O medio natural de Galicia, incluíndo as súas augas, constitúen un ben sen o que non se pode entender a nosa Comunidade Autónoma e que conta cun amplo percorrido de posibilidades para a súa posta en valor.

Por un lado, dende un punto de vista turístico, sector cun amplo futuro en continuo cambio, no que a nosa comunidade autónoma debe salientar as súas fortalezas para compensar a súa localización e clima fronte as principais prazas europeas. Por outro lado, no que atinxe a un sector agropecuario e forestal cun bo produto e amplo percorrido para xerar valor engadido en torno a el, o mesmo acontece coa pesca e a acuicultura e a industria transformadora.

Por último, Galicia produce o 10% da enerxía nacional. En consecuencia, as posibilidades das novas fontes de enerxía, abren un horizonte no que traballar para mellorar o mix enerxético e mesmo para crear unha industria en torno a determinadas enerxías renovables tanto tradicionais como a eólica, como as novas liñas de traballo en torno á biomasa e á enerxía undimotriz.

Para acadar este obxectivo, os orzamentos de 2021 programan investimentos nas seguintes prioridades de actuación segundo se detalla no cadro VI:

PA 3.1. Fomento do sector primario baseado na innovación e a calidade do produto galego que fixe a poboación ao medio rural.

En 2021 desenvolveranse, entre outras actuacións, desenvolvemento sostible de zonas pesqueiras, investimentos en activos fixos das explotacións agrarias, prevención de danos causados por incendios forestais, desastres naturais e catástrofes, transformación dos produtos da pesca e da acuicultura, primeira instalación de xoves, axudas a zonas con limitacións naturais (montaña), investimentos produtivos na acuicultura, diversificación e modernización das empresas acuícolas, mellora de camiños, establecemento e mantemento de zonas forestais, axudas a zonas con limitacións naturais, zonas de montaña.

PA 3.2. Enerxía renovable eficiente, intelixente e non agresiva co medio ambiente e a paisaxe. Fomento dunha economía baixa en carbono

As actuacións con maior importe financeiro da PA serán: desenvolver e xestionar o Plan de Transporte Metropolitano de Galicia, e desenvolver actuacións e medidas destinadas a acadar a intermodalidade (coa creación da estación intermodal de Vigo e de nodos de comunicación intermodal), axudas a proxectos de enerxías renovables, axudas a proxectos de enerxías renovables no sector agrícola; así coma axudas a proxectos de biomasa, axudas para proxectos de aforro e eficiencia enerxética en vivendas, levarase a cabo un plan para a mellora de eficiencia en vivendas e concederanse axudas de bono social para evitar cortes de subministro, entre as principais actuacións.

PA 3.3. Potenciación do turismo en Galicia a partir dun medio ambiente e cultura privilexiados.

Neste terreo realizaranse actuacións de cara ao Xacobeo 2021, a promoción nacional e internacional da oferta turística de Galicia, actuarase sobre o Camiño de Santiago, mellorando os aspectos ambientais, a xestión de fluxos, a mellora dos trazados e dos albergues.

Realizaranse actuacións a promoción do Xacobeo 2021 ea potenciación e promoción do turismo, potencian-do Galicia como destino turístico.

PA 3.4. Conservación da natureza, ordenación do territorio e da paisaxe e cohesión territorial.

As principais actuacións desta prioridade están relacionadas con mellorar as infraestruturas e servizos públicos e realización de programas conxuntos coas entidades locais, racionalizar o crecemento residencial urbano e dos núcleos rurais, completar o planeamento xeral de toda a Comunidade Autónoma, e elaborar, coordinar, seguir e controlar as políticas territoriais e de utilización racional do solo e dos seus instrumentos de planificación. Tamén se realizarán proxectos para o mantemento das condicións ambientais necesarias para a conservación ou recuperación de especies relacionadas o medio agrario e os seus hábitats en zonas da Rede Natura 2000 e outras áreas de alto valor natural.

PA 3.5. Pechar un modelo de tratamento de residuos e un modelo de ciclo da auga líder en Europa.

En 2020 desenvolveranse principalmente actuacións construción de novas plantas de biorresiduos; restauración de espazos degradados e concederanse axudas ás entidades locais para o fomento da recollida separada. Por outra parte, o financiamento desta PA trata de garantir un acceso ós servizos básicos de abastecemento e saneamento e depuración os cidadáns de Galicia, diminuindo os desequilibrios territoriais existentes e buscando unha maior eficacia na execución dos investimentos e na explotación de infraestruturas hidráulicas e garantir a protección e mantemento do Dominio Público Hidráulico da demarcación hidrográfica Galicia Costa, que permitirán o tratamento nas EDARes de Galicia de 181.721 m³/dia de augas residuais cunha poboación adicional beneficiada de 18.052 persoas e por outra banda, realizar 131 Actuacións de abastecemento e saneamento e depuración. A poboación beneficiaria das medidas de prevención das inundacións é de máis de 26.669 persoas

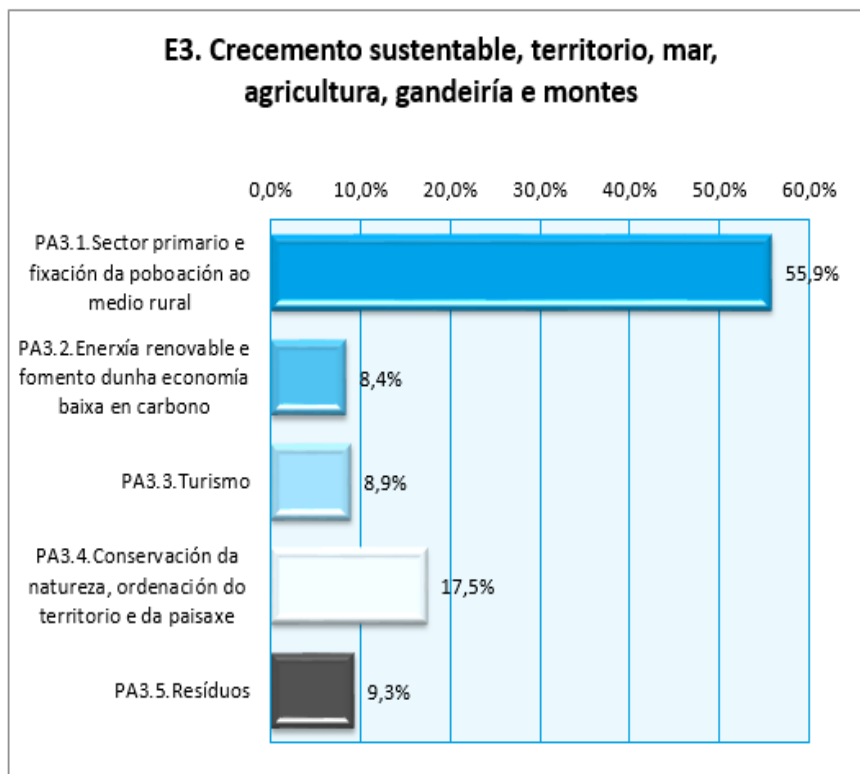
No seguinte cadro detállase o gasto orzamentario de 2021 neste eixe por prioridade de actuación.

Cadro VI: Gasto orzamentario 2021 Eixe III

E3. Crecemento sustentable, territorio, mar, agricultura, gandería e montes	Importe	% total	% eixe
PA.3.1 Fomento do sector primario baseado na innovación e a calidade do produto galego que fixe a poboación ao medio rural	704.147.922	6,0	55,9
PA.3.2 Enerxía renovable eficiente, intelixente e non agresiva co medio ambiente e a paisaxe. Fomento dunha economía baixa en carbono	106.001.861	0,9	8,4
PA.3.3 Potenciación do turismo en Galicia a partir dun medio ambiente e cultura privilexiados	112.476.981	1,0	8,9
PA.3.4 Conservación da natureza, ordenación do territorio e da paisaxe e cohesión territorial	220.127.277	1,9	17,5
PA.3.5 Pechar un modelo de tratamento de residuos e un modelo de ciclo da auga líder en Europa	117.449.270	1,0	9,3
Total	1.260.203.311	10,7	100,0

Fonte: Consellería de Facenda

Gráfico IV: Distribución gasto orzamento 2021 do Eixe III por prioridades de actuación



Fonte: Consellería de Facenda

EIXE 4. SOCIEDADE DIXITAL, LINGUA, CULTURA E REFORZO DO PESO DE GALICIA NO SEU ENTORNO.

A sociedade da información está a mudar todos os negocios tradicionais cara a unha produción de bens e servizos a medida e con unha demanda moito máis esixente e informada grazas ao uso das TIC. Resulta preciso por tanto, contar coas infraestruturas axeitadas, fomentar as competencias dixitais entre a cidadanía e adaptar os sistemas produtivos e canais de venda das empresas a estas novas tecnoloxías para aproveitar todas as vantaxes que poñen ao noso alcance.

O impulso do autogoberno a lingua e a cultura de Galicia como fontes de riqueza e elementos básicos da identidade da Comunidade Autónoma. Resulta estratéxico para o progreso como rexión, procurar a dinamización e fomento da cultura galega, a normalización e o impulso do idioma galego como medio para protexer e fomentar a identidade cultural de Galicia, o desenvolvemento social, o crecemento económico e o diálogo intercultural.

Para acadar este obxectivo, os orzamentos de 2021 programan investimentos nas seguintes prioridades de actuación segundo se detalla no cadro VII:

PA 4.1. Desenvolvemento da economía dixital. Apoio á industria cultural e de medios como unha fonte de riqueza e impulso ao desenvolvemento da sociedade da información.

Os principais proxectos serán de dixitalización dos servizos en diversos ámbitos de actuación da administración autonómica, así como de apoio ao desenvolvemento da sociedade da información.

PA 4.2. Conservación e promoción da riqueza cultural de Galicia.

Desenvolveranse actividades culturais e de promoción do libro e da lectura, o investimento en lotes fundacionais e adquisicións de fondos bibliográficos na rede de bibliotecas de Galicia, actuacións de promoción, xestión, adquisición e dirección de arquivos, investimentos e subvencións a museos, e por último, investimentos en infraestruturas culturais, actuacións de conservación, restauración e protección do patrimonio cultural e investimentos en bens do patrimonio cultural destinados ao uso social e programas de promoción do galego, campañas de normalización lingüística, estudos e traballos de investigación, cursos e actividades de formación e o financiamento de accións culturais e de investigación lingüística por parte da Real Academia Galega.

PA 4.3. Impulso das institucións de autogoberno e mellora da súa influencia e colaboración con Europa, a Eurorexión e o resto do Estado.

Os principais gastos desta PA destínanse, por un lado, ademais de gastos de persoal e correntes de funcionamento, á asistencia xurídica gratuíta, á modernización da Administración de xustiza, a investimentos en infraestruturas xudiciais e equipamentos nas mesmas, ademais de medidas de aforro e eficiencia enerxética. En canto á temática en materia de protección civil e seguridade, destacan as actuacións ligadas ao operativo do CAE I I2, o financiamento dos consorcios provinciais e comarcais contra incendios e a formación en materia de seguridade pública, as infraestruturas e equipamentos nos servizos de emerxencias e protección civil, así como a adquisición de infraestrutura tecnolóxica e equipamento do edificio de atención ás emerxencias.

No seguinte cadro detállase o gasto orzamentario de 2021 neste eixe por prioridade de actuación.

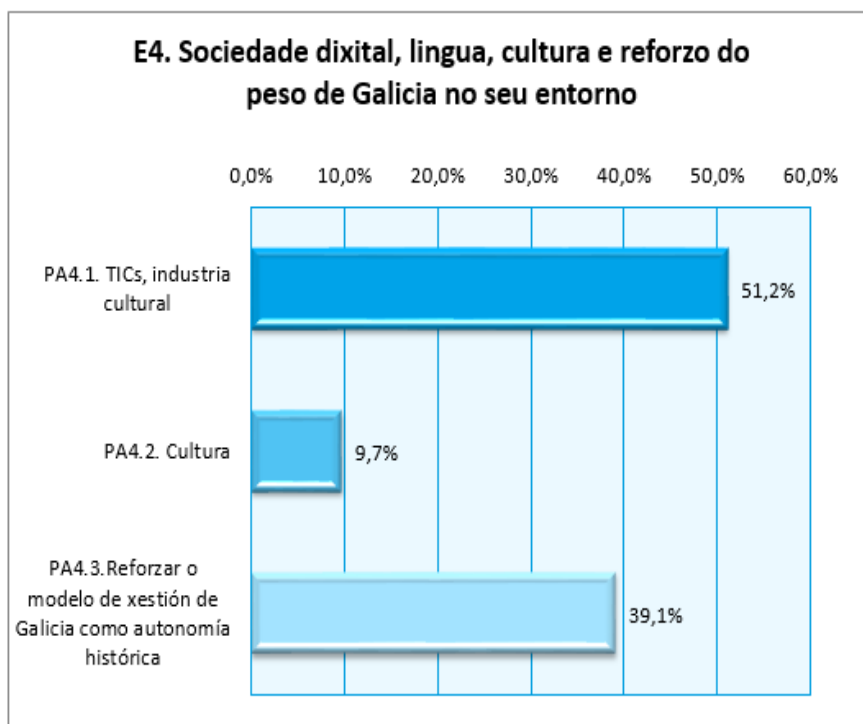
Cadro VII: Gasto orzamentario 2021 Eixe IV

E4. Sociedade dixital, lingua, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno		Importe	% total	% eixe
PA.4.1 Desenvolvemento da economía dixital. Apoio á industria cultural e de medios como unha fonte de riqueza e impulso ao desenvolvemento da sociedade da información		311.624.693	2,7	51,2
PA.4.2 Conservación e promoción da riqueza cultural de Galicia		59.352.649	0,5	9,7
PA.4.3 Impulso das institucións de autogoberno e mellora da súa influencia e colaboración con Europa, a Eurorexión e o resto do Estado		238.202.943	2,0	39,1
Total		609.180.285	5,2	100,0

Font

e: Consellería de Facenda

Gráfico V: Distribución gasto orzamento 2021 do Eixe IV por prioridades de actuación



Fonte: Consellería de Facenda

EIXE 5. ADMINISTRACIÓN MODERNA, EFICIENTE E DE CALIDADE.

Para acadar os anteriores obxectivos precisamos unha administración eficiente, moderna, flexible e transparente, que preste servizos públicos de calidade e axude a resolver os problemas dos cidadáns e das empresas.

Para iso, precísase un persoal comprometido que debe mellorar a súa formación continua, especialmente no que atinxe a adquisicións de destrezas no manexo das TIC; pero tamén unha administración moderna debe explorar novos sistemas para incentivar o rendemento e flexibilidade que recoñezan máis a quen máis valor aporta ao servizo público.

A xeneralización dos servizos públicos dixitais e do e-goberno, debe contribuír a acadar a excelencia na xestión, posibilitando importantes economías por substitución dos sistemas tradicionais baseados no papel, e por economías de escala.

Estas novas tecnoloxías xerarán novos requirimentos e perfís profesionais, mais tamén, deixarán obsoletos un volume aínda maior doutros oficios e traballos; por iso é precisa a flexibilidade no movemento dos equipos de traballadores.

A administración debe tamén actuar como exemplo e sector tractor das principais políticas antes enunciadas, dende a innovación, implementando a compra pública innova-

dora e converténdose nun axente innovador en si mesmo, ata a rehabilitación dos seus edificios administrativos e vivenda pública, pasando pola eficiencia enerxética, a normalización lingüística e o dominio das linguas estranxeiras, a internacionalización, a aplicación de criterios de igualdade de xénero e non discriminación, a integración social e a protección da familia e a conciliación.

Para iso desenvolveranse as seguintes Prioridades de actuación cos seus correspondentes obxectivos instrumentais:

PA 5.1. Función pública profesional, motivada e orientada ao servizo público. As principais actuacións neste apartado serán accións formativas para os empregados e empregadas públicas e desenvolver e aplicar estratexias e políticas de persoal axeitadas ás necesidades reais para a prestación dos servizos públicos, así como gastos de acción social e da asesoría xurídica.

PA 5.2. Administración financeira transparente, eficiente e orientada a resultados, con actuacións de reformas en materia de centralización de contratos e autoprovisión, de renovación e mellora das infraestruturas públicas co obxecto de acadar unha mellora na eficiencia enerxética, de garantir a tramitación telemática de todos os expedientes e trámites coa administración autonómica, de garantir a transparencia, integridade e responsabilidade na administración pública e no gasto de fondos públicos e de reforzar as tarefas de planificación e de xestión dos Programas Operativos dos fondos estruturais. Por último, contéplase unha reserva estratéxica para atender imprevistos derivados das crises social e económica derivadas da pandemia.

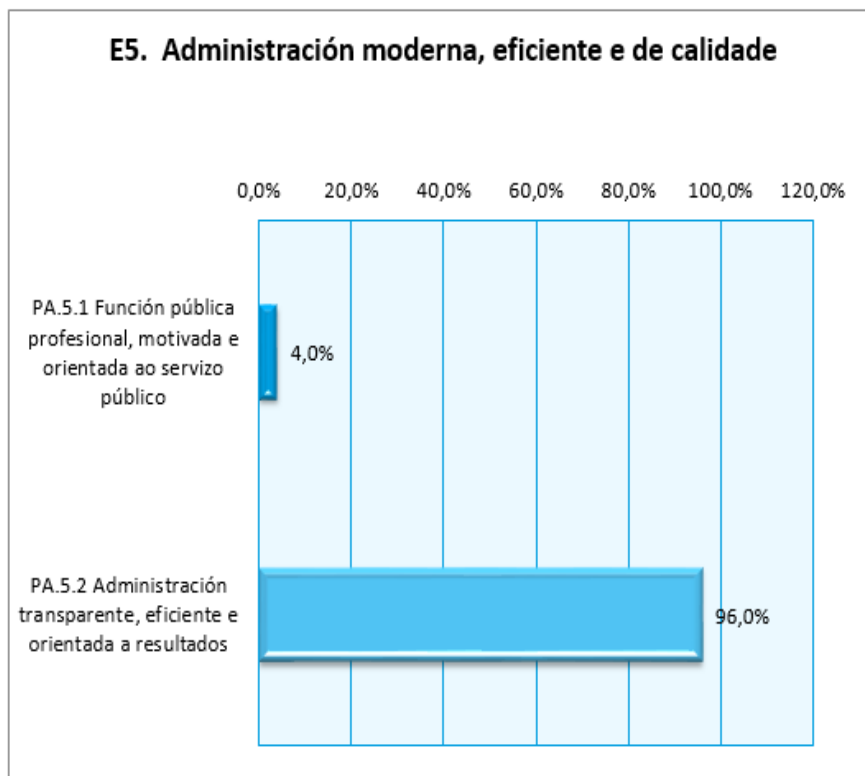
No seguinte cadro detállase o gasto orzamentario de 2021 neste eixe por prioridade de actuación.

Cadro VIII: Gasto orzamentario 2021 Eixe V

E5. Administración moderna, eficiente e de calidade	Importe	% total	% eixe
PA.5.1 Función pública profesional, motivada e orientada ao servizo público	14.043.261	0,1	4,0
PA.5.2 Administración transparente, eficiente e orientada a resultados	334.035.120	2,8	96,0
Total	348.078.381	3,0	100,0

Fonte: Consellería de Facenda

Gráfico VI: Distribución gasto orzamento 2021 do Eixe V por prioridades de actuación



Fonte: Consellería de Facenda

IV.4. Unha aproximación ao Marco Financeiro Plurianual da UE-27 para o período 2021-2027

O orzamento da Unión Europea a longo prazo 2021-2027

O 21 de xullo de 2020, os dirixentes da Unión Europea alcanzaron, nunha reunión extraordinaria presencial en Bruxelas, un acordo sobre unha dotación orzamentaria de máis de 1,8243 billóns de euros.

Este conxunto de medidas, que reúne o marco financeiro plurianual (1,0743 billóns de euros) e medidas extraordinarias de recuperación no marco do instrumento denominado «Next Generation UE» (750.000 millóns de euros), contribuirá á reconstrución da UE despois da pandemia de COVID-19 e apoiará o investimento nas transicións ecolóxica e dixital.

O novo marco financeiro plurianual (MFP) abarcará sete anos, de 2021 a 2027. O orzamento permitirá á Unión Europea facer fronte aos desafíos actuais e futuros e alcanzar as súas prioridades políticas.

O pasado 10 de novembro de 2020 os negociadores do Parlamento Europeo (PE) e dos gobernos dos Estados membros da UE, baixo a Presidencia alemá, chegaron a un primeiro acordo sobre o Marco Financeiro Plurianual para 2021-2027. O acordo aínda necesita o respaldo formal do PE, e ha de ser ratificado polos parlamentos nacionais.

O MFP para o período 2021-2027 estrutúrase nas seguintes sete rúbricas:

- rúbrica 1: «Mercado único, innovación e economía dixital». Corresponde a un ámbito no que a actuación da UE ten un importante valor engadido. Os programas pertencentes a esta rúbrica teñen un gran potencial para contribuír á promoción da investigación, a innovación e a transformación dixital, os investimentos estratéxicos europeos, a acción en favor do mercado único e a competitividade das empresas e as pemes. Nesta rúbrica inclúense, entre outros, o programa de investigación e innovación Horizonte Europa, o programa Invest EU para catalizar os investimentos privados en toda Europa, o Mecanismo Conectar Europa que seguirá investindo en redes transeuropeas de transportes, servizos dixitais e enerxía, o programa Espacial Europeo financia o despregamento e o funcionamento de infraestruturas espaciais europeas e servizos conexos, e o Programa Europa Dixital para configurar e apoiar a transformación dixital da sociedade e da economía europea.

- rúbrica 2: «Cohesión, resiliencia e valores», que incluírá unha subrúbrica para a cohesión económica, social e territorial e unha subrúbrica para resiliencia e valores. O obxectivo desta rúbrica é contribuír ao valor engadido da UE impulsando a converxencia, apoiando o investimento, a creación de emprego e o crecemento, contribuíndo a reducir as disparidades económicas, sociais e territoriais nos Estados Membros e en toda Europa. Esta rúbrica inviste no desenvolvemento rexional, a cohesión e a resiliencia, así como nas persoas, a cohesión social e os valores. Desempeñará un papel crucial, pois contribuírá a un crecemento sustentable e á cohesión social, e fomentará os valores comúns. A través do Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER), do compoñente de xestión compartida do Fondo Social Europeo Plus (FSE+) e do Fondo de Cohesión, a política de cohesión perseguirá os seguintes obxectivos: «Investimento en crecemento e emprego» nos Estados membros e as rexións, co apoio de todos os Fondos; e «Cooperación territorial europea», co apoio do FEDER.

- rúbrica 3: «Recursos naturais e medio ambiente», que incluírá un sublímite máximo para os gastos en concepto de axudas relacionadas o mercado e os pagos directos. O financiamento correspondente a esta rúbrica céntrase en achegar valor engadido a través dunhas políticas agrícola, marítima e de pesca modernizadas e sustentables, así como impulsando a acción polo clima e fomentando a protección do medio ambiente e a bio-

diversidade. Grazas á incorporación da loita contra o cambio climático como elemento transversal en todo o orzamento e á mellora da integración dos obxectivos ambientais, esta rúbrica desempeña unha función fundamental na consecución do obxectivo de que un 30 % como mínimo do gasto da UE contribúa a obxectivos de loita contra o cambio climático.

- rúbrica 4: «Migración e xestión das fronteiras». Con cargo a esta rúbrica fináncianse medidas relacionadas coa xestión das fronteiras exteriores, a migración e o asilo. A actuación coordinada a escala da UE ten un considerable valor engadido para a Unión, xa que o control efectivo das fronteiras exteriores é condición indispensable para garantir unha xestión máis eficiente da migración e un nivel elevado de seguridade interior e salvagardar ao mesmo tempo o principio da libre circulación de persoas e mercadorías dentro da Unión.

- rúbrica 5: «Seguridade e defensa». As accións previstas nesta rúbrica corresponden a programas de seguridade e defensa nos que a cooperación a escala da Unión presenta un gran valor engadido, en expresión da nova situación xeopolítica e das novas prioridades políticas da UE. Entre elas cóntanse as accións relacionadas coa seguridade interior, a resposta a crise e o desmantelamento de instalacións nucleares, ademais de accións no ámbito da defensa.

- rúbrica 6: «Veciñanza e resto do mundo». Esta rúbrica financia a acción exterior e a asistencia da Unión aos países que están a se preparar para a adhesión á Unión. Grazas a unha maior coordinación entre as políticas exteriores e interiores, garantírase a correcta aplicación da Axenda 2030 para o Desenvolvemento Sustentable, o Acordo de París sobre o Cambio Climático, a Estratexia Global da UE, o Consenso Europeo en materia de Desenvolvemento e a política europea de veciñanza, así como a dimensión exterior da migración, incluído o Marco de Asociación con terceiros países no ámbito da migración.

- rúbrica 7: «Administración pública europea». Unha administración pública europea altamente profesional, seleccionada coa base xeográfica máis ampla posible, desempeña un papel crucial á hora de axudar á Unión para cumprir as súas prioridades e a aplicar políticas e programas de acordo co interese común europeo. No contexto dunha Unión de vinte e sete Estados membros, é necesario mellorar constantemente a eficiencia e a eficacia da administración pública europea.

A agrupación do gasto por rúbricas e bloques de políticas ten como finalidade reflectir as prioridades políticas da Unión e ofrecer a flexibilidade necesaria en interese da asignación eficiente dos recursos. Ademais, a redución do número de programas persegue garantir a coherencia e promover as sinerxias. A simplificación plasmarase no marco xeral e dará lugar a unha redución dos trámites burocráticos para os beneficiarios e as autoridades de xestión, ademais de fomentar a igualdade de oportunidades ao garantir que as consideracións de igualdade de xénero incorpórense ás actividades e accións dos programas e instrumentos pertinentes e contribúan á igualdade entre homes e mulleres.

Cadro IX. Marco financeiro plurianual 21-27. CE

MARCO FINANCEIRO PLURIANUAL 2021-2027 (UE-27)		
Créditos de compromiso	Total 2021-2027 (millóns EUR)	
	Prezos 2018	Prezos correntes
1. Mercado único, innovación e economía dixital	132.781	149.512
2. Cohesión, resiliencia e valores	377.768	426.694
2a. Cohesión económica, social e territorial	330.235	372.577
2b. Resiliencia e valores	47.553	54.117
3. Recursos naturais e medio ambiente	356.374	400.996
4. Migración e xestión das fronteiras	22.671	25.699
5. Seguridade e defensa	13.185	14.922
6. Veciñanza e resto do mundo	98.419	110.597
7. Administración pública europea	73.102	82.474
TOTAL DE CRÉDITOS DE COMPROMISO	1.074.300	1.210.894

FÓRA DO MFP	Prezos 2018	Prezos correntes
Reserva para Solidariedade e Axudas de Emerxencia	8.400	9.467
Fondo Europeo de Axuda á Globalización (FEAG)	1.302	1.467
Reserva de Axuste ao Brexit	5.000	5.306
Instrumento de Flexibilidade	5.404	6.091
TOTAL FÓRA DO MFP	20.106	22.331

TOTAL MFP + FÓRA DO MFP	1.094.406	1.233.225
--------------------------------	------------------	------------------

IV.5. Aliñamento dos orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia cos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable

Como novidade nos orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para o ano 2021, incorporase na Memoria de Obxectivos e Programas un capítulo sobre o aliñamento dos orzamentos cos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable (ODS).



Fonte: Nacións Unidas.

Este exercicio constitúe un dos elementos fundamentais para orientar as políticas públicas cara ao desenvolvemento sustentable na súa tripla dimensión social, ambiental e económica, xunto á dimensión institucional.

O principal obxectivo do informe é reflectir a relación entre os 17 ODS e as políticas e programas orzamentarios previstos nos Orzamentos Xerais da Comunidade autónoma de Galicia para o ano 2021.

O cumprimento deste obxectivo esixe unha estratexia de implantación gradual, tendo en conta, tanto a diversa tipoloxía dos subsectores e entidades que forman parte dos orzamentos da Comunidade Autónoma, como o carácter innovador que ten a elaboración deste informe, xa que conta con poucos precedentes no panorama nacional e internacional.

O Informe circunscribíase ás entidades con orzamento limitativo e refírese aos estados de gastos dos Orzamentos consolidados. Ademais, realízase en termos de políticas e programas de gasto.

Os tres alicerces que sustentan o Desenvolvemento Sustentable son o crecemento económico inclusivo, o benestar e xustiza social e a protección do medio ambiente. Estes tres alicerces enmárcanse ademais nunha dimensión institucional, configurada como elemento de cohesión que posibilita o desenvolvemento das políticas orientadas ao logro dos obxectivos da Axenda 2030.

Cada unha das dimensións concentra por tanto varios ODS dos 17 previstos da Axenda 2030.

Cadro XI. Dimensións diferenciadas dentro do conxunto dos ODS



Fonte: Nacións Unidas

Unha vez diferenciadas as catro dimensións fundamentais nas que se basea o desenvolvemento sustentable, lévase a cabo unha análise de cada unha delas, amosando as prioridades de actuación e os programas de gasto vinculados a cada unha, cos seus importes correspondentes.

Dentro do análise de cada dimensión, realízase unha avaliación máis detallada de cada un dos ODS, tendo en conta as principais metas que establecen as Nacións Unidas para a consecución dos obxectivos, así coma un pequeno diagnóstico da situación actual de Galicia en cada ámbito de actuación.

No que se refire aos principais resultados, máis do 80% do orzamento está aliñado cos ODS, un 61% na dimensión social, un 13% na económica, o 7% na medioambiental e un 1% na institucional.

Se temos en conta cada un dos ODS, o reparto do orzamento quedaría da seguinte maneira:

Cadro XII. Reparto do orzamento entre os 17 ODS

	Obxectivos de desenvolvemento sustentable	Orzamento 2021	% sobre o total
	1. Fin da pobreza	84.180.300	0,6%
	2. Fame cero, nutrición e agricultura sustentable	54.720.446	0,4%
	3. Vida saudable e benestar	4.516.523.406	33,7%
	4. Educación de calidade	2.761.732.906	20,6%
	5. Igualdade de xénero	21.893.498	0,2%
	6. Auga limpa e saneamento	69.076.598	0,5%
	7. Enerxía asequible e sustentable	67.557.668	0,5%
	8. Traballo decente e crecemento económico	817.693.932	6,1%
	9. Industria, innovación e infraestruturas	897.640.126	6,7%
	10. Redución das desigualdades	728.478.689	5,4%
	11. Cidades e comunidades sustentables	254.574.524	1,9%
	12. Produción e consumo responsables	9.731.119	0,1%
	13. Acción polo clima	168.022.150	1,3%
	14. Vida submarina	94.544.605	0,7%
	15. Vida dos ecosistemas terrestres	213.623.245	1,6%
	16. Paz, xustiza e institucións sólidas	115.355.797	0,9%
	17. Alianzas para cumprir os obxectivos	10.532.164	0,1%
	Non aliñado	2.510.624.450	18,7%
	Total	13.396.505.623	

Fonte: Consellería de Facenda

O ODS 3, relacionado coa vida saudable e o benestar, é o ODS que concentra a maior contía respecto do total (case un 34%), seguido polo ODS 4 relacionado coa educación e a formación (case un 21%), ambos ODS pertencentes á dimensión social.

IV.6. Distribución por Consellerías e Organismos Estatutarios

O cadro recollido de seguido mostra as variacións do orzamento consolidado da administración xeral, no que refire a o gasto non financeiro.

Evidentemente en termos absolutos as Consellerías de máis peso seguen a ser as que desenvolven as grandes políticas de gasto correspondentes ás prestación de servizos públicos básicos, sanidade, educación e cultura e política social. Ademais a tendencia é a ocupar u maior trozo de tarta cada ano, ado o carácter básico das súas prestacións e servizos.

No entanto, neste exercicio existen algúns cambios orgánicos que salientan a importancia das políticas de emprego e igualdade, por exemplo, que ademais medra de xeito importante, un 33%. Tamén destaca o cada vez menor peso da débeda pública da comunidade autónoma na tarta, que baixa máis dun 30%, representación palmaria do que conceptualizamos como unhas finanzas sans, con unha evolución controlada no endebedamento e unha carteira de pasivos ben xestionada que nos permite investir cada vez menos recursos no pago de xuros da débeda e máis e financiar políticas de gasto.

As grandes consellerías por tamaño dificilmente poden medrar por enriba da media, malia ser destino da maioría dos recursos, e ser intensivas en gasto de persoal. Aínda así a protección dos máis necesitados e a blindaxe socio sanitaria fai medrar por enriba dos dous díxitos sanidade e política social, que, á súa vez tamén crece por enriba da media.

Así, as diferencias absolutas máis importante é para a consellería e entes instrumentais de sanidade (incremento de 478 millóns de euros), educación e cultura (incremento de 168 millóns de euros) e política social (120 millóns de euros máis), triplicando todas elas o crecemento do ano anterior.

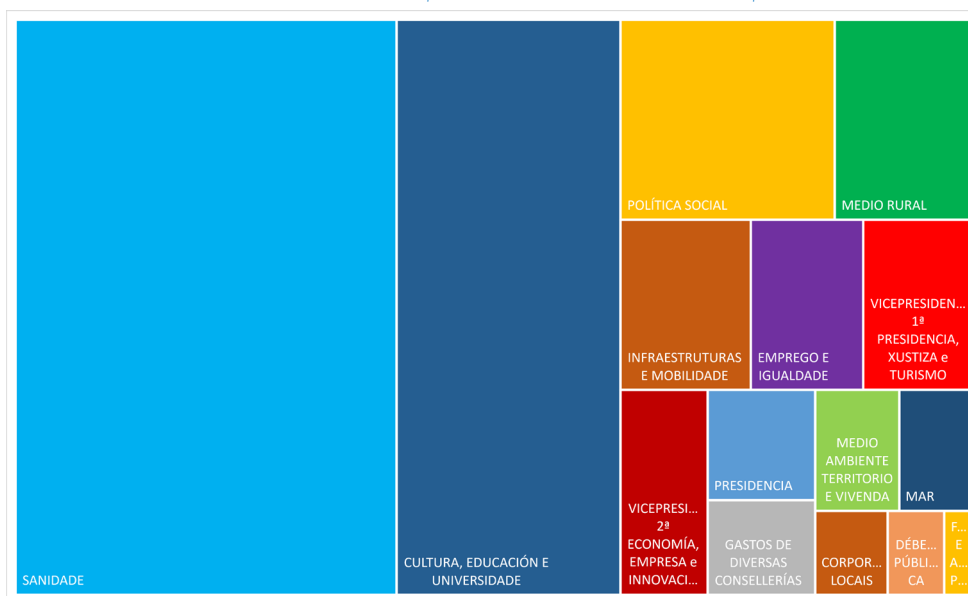
As consellerías que experimentan un maior, aparte emprego e igualdade, son as que reciben fondos para financiar proxectos de reactivación economía, medio ambiente e infraestruturas, estas consellerías experimentan fortes aumentos do seu gasto non financeiro que medra nun 40,5%, un 29,5%, e 21,1, moi por encima da media. Ademais, fora dos capítulos de gasto non financeiro, economía conta con potentes instrumentos financeiros no capítulo para apoiar novos proxectos empresariais.

Pola banda dos entes instrumentais as axencias son as grandes beneficiarias do acervo investidor, así o IGAPE medra un 71,4%, XERA medra un 65% o INEGA nun 33,4% e GAIN un 27%, a Axencia de Turismo de Galicia por mor do Xacobeo e das políticas de apoio ao sector medra nun 52,3%, a AMTEGA medra nun 54% , a Axencia Galega de

Calidade Alimentaria medra nun 20,9% e o Instituto Tecnolóxico para o Control do Medio Mariño o fai nun 6,1%.

Por tanto o orzamento crece con forza impulsando as liñas prioritarias marcadas contra a pandemia na orde de elaboración que pasan por reforzar os servizos públicos básicos para manter controlada a pandemia, apoiar a os que o peor o están a pasar e acelerar os investimentos para reactivar a economía nas liñas xa marcadas no do PEG 2015-2020, nos plans estratéxicos nacionais e nas recomendacións por país europeos.

Cadro XIII O orzamento 2021 distribuído por consellerías, incluíndo os entes instrumentais dependentes



Cadro XIV, Gasto non financeiro. Comparativa 2020-2021

	2020	2021	DIFERENCIA	TV 21/20
01 - PARLAMENTO	20.272	20.477	205	1,0%
02 - CONSELLO DE CONTAS	7.637	7.811	174	2,3%
03 - CONSELLO DA CULTURA GALEGA	2.757	2.783	26	0,9%
04 - PRESIDENCIA DA XUNTA DE GALICIA	50.880	61.536	10.656	20,9%
303.04 - AXENCIA PARA A MODERNIZACION TECNOLOXICA DE GALICIA	120.979	186.236	65.258	53,9%
TOTAL PRESIDENCIA	171.858	247.772	75.914	44,2%
05 - VICEPRESIDENCIA 1ª E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA, XUSTIZA E TURISMO	264.395	268.589	4.194	1,6%
105.05 - ACADEMIA GALEGA DE SEGURIDADE PÚBLICA	2.999	3.162	162	5,4%
306.05 - AXENCIA DE TURISMO DE GALICIA	73.836	112.477	38.641	52,3%
402.05 - AXENCIA GALEGA DE EMERXENCIAS	7.819	8.197	379	4,8%
TOTAL VICEPRESIDENCIA PRIMEIRA	349.048	392.425	43.376	12,4%
06 - VICEPRESIDENCIA 2ª E CONSELLERÍA DE ECONOMÍA, EMPRESA E INNOVACIÓN	45.386	54.263	8.878	19,6%
107.06 - INSTITUTO GALEGO DE CONSUMO	6.671	6.779	108	1,6%
304.06 - AXENCIA GALEGA DE INNOVACION	94.581	120.229	25.648	27,1%
310.06 - AXENCIA GALEGA DA INDUSTRIA FORESTAL	14.262	23.510	9.249	64,9%
405.06 - INSTITUTO GALEGO DE PROMOCIÓN ECONÓMICA	76.033	130.058	54.024	71,1%
407.06 - INSTITUTO ENERXÉTICO DE GALICIA	28.984	38.675	9.691	33,4%
TOTAL VICEPRESIDENCIA SEGUNDA	265.917	373.515	107.598	40,5%
07 - CONSELLERÍA DE FACENDA E ADMINISTRACIÓN PÚBLICA	24.783	25.836	1.053	4,3%
101.07 - ESCOLA GALEGA DE ADMINISTRACIÓN PÚBLICA	3.557	4.048	491	13,8%
102.06 - INSTITUTO GALEGO DE ESTATÍSTICA	4.515	4.581	65	1,5%
305.06 - AXENCIA TRIBUTARIA DE GALICIA	15.466	15.728	263	1,7%
404.06 - CONSELLO ECONÓMICO E SOCIAL	993	1.000	7	0,7%
TOTAL FACENDA E ADMINISTRACIÓN PÚBLICA	49.314	51.193	1.879	3,8%
08 - CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE TERRITORIO E VIVENDA	77.679	113.632	35.953	46,3%
111.08 - INSTITUTO DE ESTUDOS DO TERRITORIO	3.210	3.656	446	13,9%
201.08 - INSTITUTO GALEGO DA VIVENDA E SOLO	83.414	95.514	12.101	14,5%
TOTAL MEDIO AMBIENTE TERRITORIO E VIVENDA	164.303	212.802	48.499	29,5%
09 - CONSELLERÍA DE INFRAESTRUTURAS E MOBILIDADE	143.648	209.170	65.522	45,6%
302.09 - AXENCIA GALEGA DE INFRAESTRUTURAS	239.518	254.738	15.220	6,4%
TOTAL INFRAESTRUTURAS E MOBILIDADE	383.166	463.908	80.743	21,1%
10 - CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E UNIVERSIDADE	2.517.261	2.674.528	157.266	6,2%
301.10 - AXENCIA GALEGA DAS INDUSTRIAS CULTURAIS	11.807	21.941	10.135	85,8%
TOTAL CULTURA, EDUCACIÓN E UNIVERSIDADE	2.529.068	2.696.469	167.401	6,6%
111 - CONSELLERÍA DE EMPREGO E IGUALDADE	293.825	393.055	99.230	33,8%
110.11 - INSTITUTO GALEGO DE SEGURIDADE E SAÚDE LABORAL	6.533	6.553	19	0,3%
411.11 - CONSELLO GALEGO DE RELACIÓNS LABORAIS	1.193	1.224	31	2,6%
TOTAL EMPREGO E IGUALDADE	301.552	400.832	99.280	32,9%
12 - CONSELLERÍA DE SANIDADE	75.589	94.040	18.450	24,4%
103 - SERVIZO GALEGO DE SAUDE	4.004.989	4.462.112	457.123	11,4%
308.12 - AXENCIA GALEGA PARA A XESTIÓN DO COÑECEMENTO EN SAÚDE	3.112	3.508	396	12,7%
309.12 - AXENCIA GALEGA DE SANGUE, ÓRGANOS E TECIDOS	25.298	27.403	2.104	8,3%
TOTAL SANIDADE	4.108.988	4.587.063	478.074	11,6%
13 - CONSELLERÍA DE POLÍTICA SOCIAL	762.526	881.601	119.075	15,6%
307.13 - AXENCIA GALEGA DE SERVIZOS SOCIAIS	13.581	14.647	1.066	7,9%
TOTAL POLÍTICA SOCIAL	776.107	896.248	120.142	15,5%
14 - CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL	415.952	455.570	39.617	9,5%
203.14 - FONDO GALEGO DE GARANTÍA AGRARIA	41.873	43.340	1.467	3,5%
408.14 - AXENCIA GALEGA DE DESENVOLVEMENTO RURAL	45.956	40.595	-5.362	-11,7%
409.14 - AXENCIA GALEGA DE CALIDADE ALIMENTARIA	33.738	40.802	7.064	20,9%
TOTAL MEDIO RURAL	537.520	580.307	42.787	8,0%
15 - CONSELLERÍA DO MAR	163.202	183.778	20.576	12,6%
410.15 - INSTITUTO TECNOLÓXICO PARA O CONTROL DO MEDIO MARIÑO	3.671	3.894	223	6,1%
TOTAL MAR	166.873	187.672	20.799	12,5%
20 - CONSELLO CONSULTIVO DE GALICIA	2.113	2.136	23	1,1%
21 - TRANSFERENCIAS A CORPORACIÓNS LOCAIS	135.798	127.058	-8.740	-6,4%
22 - DÉBIDA PÚBLICA DA COMUNIDADE AUTÓNOMA	143.000	99.500	-43.500	-30,4%
23 - GASTOS DE DIVERSAS CONSELLERÍAS	33.653	212.984	179.330	532,9%
TOTAL GASTO NO FINANCIERO	10.148.944	11.562.954	1.414.011	13,9%

(miles €)



ORZAMENTOS XERAIS DE GALICIA PARA O EXERCICIO 2021

V. ORZAMENTOS XERAIS DE GALICIA PARA O EXERCICIO 2021

V.1. Grandes cifras

V.1.1. Evolución do Sistema de Financiamento. Teito de gasto e Capacidade de gasto

Como se ven indicando ao longo de toda a memoria, a elaboración dos presentes orzamentos está fondamente marcada pola crise socio-sanitaria e económica causada pola extensión da pandemia COVID-19.

Esta crise está a por a proba as finanzas e a capacidade de xestión de tódolos niveis de administración pública, en especial os autonómicos, que soportan a meirande parte do gasto es servizos públicos básicos e unha parte moi importante no vencellado ao fomento da actividade económica.

A conveniencia de elaborar e presentar un orzamento o máis axiña posible para reforzar a estabilidade e a certidume enfrontase ás urxencias e cambios diarios que fixeron que non se celebrara un Consello de Política Fiscal e Financeira ata o pasado día 5 de outubro, e que moitas das magnitudes alí acordadas estean sen concretar individualmente para cada comunidade autónoma, do mesmo xeito os fondos extraordinarios anunciados con acertada premura pola Comisión Europea, aínda non contan co debido desenvolvemento regulamentario que permita concretar a flexibilidade dos gasto e a formulación dos programas e plans que os haberán de mobilizar. Como resulta evidente dada a gravidade da situación, se presentan as contas para o vindeiro exercicio baseándose na información obrante en poder da comunidade autónoma a día de hoxe e en estimacións razoables dos datos non concretados.

A composición dos ingresos non financeiros ven determinada polos seguintes grandes agregados segundo a fonte do ingreso:

Ingresos do sistema de financiamento autonómico:

A partida que dentro do total de recursos non financeiros de Galicia ten maior importancia é a dos recursos procedentes do sistema de financiamento (con carácter xeral supoñen en torno o 80% dos ingresos non financeiros totais, neste orzamento excepcional pola contía dos fondos extraordinarios que nel aparecen como fonte de financiamento supón o 67%).

O cálculo dos recursos do sistema de financiamento recóllese no proxecto de orzamentos en base ás contías recollidas no proxecto de Lei Xeral de Orzamentos do Estado, que coinciden cos comunicados de xeito provisional tralo CPFF e xa incorporados ao teito de gasto.

No ano 2021 o total de recursos procedentes do sistema de financiamento autonómico diminuírá nun -1,6% respecto aos importes consignados por estas partidas no Orzamento do ano anterior.

E preciso lembrar que para o orzamento do ano 2020, ante a falta de comunicación por parte do Ministerio de Hacienda das entregas a conta do dito ano e da liquidación provisional do ano 2018, os servizos da Consellería de Facenda tiveron que estimar os respectivos importes.

As entregas a conta definitivas do ano 2020 foron determinadas polo Ministerio de Hacienda en marzo de este ano, a través do Real Decreto Lei 7/2020, de 12 de marzo, polo que se adoptan medidas urxentes para responder ao impacto económico da COVID-19, ascendendo o importe das entregas a conta de Galicia a 7.594,6 M€, un 0,8% menos que a cantidade prevista no Orzamento do ano 2020.

De modo que si se comparan as entregas a conta do ano 2020 definitivas coas comunicadas polo Ministerio de Hacienda para o vindeiro exercicio, en outubro de este ano, a caída é dun -0,5%, -37,2 M€ menos.

En canto á liquidación do ano 2019 a estimación provisional comunicada polo Ministerio é de 376,3 M€, un 6% menos que o importe consignado no orzamento de 2020, e un 7,6% menos que a liquidación definitiva do ano 2018 comunicada en xullo de este ano.

Non obstante, a liquidación anual do sistema de financiamento hai que axustala como consecuencia do adiamento da devolución das liquidacións negativas dos anos 2008 e 2009 (-84,8 M€ despois do acordo adoptado polo pleno do Consello de Política Fiscal e Financeira celebrado o 31 de xullo de 2014 consistente en adiar ata 240 mensualidades adicionais a devolución das mencionadas liquidacións). Por tanto o saldo total da liquidación de anos anteriores do sistema de financiamento ascenderá no exercicio orzamentario 2021 ata os 291,5 M€.

Por outra banda, o próximo exercicio as CCAA recibirán unha transferencia extraordinaria por parte do Estado por importe de 13.486 M€, tal e como anunciou o Consello de Ministros o día 6 de outubro de 2020 e como corrobora o Plan presupuestario de 2021 enviado a Bruxelas o pasado 15 de outubro. O obxectivo da dita transferencia é replicar o fondo extraordinario para gastos COVID-19 e compensar a baixada de recursos do sistema de financiamento, tendo en conta que polas súas competencias, as comunidades autónomas son as administracións públicas que financian o groso dos gastos extraordinarios dimanantes da pandemia.

Ante a falta de concreción por parte do Ministerio de Hacienda de como se van repartir ditos recursos entre as CCAA estímase que o dito importe ascenderá 685 M€, resultado de aplicar o 1,1% ao PIB estimado de Galicia para 2021.

As transferencias finalistas doutras administracións, procedentes basicamente da Administración Xeral do Estado e dos Fondos Europeos, crecen de forma moi importante respecto ao exercicio anterior nun 35,8%.

Isto débese fundamentalmente a inclusión dentro dos fondos europeos do novo instrumento REACT-EU (Axuda á Recuperación para a Cohesión e os Territorios de Europa) que son unha iniciativa que prosegue e amplía as medidas de resposta á crise e de reparación da mesma, propostas na Iniciativa de Inversión en Resposta ao Corovirus (IIRC) e a Iniciativa de Inversión en Resposta ao Corovirus Plus (IIRC+).

O Reino de España conta cuns recursos que ascenden a 12.400 millóns de euros, dos que 10.000 millóns distribuiranse entre as CCAA a razón de 8.000 millóns no 2021 e 2.000 no 2022, segundo o acordado no consello de política fiscal e financeira. A previsión é que a Galicia lle correspondan entomo a 430 millóns desa cantidade.

No que atinxe ao resto dos fondos europeos estímase unha previsión moi similar á do presente exercicio, cun lixeiro decrecemento dun 7% ata acadar os 575 millóns de euros, con esta contía pechamos a orzamentación das contías programadas de fondos estruturais (FEDER e FSE) do marco 14-20.

No que atinxe ao financiamento finalista do Estado este mellora respecto ao previsto ata acadar os 553 millóns de euros, un 11% por enriba dos previstos o ano pasado, polo crecemento dos fondos de traballo e dependencia.

Respecto dos recursos propios non financeiros da comunidade autónoma nos que se inclúen os tributos cedidos xestionados pola Xunta, os tributos propios, os prezos públicos e privados e os ingresos patrimoniais o seu importe é o previsto no teito de gasto (reducírase nun -7,6% respecto aos importes previstos no Orzamento 2020), minorado en tres millóns de euros polo impacto dos beneficios fiscais.

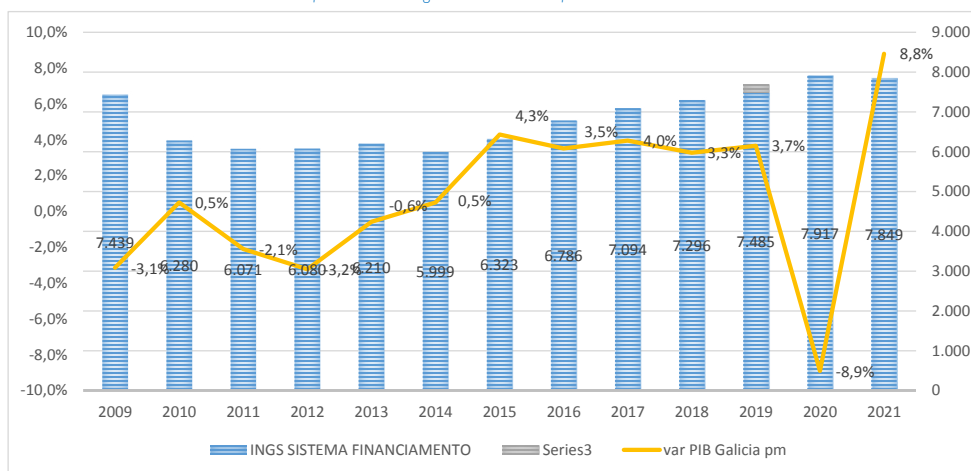
A súa evolución depende en gran medida da evolución dos principais tributos cedidos: o Imposto sobre transmisións patrimoniais e actos xurídicos documentados (ITPAXD), o Imposto sobre sucesións e doazóns e o Imposto sobre o Patrimonio, xa que estes 3 impostos representan máis da metade desta partida.

A caída desta masa financeira débese principalmente pola evolución prevista do ITPAXD, de forma que o vindeiro ano os dereitos que se esperan recoñecer por dito imposto redúcense nun -18,4% respecto ao Orzamento do ano en curso, pero hai que ter en conta que a previsión deste ano é que os dereitos recoñecidos soamente acaden o 70% da previsión inicial, como consecuencia da parálise que sufriu a economía durante gran parte deste ano (como xa se comentou no apartado anterior de escenario económico a previsión é que este ano o PIB de Galicia se reduza nun -9,7%) e a que este é un imposto moi vencellado ao ciclo económico.

Na gráfica seguinte recolleemos a evolución dos ingresos do SFA durante os anos de vixencia do actual sistema (dende 2009), unha serie longa de ingreso do sistema en termos de caixa, é dicir nas contías que foron ingreso orzamentario efectivo en cada exercicio, correspondentes á suma das entregas a conta do exercicio correspondente máis (ou menos se é negativa) a liquidación do exercicio n-2. (dende 2011 se está a deducir a liquidación negativa fraccionada dos exercicios 2008 e 2009). Para 2019 se engaden os 198 millóns de euros en concepto de compensación polos efectos contable de aplicación do SII e a merma na liquidación do IVE á que Galicia non renuncia, malia que non foron aínda pagados pola AXE.

Como pode verse o sistema non sempre evoluciona de xeito correlativo ao PIB, malia que a recadación tributaria garda unha importante correlación con este índice, a dinámica dos fondos de nivelación e as liquidacións que vencellan o peche do sistema ao exercicio n-2 distorsionan esta relación. No ano 2019 non se recibiu o tramo gris da barra do gráfico, correspondente á liquidación do IVE mermada en 198 millóns de euros pola implantación do SII.

Gráfico VII. Galicia. Ingresos do sistema de financiamento e PIB.



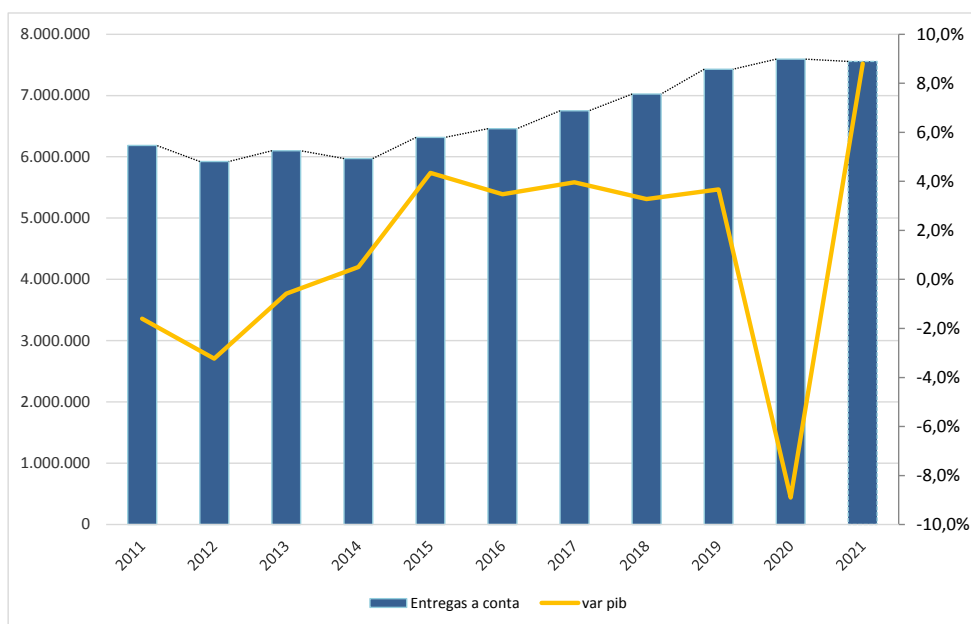
Outro dato relevante é que o descalabro do PIB no 2020 e o mantemento dos ingresos do sistema, anticipa unha forte liquidación negativa no 2022 se non se compensa como está a solicitar a comunidade autónoma de Galicia. Como pode ollarse os ingresos dimanantes do sistema para 2021, baixan lixeiramente fronte a os de 2020, sendo aínda así os máis altos de toda a serie.

Cadro XV. Pagos a conta e liquidacións do sistema de financiamento. Datos en millóns de euros.

	dato homoxeneizado con liquidacións a 10 anos												
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
INGRESO SISTEMA FINANCIAMENTO	7.439	6.280	6.071	6.080	6.210	5.999	6.323	6.786	7.094	7.296	7.485	7.917	7.849
Var absoluta	104	-1.159	-209	9	130	-211	324	463	308	202	189	432	-68
% variación	1,4%	-15,6%	-3,3%	0,1%	2,1%	-3,4%	5,4%	7,3%	4,5%	2,9%	2,6%	5,8%	-0,9%

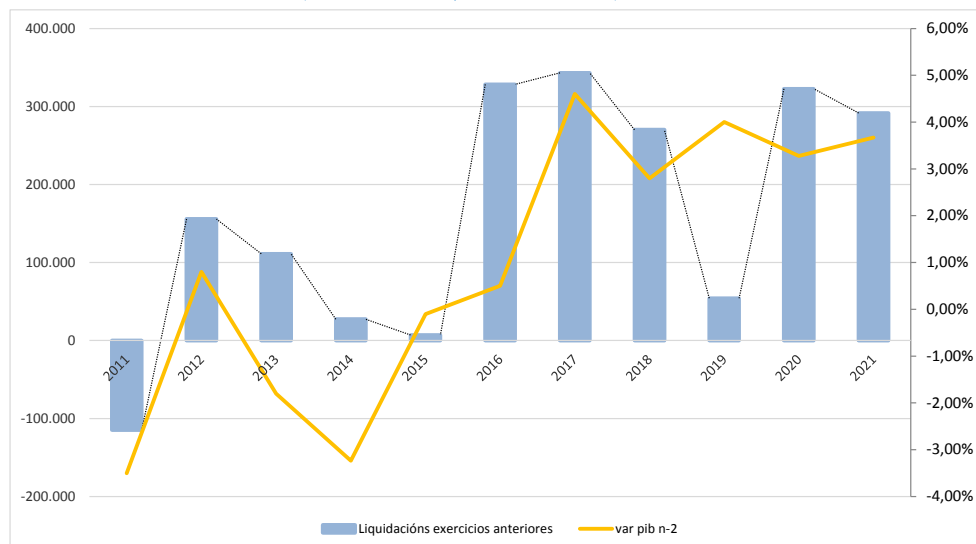
A evolución do sistema de financiamento arriba reflectida require unha dobre explicación, os ingresos son os efectivamente recibidos ata 2019, no presente exercicio esta recollida a contía pendente de compensación da liquidación do IVE por importe de 198 millóns de euros, que nos referimos nos parágrafos anteriores.

Gráfica VIII. Galicia. Evolución dos ingresos a conta e do pib nominal.



O cálculo das entregas a conta mostra un crecemento tendencial con certa relación co evolución da economía. Malia que no período observado houbo dous grandes axustes tributarios, un a alza no 2012 e outro á baixa no 2015, axustes que alteran esa correlación. Por outra banda como se ten indicado anteriormente, o desplome do PIB no presente exercicio anticipa unha forte liquidación negativa no 2022, se non se compensa esta.

Gráfica IX. Evolución das liquidacións do sistema de financiamento



No que atinxe ás liquidacións, estas mostran unha evolución discordante coa do PIB do exercicio corrente, que mellora cando a comparamos co PIB do exercicio n-2 ao que fan referencia, que é o que se recolle na gráfica.

O montante negativo de 2011 se corresponde co primeiro pago da liquidación negativa de 2008.

A forte baixa do exercicio 2019 mostra a sensible merma da liquidación de 2017, pola non compensación da implantación do SII no IVE xa indicada.

Aínda así, as disparidades que xorden entre a das liquidacións e o PIB do exercicio n-2 derivan do acerto na estimación dos ingresos a conta e do funcionamento dos fondos de nivelación e cooperación que operan cunha lóxica diferente á evolución do PIB. Agás, a anomalía de 2019, as restantes liquidacións so se separan da evolución do PIB n-2 pola entrada de novas comunidades nos fondos de cooperación, que agora renden menos ao se repartir entre máis beneficiarios,

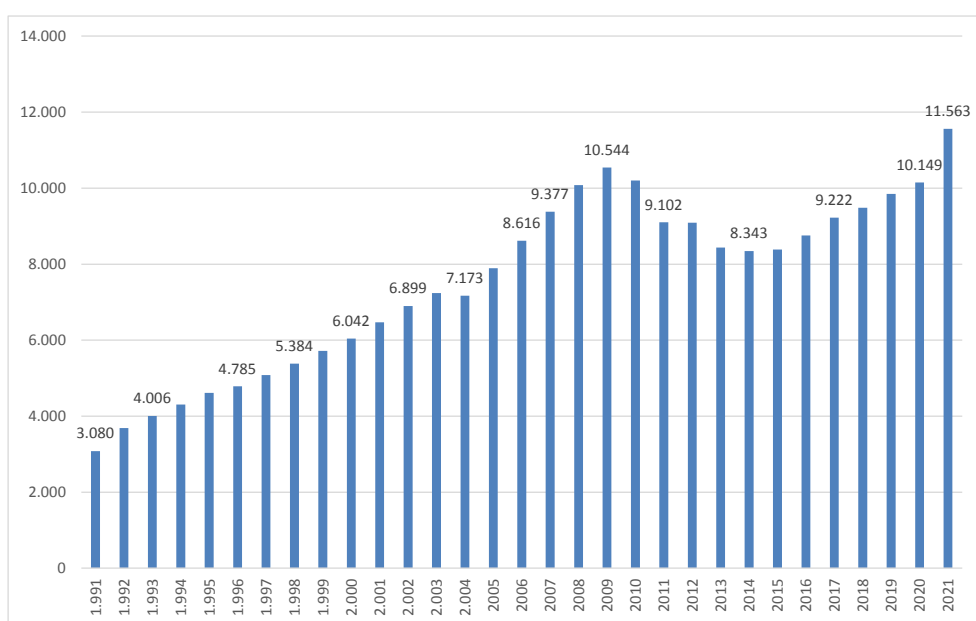
O teito de gasto fixado, en aplicación da Lei 2/2011, de Disciplina Orzamentaria e Sustentabilidade Financeira, foi autorizado polo Consello da Xunta o día 29 de outubro e estableceuse en 11.664 millóns de euros.

O importe de gasto non financeiro consignado nos orzamentos para 2021 é de 11.562,9 millóns de euros, montante que esgota o devandito teito, na medida en que é axustado polo impacto das medidas fiscais propostas na lei de orzamentos por importe de 3 millóns de euros e tamén debido ao importante incremento experimentado polo capítulo VIII de gasto como consecuencia do aumento previsto a concesión por parte do IGAPE de préstamos e avais ao sector empresarial.

De seguido pasamos a analizar as principais masas financeiras do orzamento consolidado e a súa comparación coas contas de 2019.

Como sempre, a efectos comparativos en series longas, recóllese o orzamento minorado en exercicios anteriores coa participación dos concellos nos tributos do estado e as primas da PAC do FEAGA.

Gráfico X. Evolución do gasto non financeiro consolidado do orzamento en millóns de euros.



O gasto non financeiro consolidado de 2021 supón unha suba do 14% en relación ao orzamento de 2020, en termos absolutos 1.414 millóns de euros.

Os ingresos financeiros aumentan en máis de 900 millóns de euros.

Os ingresos totais nos Orzamentos Xerais para 2021 ascenden a 13.396,5 millóns de euros, dos que os ingresos non financeiros ascenden a 11.010,8 millóns de euros, e os ingresos financeiros a 2.385,6 millóns de euros, segundo o seguinte detalle por capítulos:

Cadro XVI. Cadro de ingresos do orzamento consolidado. miles de euros

Distribución económica							
		Variación 2021/2020			Valor Relativo		
Capítulos		2020	2021	Importe	%	2020	2021
I	Impostos directos	2.616.465	2.747.988	131.523	5,0	22,1	20,5
II	Impostos indirectos	3.637.903	3.337.412	-300.491	-8,3	30,8	24,9
III	Taxas, prezos e outros ingresos	187.488	171.582	-15.906	-8,5	1,6	1,3
IV	Transferencias correntes	2.942.950	3.702.638	759.688	25,8	24,9	27,6
V	Ingresos patrimoniais	7.586	6.996	-589	-7,8	0,1	0,1
OPERACIÓNS CORRENTES		9.392.392	9.966.617	574.225	6,1	79,5	74,4
VI	Aleamento de investimentos reais	6.755	4.961	-1.794	-26,6	0,1	0,0
VII	Transferencias de capital	701.528	1.039.296	337.768	48,1	5,9	7,8
OPERACIÓNS DE CAPITAL		708.283	1.044.257	335.974	47,4	6,0	7,8
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCEIRAS		10.100.675	11.010.874	910.199	9,0	85,4	82,2
VIII	Activos financeiros	29.194	25.110	-4.084	-14,0	0,2	0,2
IX	Pasivos financeiros	1.691.706	2.360.521	668.815	39,5	14,3	17,8
TOTAL OPERACIÓNS FINANCEIRAS		1.720.900	2.385.632	664.731	38,6	14,6	17,8
Total		11.821.575	13.396.506	1.574.930	13,3	100,0	100,0

O total de ingresos non financeiros crece respecto ao ano anterior en 910,2 millóns de euros máis, un 9% máis, dito incremento débese por unha parte a un incremento dos ingresos correntes nun 6,1% e ao incremento do 47,4% que experimentan os ingresos de capital.

O incremento dos ingresos correntes débese fundamentalmente a transferencia extraordinaria do Estado que se vai recibir no ano 2021 xa que o seu importe ascende a 685 millóns de euros, o que permite compensar por unha parte a caída, nun 1,6%, dos recursos do sistema de financiamento e por outra parte financiar os maiores gastos correntes provocados pola COVID-19.

En canto aos ingresos de capital o incremento de 335,9 millóns de euros débese fundamentalmente a inclusión nas transferencias de capital doutro ingreso extraordinario, os Fondos ReACT-UE por importe de 430 millóns de euros.

En canto aos ingresos financeiros o seu incremento dun 38,6% débese, principalmente, ao aumento da necesidade de financiamento no exercicio 2021 respecto ao 2020, pasando dun 0,1% do PIB a un 1,1%.

Aumento do gasto non financeiro nun 14%

O gasto consolidado para 2021 acadará a suma de 13.396,5 millóns de euros, 11.562,9 non financeiro e 1.833,5 financeiro, detallándose a clasificación económica do mesmo na táboa seguinte:

Cadro XVII. Cadro de gasto do orzamento consolidado. miles de euros

Distribución económica							
Capítulos		2020	2021	Variación 2021/2020		Valor Relativo	
				Importe	%	2020	2021
I	Gastos de persoal	4.030.697	4.305.902	275.205	6,8	34,1	32,1
II	Gastos en bens correntes e servizos	1.839.634	2.012.895	173.261	9,4	15,6	15,0
III	Gastos financeiros	143.379	99.905	-43.473	-30,3	1,2	0,7
IV	Transferencias correntes	2.410.701	2.595.833	185.132	7,7	20,4	19,4
OPERACIÓNS CORRENTES		8.424.411	9.014.535	590.124	7,0	71,3	67,3
V	Fondo de continxencia	33.317	45.417	12.100	36,3	0,3	0,3
VI	Investimentos reais	928.867	1.534.666	605.799	65,2	7,9	11,5
VII	Transferencias de capital	762.348	968.336	205.988	27,0	6,4	7,2
OPERACIÓNS DE CAPITAL		1.691.215	2.503.002	811.787	48,0	14,3	18,7
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCEIRAS		10.148.944	11.562.954	1.414.011	13,9	85,9	86,3
VIII	Activos financeiros	153.921	243.624	89.703	58,3	1,3	1,8
IX	Pasivos financeiros	1.518.711	1.589.928	71.216	4,7	12,8	11,9
TOTAL OPERACIÓNS FINANCEIRAS		1.672.632	1.833.551	160.920	9,6	14,1	13,7
Total		11.821.575	13.396.506	1.574.930	13,3	100,0	100,0

O gasto non financeiro aumenta en 1.414 millóns de euros, o que supón unha variación dun 13,9%, os cales se destinarán a atender as maiores necesidades derivadas da pandemia, principalmente en sanidade, educación e servizos sociais (o gasto corrente medra nun 7%) e tamén se destinarán a incrementar os investimentos produtivos para acelerar o cambio cara un novo modelo produtivo.

Mellora o aforro neto grazas á uns maiores ingresos correntes e aos aforros de custe financeiro

Nos orzamentos do ano 2021 mantense case o nivel de aforro bruto acadado no ano anterior, de forma que se segue situando nos niveis máis altos da última década. En concreto o aforro bruto redúcese lixeiramente, nun -1,7%, xa que a pesar do importante crecemento dos ingresos correntes, un 6,1% máis, os gastos correntes crecen nunha maior proporción, un 7% máis, principalmente para atender todos os gastos asociados á pandemia.

Non obstante, se temos en conta a caída tan importante que experimentan os gastos financeiros, en 43,3 millóns de euros, un 30,3% menos, o aforro neto do vindeiro ano aumenta un 3,3% máis, desde os 824,6 millóns de euros ata os 852,2 millóns.

Cadro XVIII. Aforro Bruto e primario por operacións correntes. Orzamento consolidado. Miles €

Conta Financeira				
Operacións Correntes	2020	2021	Var. 2021/2020	
			Importe	%
Ingresos	9.392.392	9.966.617	574.225	6,1
Impostos directos	2.616.465	2.747.988	131.523	5,0
Impostos indirectos	3.637.903	3.337.412	-300.491	-8,3
Taxas, prezos e outros ingresos	187.488	171.582	-15.906	-8,5
Transferencias correntes	2.942.950	3.702.638	759.688	25,8
Ingresos patrimoniais	7.586	6.996	-589	-7,8
Gastos	8.424.411	9.014.535	590.124	7,0
Gastos de persoal	4.030.697	4.305.902	275.205	6,8
Gastos en bens correntes e servizos	1.839.634	2.012.895	173.261	9,4
Gastos financeiros	143.379	99.905	-43.473	-30,3
Transferencias correntes	2.410.701	2.595.833	185.132	7,7
Aforro bruto	967.980	952.081	-15.899	-1,6
Gastos financeiros	143.379	99.905	-43.473	-30,3
Aforro neto	824.602	852.176	27.574	3,3

Aumenta a formación de capital: 2.500 millóns de euros de gastos de capital.

A formación de capital do próximo orzamento aumenta nun 48,4% ata case os 1.500 millóns de euros, un aumento de 475,8 millóns de euros.

Isto débese principalmente ao incremento que experimentan os gastos de capital, un 48% máis que en 2020, ata os 2.503 millóns de euros.

A maior parte de dos mesmos fináncianse tanto cos ingresos de capital xa que ascenden ata os 1.044 millóns de euros, o que supón un incremento dun 47,4%, fundamentalmente pola inclusión dos Fondos ReACT-UE por importe de 430 millóns, como co aforro bruto por importe case de outros 1.000 millóns de euros. O resto, 506,6 millóns, finánciase a través da necesidade de financiamento.

Cadro XIX. Formación de capital

Operacións de Capital	2020	2021	Var. 2021/2020	
			Importe	%
Ingresos	708.283	1.044.257	335.974	47,4
Alleamento de investimentos reais	6.755	4.961	-1.794	-26,6
Transferencias de capital	701.528	1.039.296	337.768	48,1
Gastos	1.691.215	2.503.002	811.787	48,0
Investimentos reais	928.867	1.534.666	605.799	65,2
Transferencias de capital	762.348	968.336	205.988	27,0
Formación de Capital	982.932	1.458.744	475.813	48,4

O fondo de continxencia aumenta ata os 45,4 millóns de euros

A dotación do fondo de continxencia de execución orzamentaria a que se refire o artigo 55 bis do Texto refundido da Lei de réxime financeiro e orzamentario de Galicia, aprobado polo Decreto legislativo 1/1999, do 7 de outubro, estaba en niveis moi baixos dada a priorización asignativa que se deu a todo novo recurso nos últimos anos .

Dadas as importantes incertezas que enfronta o vindeiro exercicio se aumenta a dotación de este fondo para facer fronte a posibles necesidades non previstas, así o Fondo de continxencia incrementábase nun 36,3% ata os 45,4 millóns de euros, 12,1 millóns máis que en 2020.

Aumenta a Necesidade de Financiamento ata os 552 millóns de euros.

A necesidade de financiamento dos orzamentos no 2021 é de 552 millóns de euros, 503,8 millóns máis que en 2020. Tendo en conta os axustes de contabilidade nacional, a necesidade de financiamento aumenta ata 585 millóns de euros.

Os axustes de contabilidade nacional diminúen en 13 millóns de euros principalmente como consecuencia do aumento do axuste negativo da recadación incerta (diferencia existente entre a recadación líquida e os dereitos recoñecidos netos en cada exercicio) xa que como consecuencia da crise espérase que a dita diferenza aumente.

O saldo destes axustes xurde tamén polo axuste correspondente á devolución das liquidacións negativas do sistema de financiamento dos anos 2008 e 2009. Pola contra, outros gastos que non afectan aos orzamentos, modulan a través destes axustes o resultado orzamentario (como o resultado positivo das achegas a entes instrumentais da comunidade autónoma agás a achega á CRTVG considerada un gasto financeiro no orzamento e que se deduce como necesidade de financiamento en termos de contabilidade nacional e a diferenza entre xuros devindicados e pagados).

Este aumento que experimenta a necesidade de financiamento débese principalmente a que en 2020 fixouse un obxectivo de estabilidade dun 0,1% e en 2021 vai ser dun 1,1%, o que supón uns 600 millóns de euros máis que no ano anterior.

Este incremento permite financiar, por unha parte, o aumento dos gastos de capital e, por outra parte, o aumento que experimenta o capítulo VIII de gastos en case 90 millóns de euros principalmente polo incremento dos préstamos e avais ás empresas que vai conceder o IGAPE.

Cadro XX Necesidade de financiamento orzamentaria en termos de CN

ORZAMENTO EN TERMOS DE CONTABILIDADE NACIONAL	2020	2021	Var. 2021/2020	
			Importe	%
Ingresos Correntes	9.392	9.967	574	6,1
Gastos Correntes	8.424	9.015	590	7,0
AFORRO BRUTO ORZAMENTARIO	968	952	-16	-1,7
Fondo de continxencia	33	45	12	36,3
Ingresos de Capital	708	1.044	336	47,4
Gastos de Capital	1.691	2.503	812	48,0
GASTOS DE OPERACIÓNS DE CAPITAL	-983	-1.459	-476	48,4
DÉFICIT ORZAMENTARIO NON FINANCIERO	-48	-552	-504	1043,8
Liquidacións negativas sistema	85	85	0	0,0
Outras unidades consideradas aapp	-86	-92	-6	7,0
Recadación incerta	-27	-34	-7	27,8
Intereses devindicados	1	1	0	0,0
Outros axustes	6	6	0	0,0
TOTAL AXUSTES CONTABILIDADE NACIONAL	-20	-33	-13	67,7
NECESIDADE DE FINANCIAMENTO	-68	-585	-517	759,8

V.1.2. Principais Políticas de Gasto Priorizadas no Orzamento 2021

Se ben, como se ten indicado o gasto non financeiro consolidado aumenta no 14%, o orzamento total crece o 13,3% por mor dun crecemento de menor intensidade das operacións financeiras.

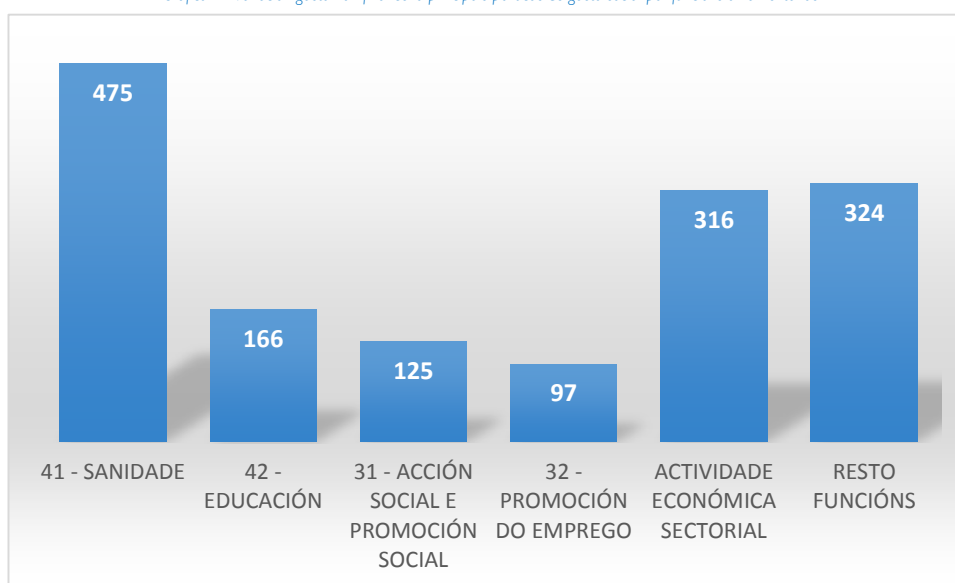
Priorización do gasto

As políticas de gasto social polo xeral son o pilar que garante seguridade sanitaria e a asistencia social fronte ao impacto da pandemia, por elo a Sanidade, a Educación e Política Social e o Emprego son as que máis recursos concentran como é lóxico, dado o alto custe dos servizos que prestan e a súa vocación universal. Por elo, nunha visión simplista da variación por funcións de gasto, dos 1.414 millóns de gasto non financeiro que aumenta o orzamento, 864 millóns, o 61% van dedicados a elas.

Así, o peso gañado na estrutura de gasto durante a crise, na que se blindaron estes servizos, agora mantense debido á mellora dos servizos prestados nestas áreas, así como a súa importancia para paliar os efectos da crise nas persoas, as familias e os traballadores, manténdose preto do 74% a suma do gasto en sanidade, educación, política social e emprego sobre o total non financeiro.

De seguido observamos a evolución das dotacións orzamentarias de cada unha destas políticas de gasto.

Gráfico XI. Variación gasto non financeiro principais políticas de gasto social por funcións orzamentarias



Dentro das funcións de política social. Non so atopamos as partidas da consellería co mesmo nome strictu sensu senón que tamén se contemplan outras desenvolvidas noutras seccións orzamentarias como emigración ou igualdade. Así, as políticas de igualdade medran un 7,7% . Do mesmo xeito, os servizos sociais relativos as migracións medran un 20,5% ata os 17,2 millóns de euros, seguindo a desenvolver o plan e as oficinas de retorno, así como o seu exitoso sistema de bolsas de excelencia á mocidade no exterior e reforzando as axudas a os galegos do exterior máis desfavorecidos que tamén sofren os efectos da pandemia.

Dada a diferente magnitude e singularidade das políticas de emprego, as reservamos para un punto específico. Estas acadan os 371,3 millóns de euros no presente orzamento, aumentando un 35,3% sobre o de 2020, case 97 millóns de euros.

V.1.3. Directrices de elaboracións de orzamentos e asignación efectiva de recursos

O pasado 13 de outubro aprobouse a Orde de elaboración de orzamentos da comunidade autónoma para 2021, esta recolle nos seus artigos primeiro e segundo as directrices programáticas da elaboración de orzamentos. En particular se indica que os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma para 2021 orientaranse a desenvolver as liñas de actuación encamiñadas a impulsar a recuperación da actividade económica e o emprego, partindo da estratexia definida no Plan estratéxico de Galicia (PEG) e no Plan de reactivación e dinamización 2020/2021, baseados no crecemento sustentable e cohesionado social e territorialmente, impulsado na innovación e o coñecemento.

No que refire a os criterios xerais de orzamentación, a Orde sinala que os orzamentos da Comunidade Autónoma de Galicia para 2021 priorizarán os seguintes criterios de asignación de recursos como base para a volta a unha senda de crecemento estable, sustentable e cohesionado social e territorialmente.

a) Garantir os medios e o persoal precisos no eido sociosanitario para que Galicia sexa un territorio que manteña controlada a evolución da pandemia e os seus efectos. Garantir, así mesmo, o funcionamento duns servizos educativos seguros e de calidade.

b) Paliar os efectos da crise nos máis desfavorecidos

c) Dar continuidade ás políticas de dinamización económica. Concretamente, apoiar os sectores produtivos estratéxicos salientados no Plan de reactivación e dinamización 2020/2021 e no PEG, a través da modernización da estrutura económica de Galicia, fomentando un tecido produtivo moderno, eficiente, innovador, internacionalizado e sustentable que xere máis empregos de máis calidade, aproveitando as necesarias reformas para impulsar as transicións verde e dixital. Especialmente, impulsar un Xacobeo 2021 que se desenvolva con éxito nas actuais condicións.

Se analizamos a adecuación asignativa dos orzamentos ao mandato anterior, analizando a distribución por funcións do orzamento consolidado podemos comprobar como os dous primeiros criterios concentran a maior parte do orzamento e crecen a un 12-13%, o que é normal xa que ao ser os máis importantes cuantitativamente, son os que condicionan o crecemento global das contas autonómicas.

. Cadro XXI. Variación gasto total principais políticas de gasto por criterios priorización orde elaboración orzamentos

I. Socio-sanitario

Orzamento				
Programas	Descrición	2020	2021	2020/2021
312D - 312E	ATENCIÓN E PREVENCIÓN DA DEPENDENCIA E PROMOCIÓN	441.575.398,00	519.013.879,00	18%
411A - 412A - 412B - 413A	SAÚDE PÚBLICA, ATENCIÓN PRIMARIA E HOSPITALARIA	4.052.083.723,00	4.523.184.566,00	12%
Total xeral		4.493.659.121,00	5.042.198.445,00	12%

Cadro XXII. Variación gasto total principais políticas de gasto por criterios priorización orde elaboración orzamentos

II. Garantizar que los más débiles no se queden atrás

Orzamento

Programas		2020	2021	2020/2021
312A - 312G , 313C	PROTECCIÓN E INSERCIÓN SOCIAL, OUTROS SERVIZOS DE	112.560.264,00	118.355.180,00	5%
312C	ÁS MIGRACIÓNS	14.236.313,00	17.163.964,00	21%
313B - 313D	ACCIÓNS PARA A IGUALDADE, PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA	23.163.164,00	24.941.328,00	8%
	PROMOCIÓN DO EMPREGO, DO EMPREGO AUTÓNOMO E DO MERCADO DE TRABALLO	230.214.625,00	318.736.570,00	
322A - 322C - 323A - 324A	INCLUSIVO, MELLORA DA EDUCACIÓN INFANTIL,			38%
421A - 422A - 422D - 422I - 422M - 423A - 423B - 422L	PRIMARIA E ESO, EDUCACIÓN ESPECIAL, ENSINANZA	1.997.678.580,00	2.177.941.937,00	9%
Total xeral		2.377.852.946,00	2.657.138.979,00	12%

Por outra banda, a asignación a políticas de fomento e dinamización dos sectores produtivos medra con forza como destino das principais liñas investidoras e financeiras dos orzamentos.

Cadro XXIII. Variación gasto total principais políticas de gasto por criterios priorización orde elaboración orzamentos

III. Dinamización económica

Orzamento

Programas	Descrición	2020	2021	2020/2021
713B	ORDENACIÓN DAS PRODUCTIONS FORESTAIS	76.355.504,00	84.817.628,00	11%
713C - 713E - 713F	SISTEMAS PRODUTIVOS AGRARIOS SUSTENTABLES, REGULACIÓNS DAS PRODUCCIÓN AGRARIAS E APOIO Á RENDA DOS AGRICULTORES	65.923.297,00	72.301.968,00	10%
721A - 722A - 723A - 723B - 723C	CALIDADE DA PROD. PESQUEIRA E DA ACUICULTURA, DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE DAS ZOAS DE PESCA E REGULACIÓN DAS PRODUCCIÓN E DOS MESRCADOS DA PESCA	108.731.285,00	126.180.281,00	16%
731A - 732A - 733A	INDUSTRIA, EFICIENCIA ENERXÉTICA E ENERXÍAS RENOVABLES	54.193.789,00	66.989.349,00	24%
741A	INTERNACIONALIZACION E MELLORA DA COMPETITIVADE, INNOVACIÓN E PRODUTIVIDADE EMPRESARIAL	157.906.456,00	308.418.043,00	95%
761A	POTENCIACIÓN E PROMOCIÓN DO TURISMO	73.835.909,00	112.476.981,00	52%
Total general		536.946.240,00	771.184.250,00	44%

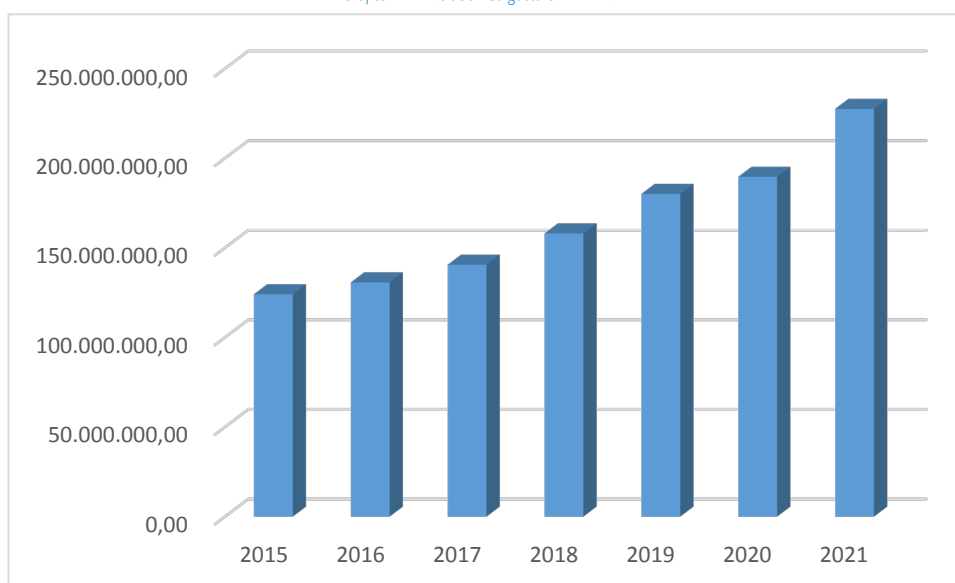
Existen outros programas importantes non recollidos na listaxe anterior, como os vencellados á I+D+i, á innovación e á modernización. Que desenvolven liñas básicas de crecemento do PEG.

Cadro XXIV. Variación gasto total principais políticas de gasto

Programas	2020	2021	2020/2021
561A - PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN	123.369.976	154.517.627	25%
561B - INVESTIGACIÓN UNIVERSITARIA	63.908.501	67.888.787	6%
561C - INVESTIGACIÓN SANITARIA	2.314.577	5.106.027	121%
571A - FOMENTO DA SOCIEDADE DA INFORMACIÓN E DO COÑECEMENTO	98.678.543	155.121.968	57%
Total xeral	288.271.597	382.634.409	33%

Como pode apreciarse na gráfica seguinte o gasto en I+D de 2021 case duplica o orzamentado no primeiro ano do PEG, 2015, compre salientar ademais o importante crecemento en investigación sanitaria no presente orzamento, que crece un 121%.

Gráfica XXII. Evolución do gasto en I+D 17-21



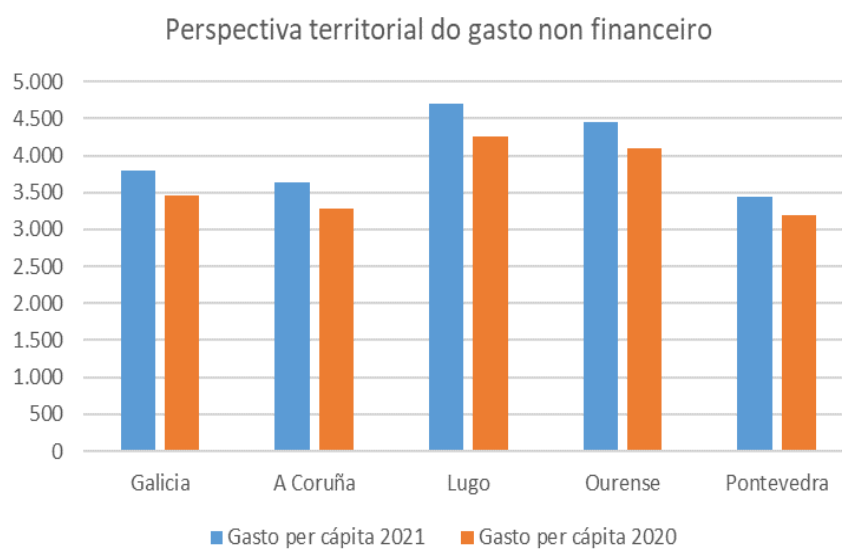
V.1.4. Gasto con perspectiva territorial

O orzamento 2021 conta tamén cunha perspectiva territorial, que refire a todas as partidas de gasto agás as financeiras.

Unha vez deducido o gasto financeiro, o correspondente aos servizos centrais, é dicir, aqueles gastos asociados aos servizos prestados desde as sedes administrativas da Xunta situadas no Concello de Santiago, e o gasto cun ámbito superior ao provincial, a distribución provincial do gasto explica o 86% do gasto non financeiro.

A distribución dese gasto per cápita por provincias é a seguinte: A Coruña 3.633 euros por habitante, Lugo 4.704 euros por habitante, Ourense 4.461 euros por habitante e Pontevedra 3.439 euros por habitante.

Gráfico XIII. Distribución territorial do gasto



Como pode apreciarse as políticas consolidadas de gasto, apostan pola cohesión territorial investindo en torno a 1.000 euros máis por habitante nas provincias menos poboadas.



SUSTENTABILIDADE FINANCEIRA E DISCIPLINA ORÇAMENTARIA

VI. SUSTENTABILIDADE FINANCEIRA E DISCIPLINA ORZAMENTARIA

VI.1. Regras fiscais e orzamento 2021

A Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos elaborou un escenario financeiro para o vindeiro 2021, que concretará as disponibilidades financeiras para a elaboración do orzamento da Comunidade Autónoma e adaptarase á taxa de referencia de déficit para as comunidades autónomas sometida a informe do Consello de Política Fiscal e Financeira., este escenario concrétese no teito de gasto aprobado o pasado 21 de outubro polo Consello da Xunta de Galicia.

A principios de marzo de 2020 as Cortes Generales aprobaron os obxectivos de estabilidade e débeda para o trienio 2021-2023, de modo que para o ano 2021 se establecía para as CCAA un obxectivo de déficit dun -0,1%, e dun -1,5% para todas as AAPP. Non obstante como consecuencia da crise sanitaria os ditos obxectivos quedaron desfasados en poucos días.

Como é sabido, con posterioridade o 20 de marzo a Comisión europea activaba a cláusula xeral de salvagarda do Pacto de Estabilidade e Crecemento, a mesma permite unha desviación temporal respecto da traxectoria de axuste cara ao obxectivo orzamentario a medio prazo, sempre que a dita desviación non poña en perigo a sostibilidade financeira a medio prazo. En agosto a Comisión reiterou que o vindeiro ano tamén segue activa a cláusula xeral de salvagarda.

De seguido o 5 de outubro no Consello de Política Fiscal e Financeira o Ministerio de Hacienda informou ás CCAA de que se suspendían as regras fiscais para os anos 2020 e 2021.

En concreto mediante o Acordo do Consejo de Ministros do día seguinte o Goberno decidiu suspender os obxectivos de estabilidade e de débeda para 2020 e para o trienio 2021-2023 aprobados polas Cortes Generales en marzo de 2020, que quedaron anulados e non se aprobaron uns obxectivos novos.

O Congreso dos Deputados ratificou o 20 de outubro de 2020 dito acordo do Consello de Ministros no que tamén se solicitaba a cámara baixa a apreciación de que España está sufrindo unha pandemia, o que supón unha situación de emerxencia extraordinaria, aos efectos previstos nos artigos 135.4 da Constitución e 11.3 da Lei orgánica 2/2012, do 27 de abril, de Estabilidade Orzamentaria e Sostibilidade Financeira, de modo que quedaron suspendidos definitivamente tanto o límite de déficit estrutural como o de volume de débeda pública.

Non obstante, aínda que se suspenderon as regras fiscais o Consejo de Ministros fixou unha taxa de referencia de déficit para os distintos subsectores, de modo que para o ano 2020 ás CCAA de réxime común teñen unha taxa de referencia do 0,6% e no 2021 dun 1,1%, e o conxunto do sector público un -11,3% en 2020 e en 2021 un -7,7%.

Tal e como se indica anteriormente neste informe, a Comunidade Autónoma de Galicia ao elaborar os Orzamentos do ano 2021 empregou todo o potencial de crecemento dos ingresos para poder maximizar a súa capacidade de gasto ao máximo, de forma que a necesidade de financiamento do próximo exercicio fixouse no 1,1% do PIB de Galicia, é dicir, en 685 millóns de euros,

En canto a débeda pública, a taxa de referencia fixada para as CCAA do 1,1% tamén actúa como límite de débeda xa que representa o importe máximo que o Estado vai financiar ás CCAA.

Neste sentido o endebedamento neto do vindeiro exercicio ven determinado por unha parte polo importe das cantidades a reintegrar como consecuencia das liquidacións negativas dos exercicios 2008 e 2009 (85 millóns de euros) e, por outra parte, pola necesidade de financiamento do orzamento consolidado (685 millóns de euros), resultando unha necesidade de endebedamento total de 770 millóns de euros.

En canto a regra de gasto, regulada no artigo 12 da Lei 2/2011 do 16 de xuño de disciplina orzamentaria e sostibilidade financeira ao establecer que “a variación do gasto computable do sector público autonómico non poderá superar a taxa de referencia de crecemento do produto interior bruto de medio prazo que informe cada ano o Consello de Política Fiscal e Financeira”, o Goberno do Estado tamén decidiu suspender a súa aplicación de xeito coherente co establecido para das regras fiscais agás os prazos fixados para o periodo medio de pagamento das administracións públicas, dada a importancia da achega de liquidez aos sectores produtivos na actual coxuntura.

Neste sentido, tal e como establece expresamente o Plan orzamentario 2021 remitido polo Reino de España a Bruxelas o 15 de outubro de 2020: “a Comisión Europea propuxo ao Consello a activación da cláusula xeral de salvagarda do Pacto de Estabilidade e Crecemento e, en liña coa dita recomendación España deixou recentemente en suspenso a aplicación dos obxectivos de estabilidade orzamentaria, regra de gasto e de débeda pública para 2020 e 2021”.

Tal como establece o anteriormente mencionado Plan Orzamentario 2021:

En todo caso, a suspensión das regras fiscais non supón en modo algún a desaparición da responsabilidade fiscal. De feito, a LOEPSF sigue plenamente vixente, e seguirán levándose a cabo, co mesmo rigor, as tarefas de supervisión e seguimento que corresponden á Administración General del Estado. Continúan sendo por tanto de aplicación as medidas preventivas, correctivas e coercitivas.

VI.1.1. Límite de débeda.

Por todo o anteriormente explicado, os límites operativos para formular os presentes orzamentos son dous.

A taxa de referencia de déficit que marca o límite máximo de necesidade de endebedamento en termos de contabilidade nacional e que será do 1,1% do PIB, esta se corresponde cos 685 millóns de euros que figuran no teito de gasto.

E, o límite de débeda congruente coa anterior taxa, que é o importe máximo de endebedamento que pode acadar a comunidade autónoma para 2021. Este límite será a débeda consolidada a finais de 2020 máis a necesidade de endebedamento dimanante da taxa de referencia anterior (685 millóns de euros) máis o importe correspondente á devolución das liquidacións negativas do sistema de financiamento autonómico correspondentes a 2008 e 2009 (85 millóns de euros), en total 770 millóns de euros como amosa o cadro adxunto.

A evolución do stock de débeda así determinado se realiza en base ao obxectivo de estabilidade contemplado nas contas orzamentarias e do importe dos reintegros das liquidacións negativas de 2008 e 2009, non prevéndose ningún axuste adicional, tal e como reflicte o cadro seguinte:

Cadro XXV. Límite de débeda 2021. Millóns € e %.

Incremento de débeda incluído nos obxectivos				
Débeda prevista a 31/12/2020 (SEC 2010)	Liquid. neg. 2008 e 2009 SF CCAA	Obxectivo de déficit	Total	Débeda prevista a 31/12/2021 (SEC 2010)
1	2	3	4=2+3	5=1+4
11.551	85	685	770	12.321

Como pode apreciarse na conta financeira da memoria I, as previsións máximas de endebedamento neto dos orzamentos consolidados presentados acadan os 770 millóns de euros, esgotando o límite máximo autorizado.

Compre salientar a estes efectos que este límite actúa como auténtico tope de gasto nos presentes orzamentos ao recollese importantes empregos no capítulo 8 “activos financeiros” que se financian co antedito endebedamento neto do exercicio a diferenza do acontecido nos orzamentos pasados. Na medida en que os 770 millóns de euros serán a contía máxima que autorizará a comisión delegada de asuntos económicos do Goberno de España a endebedarse adicionalmente á comunidade autónoma de Galicia, esta contía

limita as necesidades de financiamento tanto da parte non financeira dos orzamentos (capítulos I a VII) como da financeira (capítulo VIII).

Este feito pode apreciarse na seguinte conta que concilia as necesidades co endebedamento.

Cadro XXVI. Conciliación necesidade de financiamento, necesidade de endebedamento e endebedamento neto. Miles €.

Conta Financeira			
Operacións Correntes		2021	
Ingresos		9.966.617	
Impostos directos		2.747.988	
Impostos indirectos		3.337.412	
Taxas, prezos e outros ingresos		171.582	
Transferencias correntes		3.702.638	
Ingresos patrimoniais		6.996	
Gastos		9.014.535	
Gastos de persoal		4.305.902	
Gastos en bens correntes e servizos		2.012.895	
Gastos financeiros		99.905	
Transferencias correntes		2.595.833	
Aforro bruto		952.081	
Operacións de Capital		2021	
Ingresos		1.044.257	
Alleamento de investimentos reais		4.961	
Transferencias de capital		1.039.296	
Gastos		2.503.002	
Investimentos reais		1.534.666	
Transferencias de capital		968.336	
Formación de Capital		1.458.744	
Fondo de continxencia		45.417	
Necesidade de Financiamento		-552.080	
Saldo operacións con activos financeiros		-218.513	
Necesidade de endebedamento		-770.594	
Operacións Financeiras		2021	
Endebedamento Neto		2021	
Endebedamento bruto		2.360.521	
Amortizacións		1.589.928	
Endebedamento Neto		770.594	

VI.2. Evolución da situación financeira autonómica.

VI.2.1. Evolución orzamentaria

Neste apartado realizamos un breve análise da evolución do orzamento consolidado homoxeneizado da comunidade autónoma nos últimos exercicios.

Ingresos

Os ingresos non financeiros superan os 11.000 millóns de euros por vez primeira nas contas autonómicas, ata acadar os 11.011 millóns de euros, 910 millóns máis ca no orzamento de 2020, como é sabido isto é debido á achega de 1.800 millóns extraordinarios vía endebedamento e recursos extraordinarios da AGE e de fondos europeos..

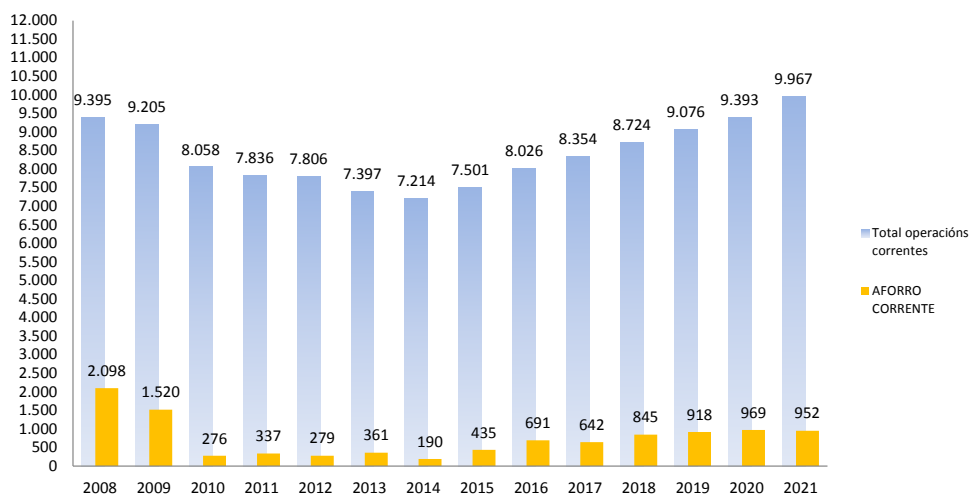
Cadro XXVII, GALICIA. Evolución do orzamento de ingresos consolidado. Datos homoxeneizados

millóns de euros	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
INGRESOS														
I Impostos directos	1.364	1.516	1.374	2.031	2.030	1.913	1.937	2.020	2.194	2.335	2.275	2.431	2.616	2.748
II Impostos indirectos	2.689	2.399	1.897	2.856	2.959	2.944	3.133	3.118	3.243	3.324	3.456	3.451	3.638	3.337
III Taxas, prezos e outros ingresos	253	286	271	174	180	205	166	177	179	169	169	178	187	172
IV Transferencias correntes	5.064	4.949	4.497	2.760	2.616	2.312	1.953	2.168	2.394	2.517	2.815	3.008	2.943	3.703
V Ingresos patrimoniais	24	54	20	16	22	23	24	19	16	9	8	9	8	7
Total operacións correntes	9.395	9.205	8.058	7.836	7.806	7.397	7.214	7.501	8.026	8.354	8.724	9.076	9.392	9.967
VI Alieamento de investimentos reais	99	111	49	27	32	30	13	10	13	7	11	7	7	5
VII Transferencias de capital	709	742	681	613	589	513	480	517	535	561	559	671	702	1.039
Total ingresos de capital	808	853	730	640	621	543	493	527	548	568	570	679	708	1.044
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCIERAS	10.202	10.059	8.788	8.476	8.428	7.940	7.706	8.028	8.573	8.922	9.294	9.755	10.101	11.011
VIII Activos financeiros	1	1	1	10	11	20	20	14	32	30	43	21	29	25
IX Pasivos financeiros	474	851	2.048	1.340	1.373	1.476	2.507	1.700	1.657	2.031	1.387	1.768	1.692	2.361
TOTAL OPERACIÓNS FINANCIERAS	474	852	2.049	1.349	1.384	1.496	2.527	1.714	1.690	2.061	1.430	1.789	1.721	2.386
TOTAL ORZAMENTO DE INGRESOS	10.676	10.910	10.837	9.826	9.812	9.436	10.233	9.743	10.263	10.982	10.724	11.544	11.822	13.397

Dentro do ingreso corrente, compre salientar a diferente porcentaxe de participación nos tributos cedidos a partires de 2011, dimanante da aplicación do novo sistema de financiamento no cálculo das entregas a conta do devandito sistema dificulta a comparación en toda a serie temporal.

Respecto a 2020, o ingreso corrente crece en case 600 millóns de euros a pesar da baixa dos ingresos do sistema de financiamento, polos fondos extraordinarios acordados no seo do CPFF (que aumenta un 3,5% sobre 2019, 316 millóns de euros), compre salientar tamén que a contención de todo gasto no esencial xunto cos fondos extraordinarios permiten manter o aforro corrente nos niveis do ano pasado.

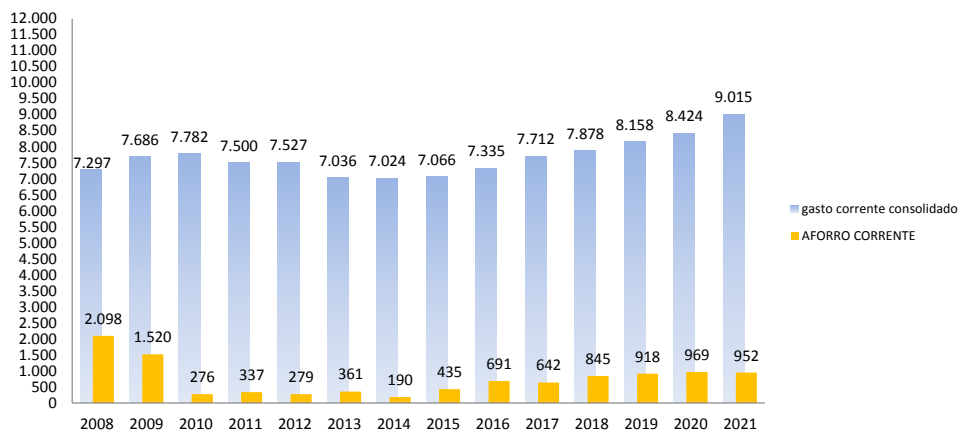
Gráfico XV. Evolución ingreso corriente 2008-2020 en millóns de euros.



O gráfico seguinte mostra a evolución do gasto corrente, a outra pola do aforo corrente, como pode apreciarse aumenta na mesma contía que o ingreso corrente, na súa maior parte para reforzar e facer fronte ás novas necesidades en materia de sanidade, educación e servizos sociais. Isto fai crecer todos os capítulos de gasto corrente agás o de gastos financeiros (capítulo III), que baixa 43 millóns de euros acadando o dato máis baixo da serie.

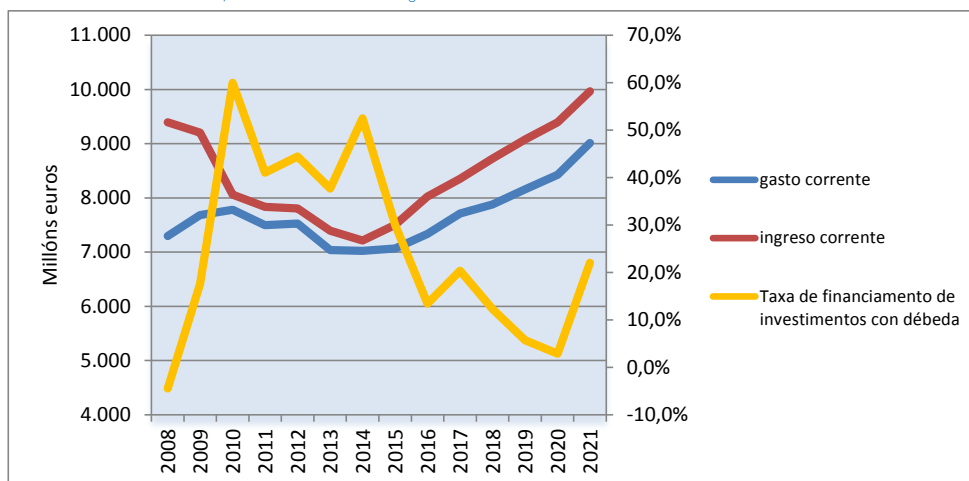
Esta evolución leva o gasto corrente total por enriba dos 9.000 millóns de euros, o dato máis alto dos orzamentos da comunidade autónoma, se ben unha parte importante do incremento ten carácter extraordinario e, polo tanto non consolidable como se indicou na primeira parte de esta memoria.

Gráfico XVI. Evolución gasto corriente 2008-2020 en millones de euros



De seguido vemos como este control do gasto corrente, permite manter un importante aforo bruto que financia os investimentos. A seguinte gráfica enfrente a evolución de ingreso e gasto corrente e permite apreciar como se mantén o diferencial xerado o ano pasado, xerando espazo fiscal en forma de aforo bruto en contías crecentes, o que mantén unha alta de financiar investimentos, que se reforza co recurso extraordinario á débeda de este ano. De xeito complementario, a liña amarela mostra como a taxa de financiamento de investimentos con débeda sube dende o dato case cero de 2020 .

Gráfico XVII. Gasto corriente vs ingreso corriente no orzamento consolidado. Millóns de euros

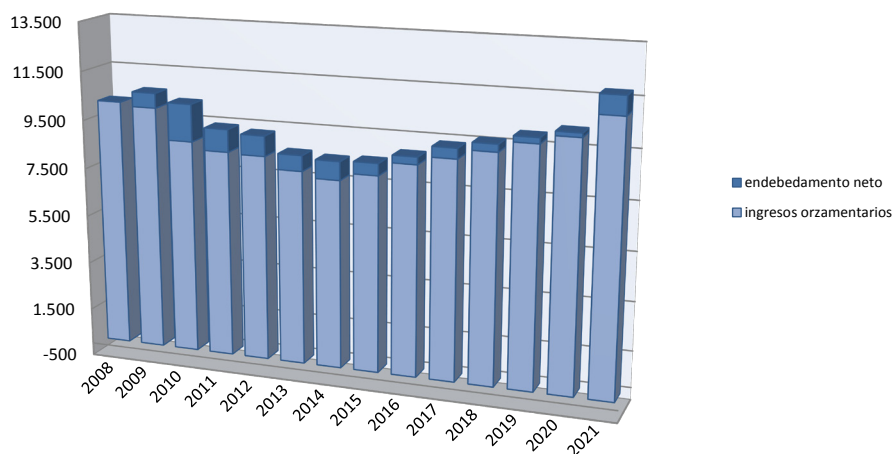


Respecto aos ingresos de capital, o orzamento prevé un esforzo investidor extraordinario para reactivar a economía, para o que se incorporan os fondos REACT UE, por 430 millóns de euros.

Sumando os ingresos correntes e os ingresos de capital obtemos o total de ingresos non financeiros do orzamento consolidado, a estas contías se engaden os ingresos financeiros (endebedamento e activos financeiros) para pechar o financiamento dos gastos da comunidade autónoma.

De seguido, recollese un cadro ilustrativo coa evolución da capacidade de financiamento de gastos orzamentarios (capítulos I a VIII de gastos), a partires dos ingresos non financeiros e ingresos de capítulo VIII, que chamamos ingresos orzamentarios neste gráfico, a capacidade completase co endebedamento neto de cada período.

Gráfico XVIII. Capacidade de gasto total agás amortización débeda. 2008-2021. Millóns de euros



Como pode verse a comunidade autónoma volta a empregar con carácter contracíclico o recurso ao endebedamento, para financiar un orzamento expansivo que permita reaccionar contra a pandemia e os seus efectos tamén no ano 2021.

Dentro da senda mostrada as disponibilidades para gasto total agás a amortización de débeda acadan os 11.807 millóns de euros no 2021, a maior da serie en consonancia de novo co esforzo financeiro que se está a realizar.

Gastos

O orzamento consolidado de gastos recolle tamén a evolución en millóns de euros dende 2008. Compre sinalar a efectos comparativos que a contía que ata 2010 figuraba no capítulo IV como participación dos concellos nos tributos do estado pasa a ter nese ano carácter extraorzamentario polo que resulta axustada en toda a serie para facilitar unha visión homoxenea da evolución do gasto en termos consolidados, asimismo tamén se eliminan a efectos comparativos os gastos financiados con FEAGA nos que a Xunta

actúa como mero intermediario, por ese mesmo motivo e seguindo as recomendacións do Consello de Contas.

Como pode apreciarse, atendendo ao gasto non financeiro, salientanse claramente tres etapas na evolución do gasto:

- unha crecente, correspondente á fase expansiva ata 2009 no que o orzamento consolidado non financeiro acadou os 10.544 millóns de euros,

- outra fase decrecente que mostra un axuste á baixa no período 2010-2014, ata acadar un gasto non financeiro duns 8.343 millóns de euros nese último ano,

- e unha última de recuperación dende o orzamento de 2014 ata o actual, na que este medra ata os 10.149 millóns de euros no pasado orzamento para 2020, e experimenta un crecemento extraordinario no presente ata os 11.563 millóns de euros, co que superarmos o teito de gasto acadado o ano 2009.

Na medida en que foi preciso recorrer ao endebedamento para suavizar o impacto do axuste no gasto consolidado, o capítulo de operacións financeiras e o capítulo de gasto financeiro mostran unha evolución crecente a partir de 2010, porén no 2015 invertese a tendencia, sendo o primeiro exercicio dende o comezo da crise no que suben os gastos non financeiros e baixan os financeiros, no 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 e 2021 consolídase esta tendencia diminuindo o gasto financeiro en 252 millóns de euros con respecto a 2014, ata chegar a 100 millóns de euros (igual ao orzamento de capítulo III de 1992)

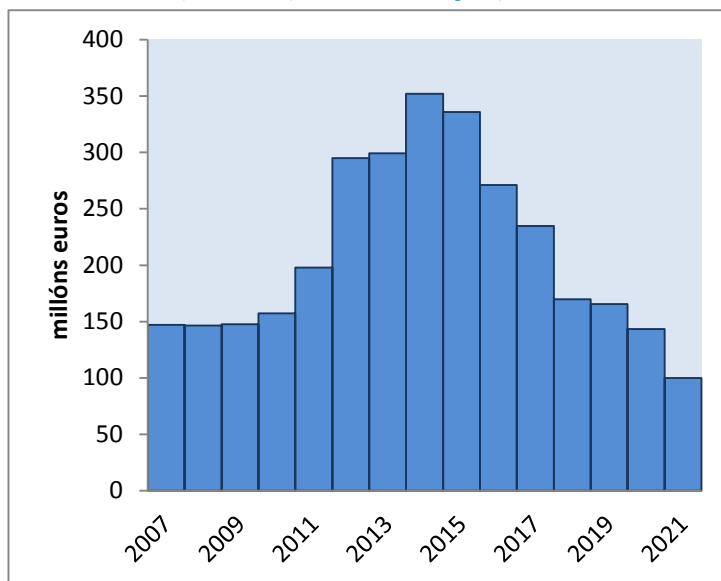
Cadro XXVIII. Galicia. Orzamento consolidado de gastos. Datos homoxeneizados

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GASTOS														
I Gastos de Persoal	3.444	3.692	3.773	3.627	3.609	3.391	3.367	3.382	3.567	3.681	3.762	3.889	4.031	4.306
II Gastos en bens correntes e servizos	1.348	1.416	1.381	1.353	1.384	1.376	1.364	1.388	1.483	1.634	1.724	1.783	1.840	2.013
III Gastos financeiros	146	148	157	198	295	299	352	336	271	235	170	165	143	100
IV Transferencias correntes	2.359	2.430	2.471	2.322	2.239	1.970	1.941	1.960	2.015	2.161	2.222	2.320	2.411	2.596
Total operacións correntes	7.297	7.686	7.782	7.500	7.527	7.036	7.024	7.066	7.335	7.712	7.878	8.158	8.424	9.015
V Fondo de Continxencia	65	99	62	78	76	85	105	125	52	37	39	39	33	45
Total fondo de continxencia	65	99	62	78	76	85	105	125	52	37	39	39	33	45
VI Inversións Reais	1.382	1.439	1.251	805	782	711	666	700	777	841	881	911	929	1.535
VII Transferencias de Capital	1.337	1.320	1.108	720	704	604	548	496	593	631	688	741	762	968
Total operacións de capital	2.719	2.759	2.359	1.525	1.486	1.315	1.214	1.196	1.370	1.473	1.570	1.652	1.691	2.503
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCIERAS	10.081	10.544	10.203	9.102	9.089	8.436	8.343	8.388	8.757	9.222	9.487	9.850	10.149	11.563
VIII Activos Financeiros	122	120	118	307	176	166	140	147	153	152	161	164	154	244
IX Pasivos Financeiros	474	246	516	417	548	834	1.750	1.208	1.353	1.608	1.076	1.531	1.519	1.590
TOTAL OPERACIÓNS FINANCIERAS	595	366	634	723	723	1.000	1.890	1.355	1.506	1.761	1.237	1.695	1.673	1.834
TOTAL ORZAMENTO DE GASTOS	10.676	10.910	10.837	9.826	9.812	9.436	10.233	9.743	10.263	10.982	10.724	11.544	11.822	13.397

O cadro anterior mostra a evolución dos pesos das diferentes partidas de gasto non financeiro nos orzamentos consolidados de 2021 respecto ás do 2008, como pode verse a natureza dos servizos públicos prestados pola comunidade autónoma (xustiza, educación, sanidade, servizos sociais), implica unha composición do gasto intensa no gasto corrente (persoal, gastos de funcionamento e consumos dos centros). Ademais os gastos extraordinarios para reforzar e manter os servizos públicos no actual contexto pandémico tensionan á alza estas partidas de gasto ao seren intensivos en consumo de gasto de persoal e material. Por elo os capítulos I e II de gasto aumentan o seu peso co paso do tempo dada a forte rixidez dos mesmos e suben 448 millóns no presente orzamento.

As políticas de xestión da carteira de débeda aproveitando a expansión cuantitativa do BCE e o rigor no proceso de consolidación fiscal mostrado pola comunidade autónoma reflíctense na baixa do custo do endebedamento, que baixa a niveis históricos, liberando case 43 millóns de euros no 2021 que se poden dedicar a financiar o funcionamento de servizos públicos básicos sen afectar ao aforro bruto, como mostra a seguinte gráfica.

Gráfico XIX. Gastos financeiros. Evolución dos gastos financeiros no orzamento consolidado 2006-2020.



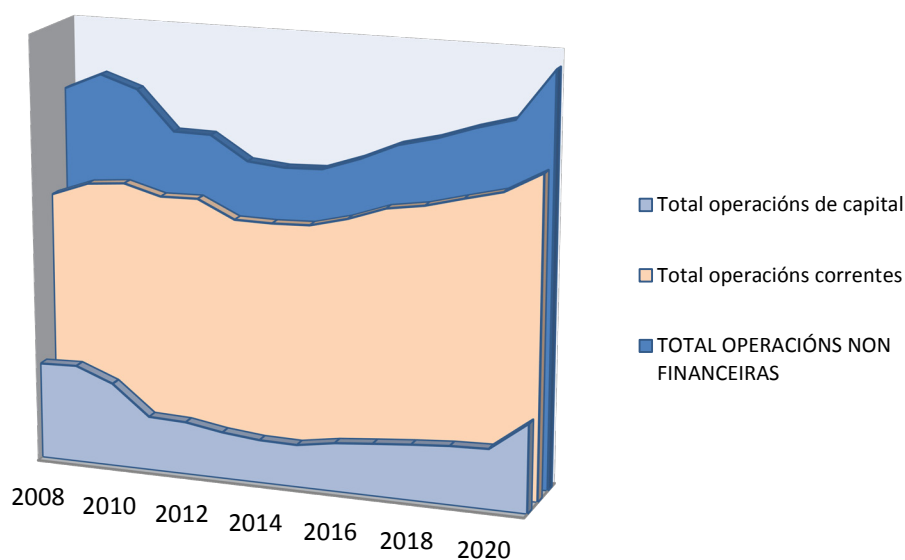
As transferencias correntes tamén pasan a acadar o nivel mais alto da serie, neste caso polo desenvolvemento da Lei de Dependencia e o apoio ás políticas de familia e de inclusión tentando garantir que a recuperación chegue primeiro aos que máis a precisan.

O resultado é que se no ano 2008 o peso do gasto corrente acadaba un 72,4% do gasto non financeiro do orzamento consolidado, no 2020 este supera o 83%.

O gasto en capital reflicte o necesario impulso ás políticas de fomento e a os investimentos produtivos para apoiar a reactivación económica e social, estas superan os 2.500 millóns de euros duplicando a magnitude de 2014, este importante crecemento que supón 812 millóns máis que o pasado exercicio e é posible polo aproveitamento das capacidade de endebedamento ao límite, os novos recursos europeos e o mantemento do esforzo en aforro bruto.

A gráfica seguinte permite apreciar este salto cuantitativo nos investimento (área azul claro), debuxando un pico no último exercicio da mesma, tamén permite apreciar estable senda crecente do gasto corrente, dende os mínimos dos anos da grande crise e o repunte especial de este ano polos gastos extraordinarios de reforzo dos servizos públicos básicos pola pandemia.

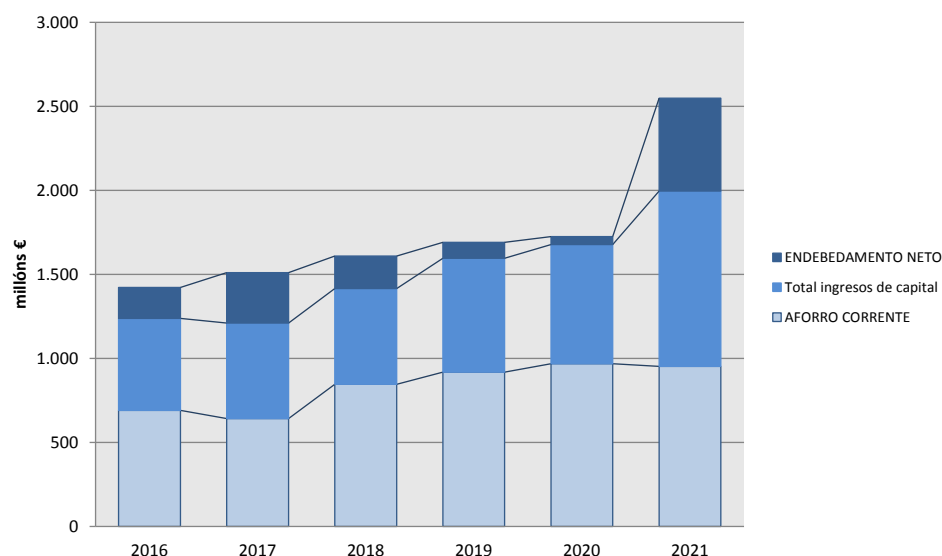
Gráfico XX. Evolución do gasto non financeiro vs gasto corrente. Orzamentos consolidados 2008-2021



O resto das partidas do orzamento, ven condicionado pola rixidez do gasto corrente, así a capacidade de financiamento de investimentos de capital ven dada pola suma do aforo bruto, os ingresos de capital e a capacidade de endebedamento libre da financiación de activos.

Como detalle de este forzo investidor extraordinario, podemos apreciar na gráfica seguinte como este crece baseado nun sólido aforo bruto, e nos recursos de capital e capacidade de endebedamento extraordinarios de este ano. O que permite apreciar como tan so cos recursos adicionais e o aforo corrente que se mantén, xa estabamos a superar a capacidade de financiamento de investimentos de 2020.

Gráfico XIX. Evolución do financiamento do gasto de capital 2014-2019



Evolución do gasto real

De seguido procederase a analizar a evolución das principais magnitudes e saldos orzamentarios da comunidade autónoma partindo dos ingresos e gastos consolidados realizados correspondentes ao período 2008-2019, última conta xeral da comunidade autónoma liquidada.

Compre salientar que todos os datos son os correspondentes á conta xeral da comunidade autónoma, homoxeneizados deducindo as partidas que pasan a ser extraorxamentarias neste período (a participación das corporacións locais nos tributos do estado e o FEAGA).

A distribución por capítulos dos gastos durante o período 2008-2019 é a que segue:

Cadro XXVIII: Gastos Consolidados non financeiros (Obrigas Recoñecidas). Datos en Millóns de euros

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
GASTOS												
I Gastos de Persoal	3.576	3.899	3.823	3.725	3.441	3.447	3.451	3.560	3.668	3.749	3.845	4.066
II Gastos en bens correntes e servizos	1.409	1.414	1.357	1.321	1.594	1.541	1.567	1.646	1.650	1.786	1.831	1.864
III Gastos financeiros	135	111	122	214	257	302	365	308	270	224	154	158
IV Transferencias correntes	2.430	2.609	2.559	2.273	2.179	2.059	1.993	1.957	2.019	2.105	2.157	2.242
Total operacións correntes	7.550	8.033	7.861	7.533	7.470	7.349	7.376	7.470	7.606	7.864	7.987	8.330
V Fondo de Continxencia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total fondo de continxencia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI Inversións Reais	1.362	1.258	882	681	660	627	526	750	692	681	682	688
VII Transferencias de Capital	1.247	1.036	780	540	581	488	439	528	350	388	439	506
Total operacións de capital	2.609	2.294	1.663	1.221	1.241	1.115	965	1.278	1.041	1.069	1.122	1.194
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCIERAS	10.160	10.327	9.524	8.754	8.711	8.465	8.340	8.748	8.648	8.933	9.109	9.524
VIII Activos Financeiros	136	134	132	113	196	130	168	141	176	127	130	393
IX Pasivos Financeiros	348	246	520	420	508	1.026	1.461	1.306	1.334	1.756	1.034	2.710
TOTAL OPERACIÓNS FINANCIERAS	484	380	652	532	704	1.155	1.629	1.447	1.510	1.883	1.164	3.103
TOTAL ORZAMENTO DE GASTOS	10.644	10.707	10.175	9.286	9.415	9.620	9.969	10.195	10.158	10.816	10.273	12.628

En canto aos gastos correntes, a súa execución no 2019 representou o 87% do gasto non financeiro total, un punto menor que o ano anterior polo mellor desempeño dos investimentos. No exercicio 2019 crecen por enriba da media os gastos de persoal e as transferencias de capital, un 5,7% e 15,1% sobre un aumento medio non financeiro do 4,6%. Tamén destaca o mantemento en mínimos do gasto financeiro. Dende o ano 2008 ata o 2019 o incremento do gasto corrente foi de 780 millóns de euros, un 10,3% máis.

En canto aos gastos de capital, a súa execución no 2019 representou unicamente o 12,5% do gasto non financeiro total, lixeiramente superior ao do ano anterior pero aínda en cifras relativamente modestas.

No que atinxe ao financiamento do gasto materializado en investimentos, a metade do mesmo procede de fondos propios xerados co aforo corrente (533 millóns de euros), un 37% dos ingresos de capital e o 18,7% restante da capacidade de endebedamento.

Se botamos unha ollada á composición do financiamento dos investimentos, podemos apreciar como muda radicalmente e resulta financiado integramente polos ingresos de capital e o aforo bruto, e isto a pesares da continua baixa do Fondo de Compensación Interterritorial nos PGE, tradicional fonte de financiamento para cohesionar a capacidade de investimento dos diferentes territorios cuxa evolución non deixa de baixar dende a grande crise.

Cadro XXIX, Fontes de financiamento dos investimentos do orzamento consolidado en %

Ratio Investimento por fonte	2015	2016	2017	2018	2019	2020
%Financiamento FCI / Investimento Real	12,5%	6,7%	6,8%	4,8%	4,8%	4,6%
%Financiamento fondos propios / Investimento Real	56,2%	80,8%	78,4%	76,5%	74,5%	73,8%
%Financiamento finalista do Estado / Investimento Real	1,7%	2,6%	2,1%	1,0%	1,6%	1,5%
%Financiamento europeo / Investimento Real	29,3%	9,7%	12,5%	16,2%	18,6%	18,9%
Outros	0,3%	0,1%	0,2%	1,4%	0,4%	1,2%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%

En canto a evolución do gasto non financeiro total, o seu máximo neste período (2008- 2019) acadouse no ano 2009 cando o seu importe ascendeu a case 10.327 millóns de euros. No ano 2010 prodúcese por primeira vez unha caída do gasto non financeiro da Comunidade Autónoma de Galicia respecto o ano anterior o que se volta a producir nos anos 2011 a 2014. No 2015 comeza unha nova etapa do crecemento do gasto non financeiro consolidado que crece de xeito continuado ata os 9.524 millóns de euros no 2019.

No que atinxe aos ingresos, a súa distribución por capítulos durante o período 2008-2019 mostra unha evolución aínda mellor, tanto en termos absolutos como no seu contido ao basearse nun crecemento sólido do ingreso corrente, tal e como pode apreciarse no seguinte cadro:

Cadro XXX, Ingresos Consolidados (Dereitos Recoñecidos). Datos en Millóns de euros

millóns de euros	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
INGRESOS												
I Impostos directos	1.651	1.737	1.385	2.050	2.020	2.023	1.998	2.089	2.262	2.375	2.385	2.491
II Impostos indirectos	2.550	2.119	1.874	2.690	2.733	2.892	3.141	3.151	3.222	3.304	3.468	3.400
III Taxas, prezos e outros ingresos	252	262	248	256	166	180	186	204	177	171	181	197
IV Transferencias correntes	4.644	5.019	4.364	2.460	2.402	2.290	1.935	2.209	2.375	2.537	2.712	2.762
V Ingresos patrimoniais	61	29	19	23	25	41	29	14	19	12	11	12
Total operacións correntes	9.158	9.165	7.890	7.479	7.346	7.425	7.288	7.668	8.055	8.400	8.757	8.863
VI Alieamento de investimentos reais	84	66	22	24	16	17	11	8	8	4	4	16
VII Transferencias de capital	716	760	649	558	464	478	396	644	227	286	445	422
Total ingresos de capital	800	826	671	582	480	495	407	652	235	290	449	438
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCIERAS	9.958	9.991	8.561	8.060	7.826	7.920	7.695	8.319	8.290	8.690	9.206	9.301
VIII Activos financeiros	19	16	7	4	33	26	26	33	35	35	44	30
IX Pasivos financeiros	588	936	1.822	1.293	1.624	1.909	2.221	1.752	1.882	2.218	1.194	2.971
TOTAL OPERACIÓNS FINANCIERAS	607	953	1.830	1.298	1.657	1.935	2.247	1.785	1.916	2.253	1.239	3.002
TOTAL ORZAMENTO DE INGRESOS	10.565	10.944	10.391	9.358	9.483	9.855	9.942	10.104	10.206	10.943	10.445	12.303

Os ingresos correntes acadaron o seu máximo nos anos 2008 e 2009, reducíndo-se no 2014 respecto ao máximo de 2009 en 1.877 millóns de euros un 20,5% menos. Agora no 2019 recupéranse dende o chan acadado no 2014 ata acadar os 8.863 millóns de euros. Dende o 2011 esta masa financeira amosaba unha evolución estable en torno aos 7.400 millóns de euros, tras unha baixa anómala no 2014 (que explica a importante liquidación do sistema de financiamento no 2016), aumentan no 2015, e crecen con forza

no 2016, 2017, 2018 e máis modestamente no 2019, de novo debido a unha liquidación anormalmente baixa do SFA, neste caso debida ao efecto non compensado do SII do IVE, que ven reclamando a comunidade autónoma.

En canto aos ingresos de capital, a súa execución no 2019 permanece na liña do exercicio anterior sufrindo un lixeira baixa de 10 millóns de euros.

No que refire á evolución dos ingresos non financeiros, logo de sufrir o impacto da grande crise no período entre 2010 (no que baixan 1.430 millóns de euros) e 2014, se recuperan paseniñamente ata os 9.301 millóns de 2019, unha magnitude que análoga ás de primeira década deste século.

No que refire ao aforro corrente, ás abruptas caídas de ingresos da grande crise inhabilitaron a capacidade de xerar aforro corrente, chegando este a ser negativo ata en tres ocasións no período de crise, e non sendo ata 2015 que se inicie unha sólida senda de crecemento baixa ata 533 millóns de euros no 2019, dende os 770 millóns do ano anterior.

Como se ten indicado na parte orzamentaria, a importancia de este saldo orzamentario radica en que foi, e debe ser nunhas finanzas saneadas, o principal provedor de financiamento de investimentos da comunidade autónoma. Polo que de non recuperarse os ingresos correntes, a capacidade de investir no futuro verase limitada ás disponibilidades de fondos finalistas.

Finalmente, en canto á evolución do superávit ou déficit non financeiro, no período de referencia pódense extraer as seguintes conclusións: no ano 2007 conseguiuase pechar o exercicio cun superávit non financeiro e os anos seguintes remataron todos con déficit. O máis elevado produciuse no ano 2010 cando ascendeu a 964 millóns de euros.

Despois dun superávit extraordinario no ano 2018, o saldo non financeiro volta a ser lixeiramente deficitario -223 millóns de euros pero cumprindo o obxectivo de estabilidade orzamentaria para 2019, porén compre lembrar a estes efectos que, de ter corrixido o impacto na liquidación do IVE da implantación do SII no ano 2017, tal e como reclama a comunidade autónoma de Galicia, o saldo voltaría a estar equilibrado.

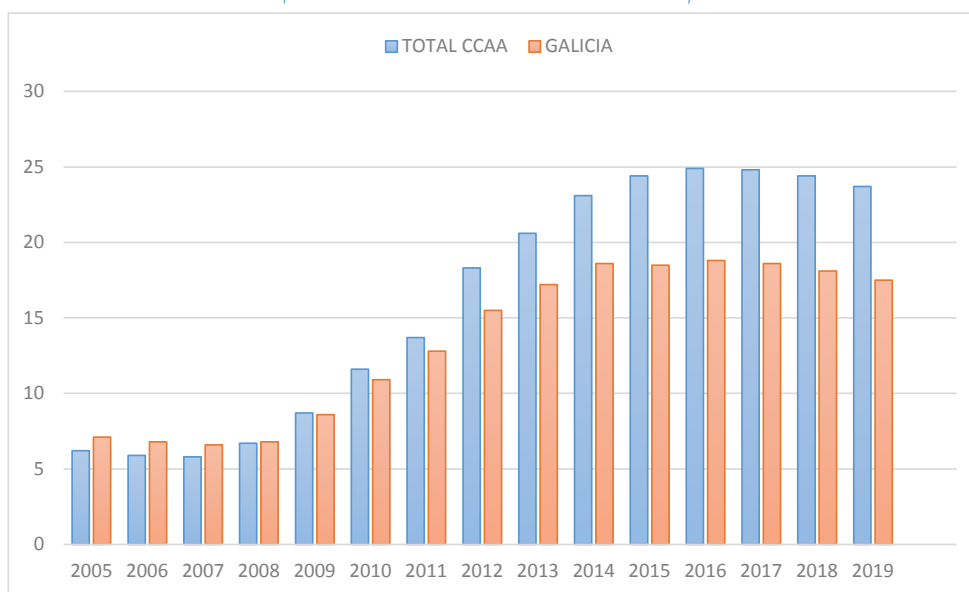
VI.3. Evolución do Endebedamento: posición relativa

O principal resultado da evolución dos ingresos e gastos consolidados dunha administración é o seu saldo non financeiro ou resultado orzamentario que acabamos de analizar e o seu corolario, o endebedamento preciso para financeiro.

A ratio débeda/PIB da Comunidade Autónoma de Galicia reduciuse entre finais do 2015 e o segundo trimestre de 2019, último dato dispoñible nun 1%, por enriba da media

das CCAA (baixou nun 0,7%). Se analizamos unha evolución a longo prazo do mesmo podemos apreciar a dinámica máis controlada do mesmo na nosa comunidade autónoma

Gráfico XX. Evolución débeda PDE. Ratio débeda/PIB. Banco de España



A necesidade dunha evolución moderada do endebedamento non é un fin en si mesmo, é a garantía de sostibilidade das finanzas públicas, xa que permitirá cando sexa preciso acudir de xeito temporal a os ingresos financeiros para compensar caídas do ingreso público en fases recesivas do ciclo, como a que estamos a vivir. En efecto, o actual non é o momento de preocuparse pola débeda, senón de impulsar investimentos productivos que permitan xerar emprego e riqueza e superar a perturbación causada pola COVID-19.

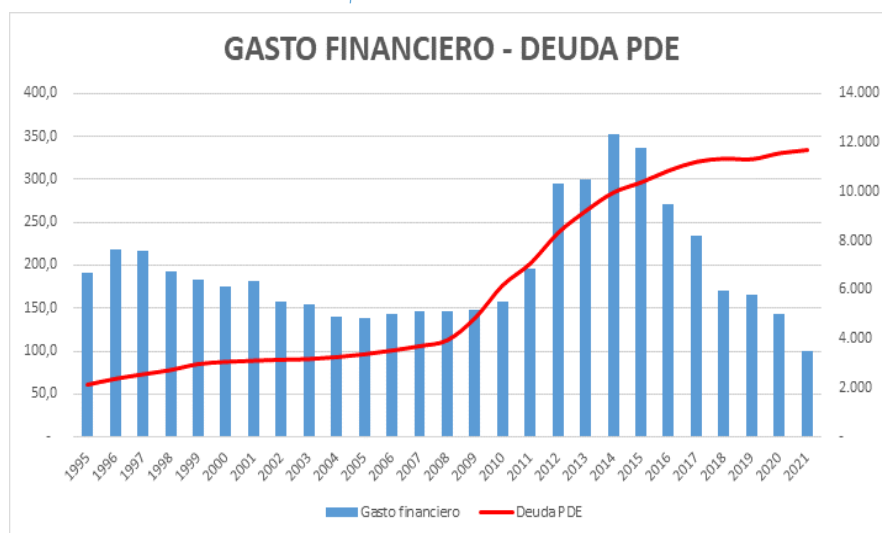
A estes efectos manter unha débeda controlada ata o de agora é unha fortaleza que nos permite soportar menores custes financeiros, pero tamén acudir máis facilmente a os mercados financeiros en caso de ser preciso. A seguinte gráfica mostra a evolución dos últimos anos do stock de débeda da comunidade autónoma e do custe de mantela, malia que o stock mantense ou descende levemente dende 2017, a súa ratio co PIB descende polo crecemento continuado de este último.

Como se pode apreciar o control de este stock combinado con unha axeitada política de xestión de pasivos aproveitando as favorables condicións de mercado, está a xerar importantes aforros de custes en xuros ás finanzas autonómicas.

Malia que este era o camiño a seguir ata os niveis de débeda previstos na normativa de estabilidade orzamentaria, o radical cambio da situación socio económica causado pola

pandemia muda este plantexamento, e haberá que retomar o recurso á débeda para apalancar a recuperación, como se describe no apartado seguinte.

Gráfico XXI. GALICIA. Evolución da ratio débeda/PIB



VI.4. Transparencia

A Lei 2/ 2011, de 16 de Xuño, de Disciplina Orzamentaria e Sustentabilidade Financeira dispón no seu artigo 19, adicado a instrumentación do principio de transparencia, apartado 5 que “Os orzamentos xerais recollerán información sobre a necesidade de financiamento da Comunidade Autónoma, os investimentos reais das empresas públicas en termos de contabilidade nacional, a ratio de gasto público da Comunidade Autónoma en relación co produto interior bruto rexional, o nivel de débeda pública no seguinte exercicio e a evolución das seguintes ratios e magnitudes: ratio débeda/PIB, ratio débeda/ingresos correntes, risco comprometido por avais e compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado, tanto xa contratadas como das previstas para o exercicio orzamentario”.

As seguintes ratios elabóranse a partires do dato certo do último exercicio pechado (2019), da previsión de cerramento de 2020 e, do orzamento que se presenta para 2020. A cifra de referencia do PIB para a ratio débeda PIB é a tida en conta no protocolo PDE do Banco de España e as previsións de variación do PIB do IGE para 2020 e 2021.

Cadro XXXI. Ratios orzamentario-financeiros

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Necesidade de Financiamento (% PIB)	-0,70%	-0,60%	-0,20%	0,20%	-0,10%	-0,20%	-1,00%
Necesidade de Financiamento (M€)	-378	-341	-136	104	-69	-136	-585
Investimentos reais das empresas públicas (M€)	127,9	92,7	101,0	101,1	116,8	136,3	193,3
Ratio Gasto Non Financeiro - PIB rexional	15,0%	15,2%	15,2%	15,1%	15,0%	17,6%	18,6%
Ratio Gasto Total - PIB rexional	17,4%	17,8%	18,1%	17,1%	17,5%	20,5%	21,5%
Ratio Investimento por habitante	255,9	285,9	310,6	326,1	338,0	345,4	570,9
Ratio gasto non financeiro por habitante	3.084,6	3.236,3	3.405,3	3.509,7	3.653,2	3.773,9	4.300,5
Débeda Pública (M€)	10.375	10.854	11.210	11.342	11.315	11.551	12.321
Ratio Débeda - PIB	18,5%	18,8%	18,6%	18,1%	17,5%	19,5%	19,3%
Ratio Débeda - Ingresos Correntes	138%	135%	134%	130%	125%	123%	124%
Débeda por Habitante	3.793,9	3.989,6	4.139,5	4.195,8	4.196,5	4.295,2	4.582,5
Risco comprometido por avais (M€)	138,2	108,0	91,7	63,0	31,5	30,6	8,7
Compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado	3.067,6	2.857,0	2.722,0	2.617,2	2.478,7	2.335,1	2.194,1

Neste sentido a Necesidade de Financiamento de Galicia no exercicio 2020 será dun 0,2% do PIB rexional cumprindo co obxectivo de estabilidade orzamentaria vixente o cal supón unha necesidade de financiamento de 136 millóns de euros. Do mesmo xeito para 2021 o esforzo de financiamento das políticas expansivas de reactivación económica e compensación da baixa de recursos ordinarios fai que o recurso á débeda chegue ao 1,1 do PIB de xeito extraordinario, o que supón 685 millóns de euros.

A gráfica seguinte compara a senda de consolidación fiscal de Galicia e do total das comunidades autónomas, permite apreciar como os esforzos temperás na contención do déficit permiten unha senda máis suave no espazo temporal obxecto de análise, o que se traduce en máis estabilidade na dotación das diferentes políticas de gasto a igual esforzo de redución do déficit da media das CCAA, o que xa permitiu rematar antes a senda de consolidación fiscal e xerar máis marxe de manobra fronte a posibles continxencias, como acontece neste ano, no que Galicia mantén unhas finanzas estable fronte á incertidume que nos rodea sen ter que facer esforzos de consolidación adicionais.

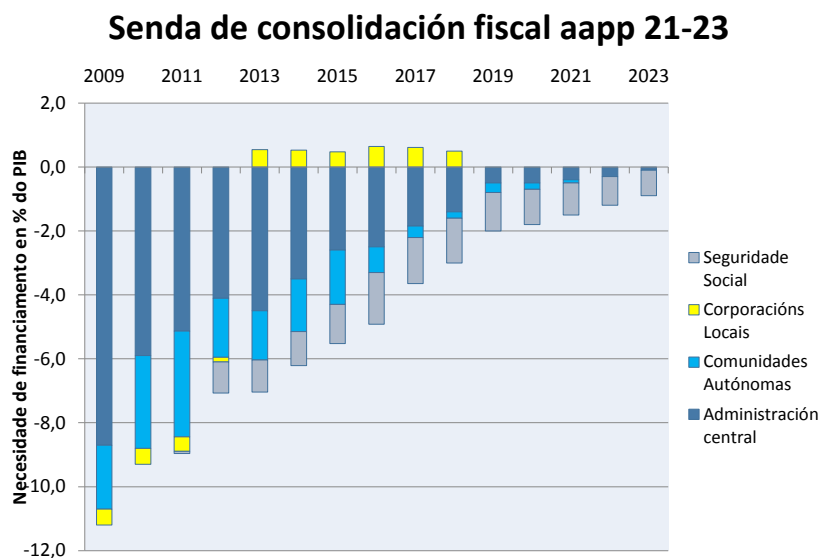
De seguido recóllese a mesma táboa para o conxunto do sector público (sen incluír a axuda ao sector financeiro).

Cadro XXXII. Taxas de déficit de referencia

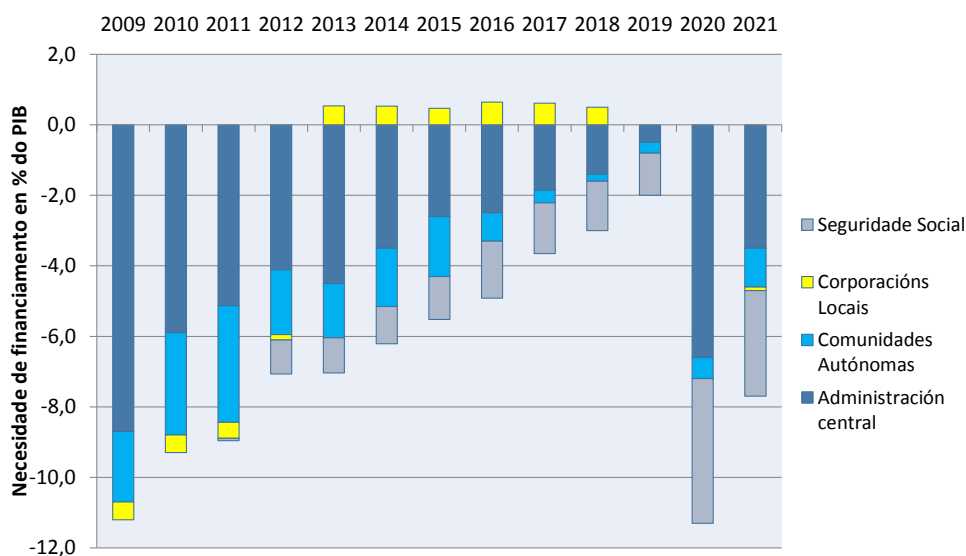
	2020	2021
Administración central	-6,6	-3,5
Comunidades Autónomas	-0,6	-1,1
Corporaciones Locales	0,0	-0,1
Seguridade Social	-4,1	-3
TOTAL	-11,3	-7,7

A representación gráfica de esta senda das diferentes administracións mostra como xurde con forza un novo actor na determinación das necesidades de financiamento das administracións públicas, que xa no 2016 supera ás comunidades autónomas neste parámetro, é a administración da seguridade social, que é a administración pública que sofre un maior deterioro por mor da crise e do desaxuste financeiro do sistema contributivo que a fornece de recursos, esta situación ven condicionando os repartos de obxectivos de déficit entre as diferentes administracións dende 2013, o gráfico seguinte permite apreciar como será o subsector das AAPP que terá maior déficit no cuatrienio 18-21.

Gráfico XXII. Da senda de consolidación fiscal 21-23...
...as taxas de referencia 2021



Senda con taxas de referencia 20-21



No que atinxe aos investimentos reais das entidades instrumentais da comunidade autónoma que non forman parte do orzamento administrativo no ano 2020 ascende a 136,3 millóns de euros, e no 2021 prevese expandir os seus investimentos en consonancia co resto do sector público autonómico ata acadar os 193,3 un 426% e 57 millóns máis que o exercicio anterior. O importe detallado dos devanditos investimentos por ente xúntase como anexo ao final do documento.

No que atinxe ás diferentes ratios de gasto; a ratio de gasto público da Comunidade en relación co PIB rexional, esta debe reflectir o importante esforzo expansivo contracíclico do orzamento medrando ata o 21,5% no 2021 dende o 20,5% do 2020.

Do mesmo xeito, no ano 2020 a porcentaxe de gasto non financeiro en relación ao PIB de Galicia foi dun 17,6%, e sube ata o 18,6% no ano 2021, compre salientar que estas dúas ratios suben de xeito importante sen aumentar o gasto no 2020 debido á abrupta caída do PIB, polo que a comparación máis realista para apreciar o esforzo expansivo do orzamento é o dato de 2019, onde sobre o PIB o gasto total supón un 17,5% e o gasto non financeiro un 15%.

En canto o nivel de Débeda Pública do ano 2019, a finais de dito ano, como se ten sinalado na parte de débeda, a débeda pública calculada segundo o Procedemento de Déficit Excesivo acadou o importe de 11.315 millóns de euros e prevese que a finais do ano 2020 sexa de 11.551 millóns de euros, e para 2021 a previsión coherente co orzamento que se presenta e de que acade os 12.321 millóns de euros, que suporá un incremento da mesma de 770 millóns, os previstos na conta financeira dos orzamentos para 2021

que reflicten o recurso extraordinario á débeda para financiar as políticas de reactivación económica.

A Lei de Disciplina Orzamentaria esixe información sobre a evolución das seguintes ratios que teñen relación co nivel de débeda pública: a ratio débeda/PIB e a débeda en relación cos ingresos correntes.

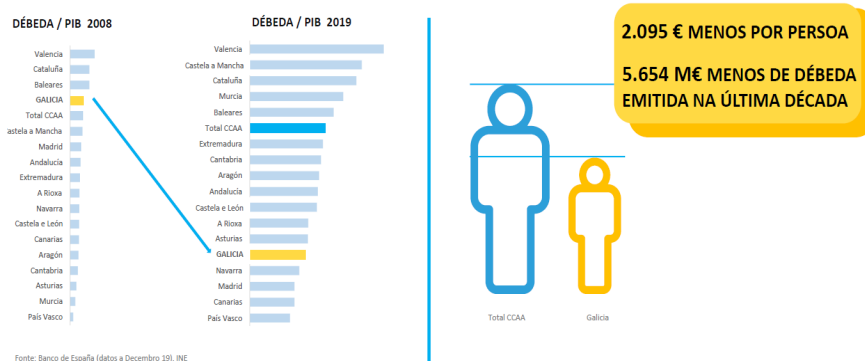
A evolución da ratio débeda/PIB dende a última ratio anual informada polo Banco de España correspondente ao ano 2019, un 17,5 % aumenta, dous con cinco puntos, rompendo a, evolución descendente que muda de xeito extraordinario pola abrupta caída do PIB que afecta ao denominador da ratio facendo que aumente substancialmente, así no 2020 prevese pechar cunha ratio do 19,5%, e de cara a 2021 malia que o PIB experimenta un forte crecemento, o recurso extraordinario á débeda para financiar as medidas de reactivación económica fai que a taxa esperada sexa do 19,3%.

Respecto a relación entre a débeda e os ingresos correntes ao cerramento do ano 2019 a débeda prevista de Galicia constituirá o 125 % dos seus ingresos correntes e no ano 2020 dita relación baixará ao 123 % como consecuencia do cativo aumento do stock de débeda previsto a finais de ano (236 M€), fronte ao aumento dos ingresos correntes en 315 millóns de euros, que aínda non están computando os ingresos extraordinarios do RDL 22/2020 o que fará baixar esta ratio aínda máis. No que refire ao vindeiro exercicio 2021 no que a ratio mostra unha evolución estable, estimando chegar ao 124% polos aportes extraordinarios de financiamento que compensan os gastos correntes aumentados pola COVID.

O mantemento dunha senda en parámetros aceptables, de acordo coas rexións máis solventes da nosa contorna, así como o cumprimento dos obxectivos e regras fiscais, non son un fin en si mesmo, senón a vía para aumentar a solvencia dos galegos -como mostra a seguinte gráfica con menos débeda per cápita que o resto das CCAA e, en última instancia a mellor garantía da sostibilidade dos servizos públicos e de reserva de marxe de manobra para circunstancias adversas como as que estamos a enfrontar.

A evidencia palmaria de esta afirmación é o aumento previsto de recurso ao endebedamento para o vindeiro ano, cando será preciso adoptar medidas expansivas de gasto que contrarresten o parón económico causado pola COVID-19.

Gráfico XXIII. Evolución da ratio débeda por habitante. Comparativa Galicia-media ccaa



De seguido nos referimos ao risco comprometido por avais, hai que ter en conta o disposto no Texto Refundido da Lei de réxime financeiro e orzamentario de Galicia, en concreto nos seus artigos 40 a 45, respecto do límite máximo de avais que se poderán conceder durante cada ano nos que se remite a Lei de Orzamentos.

Neste sentido a Lei de Orzamentos de Galicia do ano 2021 dispón que o importe máximo dos avais que a Xunta de Galicia poderá conceder durante o ano 2021 será de 30 millóns de euros, de seguido establece que o Instituto Galego de Promoción Económica poderá conceder, durante o ano 2021, avais en canto non se supere en ningún momento o saldo efectivo vixente de 500 millóns de euros.

Dende xuño de 2015, a concesión de avais está suxeita ao principio de prudencia financeira de acordo ao artigo 13 da Lei Orgánica 8/1980, de 22 de setembro, de Financiación de Comunidades Autónomas (LOFCA).

As condicións de prudencia para avais tense desenvolvido por Resolución da Secretaría General Coordinación Autonómica y Local, que fixa un límite do importe total de avais autorizado por cada comunidade autónoma do 1,5% do seu PIB rexional, os límites recollidos na lei de orzamentos recollidos no parágrafo anterior respectan esta limitación.

Para a comunidade autónoma de Galicia este límite sitúase nos 864 millóns de euros, superior ao límite autorizado na Lei de orzamentos (500 millóns de euros) e ao risco vivo por avais estimado a peche de 2020 (30,6 millóns de euros). Para o ano 2021 estímase que as operacións de concesión de novos avais e amortización de vencementos rebaixen substancialmente o risco comprometido por avais polo IGAPE en torno aos 9 millóns de euros.

Por último a Lei de Disciplina Orzamentaria establece que os Orzamentos recollerán información dos compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado, tanto das xa contratadas como das previstas para o exercicio orzamentario, esta información figura adicionalmente na memoria I.

En canto aos compromisos por emprego de formulas de pago adiado xa contratados son as mesmas contías que as correspondentes ao pasado orzamento menos unha anualidade, a seguinte táboa reflicte o detalle:

Cadro XXXIII. Compromisos de pago futuros en cpp e concesións de obra pública

Contratos celebrados colaboración público-privada e concesion de obra pública								
PROXECTOS	ADMINISTRACIÓN XERAL					SERGAS		
	AG-56 Santiago- Brión - As Galanas(N-550)- Pardiñas (AG-56)	Vía rápida VRG-4.1 O Salnés	Vía Rápida do Barbanza. VRG-1.1	A52 - Fronteira Portuguesa. VAC A-52 Celanova	Autovía Costa da Morte	Conc Obra Púb Novo Hospital de Vigo	Contrato Alta Tecnoloxia	
COMPROMISOS DE PAGO ANUAIS								
ANO	Investimento	Investimento	Investimento	Investimento	Investimento	Canons	Investimento	Canons
2021	13.278	6.168	10.824	9.821	24.870	28.124	37.227	10.640
2022	13.771	6.467	11.366	10.105	25.492	27.652	37.746	10.945
2023	14.324	6.785	11.952	10.386	26.129	27.740	37.650	9.399
2024	14.900	7.130	12.557	10.695	26.782	27.828	37.553	
2025	15.543	7.456	13.183	10.918	27.452	26.563	38.945	
2026	16.126	7.747	13.855	11.165	28.138	26.650	38.848	
2027	16.777	8.045	14.551	11.409	28.842	31.230	33.811	
2028	17.452	8.383	15.299	11.685	29.563	31.333	33.697	
2029	18.206	8.683	16.072	11.892	30.302	29.235	36.005	
2030	18.885	9.025	16.899	12.112	31.059	29.332	35.898	
2031	19.643	9.375	17.756	12.331	31.836	29.429	35.792	
2032	20.430	9.760	18.638	12.585	32.632	29.526	35.684	
2033	21.313	10.110	19.584	6.707	33.448	24.596	41.108	
2034	21.959	10.497	20.560	6.826	34.284	23.582	42.223	
2035	15.987	7.708	21.600	6.941	35.141	17.309	30.884	
2036			8.213	7.080	36.019			
2037				7.182	36.920			
2038				7.303	10.368			
2039				7.429				
2040				2.256				
	258.595	123.342	242.908	186.828	529.277	410.127	553.070	30.984

(Miles de Euro)

(Miles de Euros)

Dita táboa reflicte que ata o ano 2040 a Xunta de Galicia ten comprometidos a través das colaboracións público privadas 2.335,13 millóns de euros. No ano 2021 non está previsto dispor de máis gasto a través destas fórmulas de pago adiado, polo que o importe comprometido ao final do devandito ano será de 2.194,13 millóns de euros.

Cadro XXXIV. :ANEXO: Investimentos reais das empresas públicas. Miles de €

ENTIDADES	INVESTIMEN TOS REAIS 2021
Portos de Galicia	18.442
Augas de Galicia	89.609
Axencia de Protección da Legalidade Urbanística	1.983
Consortio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar	2.496
Axencia para a Calidade do Sistema Universitario de Galicia	22
Consortio extensión universitaria e divulgación ambiental	54
Consortio de abastecemento de auga en Cervo e Buerela	0
Consortio Casco Vello de Vigo	2.583
Consortio Local dos Peares	4
Fundación Instituto Galego de Oftalmoloxía	74
Fundación Pública Cidade da Cultura de Galicia	9.400
Fundación Pública Urxencias Sanitarias de Galicia 061	0
Instituto Galego de Medicina Xenómica	1.425
Fundación Galicia Europa	4
Fundación Galega para a Tutela de Persoas Adultas	5
Fundación Semana Verde de Galicia	0
Fundación Centro Galego de Artesanía e Deseño	5
Fundación Centro Tecnolóxico de Supercomputación de Galicia	23.002
Fundación Exposicións e Congresos de A Estrada	0
Fundación Feiras e Exposicións de Lugo	29
Fundación Feiras e Exposición de Ourense	30
Instituto Feiral de A Coruña	0
Fundación Centro Tecnolóxico da Carne	450
Fundación ROF Codina	10
Fundación Deporte Galego	10
Fundación Centro Tecnolóxico do Mar	0
Fundación Galega de Formación para o Traballo	1
Fundación Camilo José Cela	2
Redes de Telecomunicación Galegas, S.A.	500
Sociedade Pública de Investimentos de Galicia	1.810
SODIGA Galicia, Sociedade de Capital Risco	10.000
XESGALICIA, Sociedade Xestora de Entidades de Capital Risco, S.A.	20
Galicia Calidade, S.A.	6
Parque Tecnolóxico de Galicia, S.A.	53
Sociedade Anónima de Xestión do Plan Xacobeo, S.A.	0
Empresa Pública de Servizos Agrarios Galegos	0
Xenética Fontao, S.A.	380
Galaria Empresa Pública de Servizos Sanitarios	4.055
Sociedade Galega de Medio Ambiente, S.A.	17.935
Xestión do solo de Galicia, XESTUR, S.A.	12
Corporación Radio Televisión , S.A.	8.839
TOTAL	193.248

(Miles €)